

Co-funded by
the European Union

DIS-Employability

2021-1-RO01-KA220-YOU-000028932

Σύμπραξη συνεργασίας ERASMUS+ στον τομέα της νεολαίας

Υποστήριξη της απασχολησιμότητας των νέων με αναπηρίες

DIS-Employability

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΑΝΑ ΧΩΡΑ

Πίνακας περιεχομένων

<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....</u>	<u>3</u>
<u>ΕΚΘΕΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ: BABILON TRAVEL. ΡΟΥΜΑΝΙΑ.....</u>	<u>4</u>
ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	9
ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
<u>ΕΚΘΕΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ: ΙΚΕ. ΕΛΛΑΔΑ.....</u>	<u>21</u>
ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
<u>ΕΚΘΕΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ: EDUFORMA. ΙΤΑΛΙΑ.....</u>	<u>45</u>
ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
<u>ΕΚΘΕΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ: ΒΕΡΟΛΙΝΟ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ.....</u>	<u>82</u>
ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

Εισαγωγή

Το DIS-employability είναι μια 24μηνια στρατηγική σύμπραξη για την εκπαίδευση των νέων στην οποία συμμετέχουν 5 ευρωπαϊκές οργανώσεις που εργάζονται με άτομα με αναπηρίες. Στόχος της είναι να παρέχει στα άτομα με αναπηρία χρήσιμες δεξιότητες απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης της κριτικής σκέψης για την προώθηση της ένταξής τους στην αγορά εργασίας.

Το έργο αντιμετωπίζει και ξεπερνά τα συστημικά εμπόδια στη συμμετοχή στην εκπαίδευση και την αγορά εργασίας που αφορούν τα άτομα με αναπηρία. Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, το 2010 στην Ευρώπη, περίπου 100 εκατομμύρια πολίτες της ΕΕ ζουν με αναπηρία.

Διάφορα εμπόδια επηρεάζουν την ευημερία τους, όπως το δυσπρόσιτο φυσικό περιβάλλον και οι μεταφορές, η μη διαθεσιμότητα βοηθητικών συσκευών και τεχνολογιών, τα μη προσαρμοσμένα μέσα επικοινωνίας, τα κενά στην παροχή υπηρεσιών και οι προκαταλήψεις και το στίγμα της κοινωνίας που προκαλούν διακρίσεις.

Επιπλέον, η έκθεση για την αναπηρία και την εργασία, που εκπονήθηκε από τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας το 2019, έδειξε ότι τα χαμηλότερα επίπεδα απασχόλησης και εκπαίδευσης προκαλούν το ποσοστό φτώχειας για τα άτομα με αναπηρία που είναι 70% υψηλότερο από τον μέσο όρο, ενώ το ποσοστό ανεργίας αφορά περίπου 4 εκατομμύρια άτομα στην Ευρωπαϊκή Ένωση που έχουν νοητική και πνευματική αναπηρία. Είναι υπερδιπλάσιο από ό,τι για τον γενικό πληθυσμό και με βάση αυτό το πλαίσιο, υπάρχει σαφής ανάγκη για στοχευμένες πρωτοβουλίες για αυτά τα ευάλωτα άτομα. Τα άτομα με αναπηρία πρέπει να ξεπεράσουν τα εμπόδια που βιώνουν λόγω της αναπηρίας τους και να τους παρέχονται χρήσιμες δεξιότητες για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στην αγορά εργασίας λόγω της κατάστασής τους.

Το έργο επικεντρώνεται στην τρέχουσα κατάσταση των νέων με αναπηρία και των εργαζομένων στη Ρουμανία, την Ελλάδα, την Ιταλία και τη Γερμανία.

Η κριτική σκέψη θεωρείται σημαντική μεθοδολογία για την ανάπτυξη δεξιοτήτων απασχολησιμότητας. Οι άνθρωποι με υψηλό επίπεδο κριτικής σκέψης και συλλογιστικής είναι πιθανό να είναι καινοτόμοι, να βρίσκουν νέες ιδέες και δημιουργικές λύσεις ακόμη και στις πιο σύνθετες επιχειρηματικές προκλήσεις.

Το έργο αυτό περιλαμβάνει υλικό για εκπαιδευτικούς σκοπούς, τα αποτελέσματα ερευνών πεδίου που διεξήγαγαν οι οργανώσεις-εταίροι σε άτομα με αναπηρία και ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ.

ΕΚΘΕΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ: Babilon Travel. Ρουμανία

Έρευνα γραφείου

Το εργατικό δυναμικό και η εργασία των νέων με αναπηρία

Ο κίνδυνος φτώχειας στην ΕΕ είναι σημαντικά υψηλότερος για τα άτομα με αναπηρία σε σχέση με τα υπόλοιπα άτομα. Το 21,1% των ατόμων με αναπηρία αντιμετωπίζει αυτόν τον κίνδυνο, σε σύγκριση με το 14,9% των ατόμων χωρίς αναπηρία (PRO-PACT, 2019).

Σύμφωνα με την έκθεση του Υπουργείου Εργασίας και Ειδικής Προστασίας σχετικά με τη **διάγνωση της κατάστασης των ατόμων με αναπηρία στη Ρουμανία** (2021), τα άτομα με αναπηρία θα πρέπει να εκπαιδεύονται επαρκώς για να αυξήσουν τις δεξιότητές τους και να αναπτύξουν τις ικανότητές τους, καθώς και το δημιουργικό και παραγωγικό δυναμικό τους. Η εκπαίδευση και κατάρτιση στην αγορά εργασίας θα πρέπει να αυξάνει την ελκυστικότητα των ατόμων με αναπηρία για τους εργοδότες, να είναι προσβάσιμη τόσο σε ανενεργά όσο και σε άνεργα άτομα με αναπηρία και σε άτομα που εργάζονται και θέλουν να αλλάξουν εργασία ή να βελτιώσουν την απόδοσή τους στην τρέχουσα εργασία τους. Η πρόσθετη κατάρτιση είναι σημαντικό να αξιοποιεί τις δεξιότητες και τα ταλέντα των ατόμων με αναπηρία και να είναι προσαρμοσμένη.

Τα οφέλη της απασχόλησης ενός εργατικού δυναμικού χωρίς αποκλεισμούς είναι αισθητά σε πολλά επίπεδα:

Σε ατομικό επίπεδο, η απασχόληση οδηγεί σε αυξημένη προσωπική αυτονομία, αυξημένη ευημερία και χαμηλότερο κίνδυνο εξάρτησης από κοινωνικές παροχές.

Σε επίπεδο εργοδότη, η απασχόληση ατόμων με αναπηρία δημιουργεί ένα ποικιλόμορφο εργατικό δυναμικό, το οποίο αντισταθμίζει την ποικιλομορφία των πελατών και των κοινοτήτων στις οποίες δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις και προσελκύει πρόσθετες δεξιότητες στις επιχειρήσεις.

Σε κοινωνικό επίπεδο, η απασχόληση των ατόμων με αναπηρία οδηγεί στη δημιουργία ενός ποικιλόμορφου εργατικού δυναμικού, με πρόσθετη συμβολή στο ΑΕΠ και μείωση του κόστους των επιδομάτων ανεργίας και ορισμένων παροχών κοινωνικής προστασίας.

Η εθνική έκθεση του 2019 "Απασχόληση των ατόμων με αναπηρία - μια απάντηση στην έλλειψη εργατικού δυναμικού" (PRO-Pact) δείχνει ότι στη Ρουμανία παρατηρείται ένα φαινόμενο εξαιρετικά παράξενο: αυτή τη στιγμή κανένας φορέας δεν συλλέγει στοιχεία και πληροφορίες σχετικά με την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία, ούτε η ANPD, ούτε ο Εθνικός Οργανισμός Απασχόλησης, ούτε η Επιθεώρηση Εργασίας. Μερικά στοιχεία μπορούν να βρεθούν μόνο στην Εθνική Υπηρεσία Φορολογικής Διοίκησης, αλλά μόνο κατόπιν αιτήματος. Στη Ρουμανία, τα άτομα με αναπηρία έχουν περιορισμένη υποστήριξη για να βρουν μια ανεξάρτητη εργασία και να έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Η υποστήριξη των ατόμων επικεντρώνεται κυρίως στην παροχή υγειονομικής περίθαλψης και λιγότερο στην υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία. ανάπτυξη δεξιοτήτων ανεξάρτητης διαβίωσης. Τα παιδιά με αναπηρία έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε προσχολικές εγκαταστάσεις και εγκαταλείπουν το σχολείο δύο φορές συχνότερα από τα άλλα παιδιά (PRO-PACT, 2019).

Στη Ρουμανία, σύμφωνα με τη στατιστική έκθεση για το τέταρτο τρίμηνο του 2018, που συνέταξε η Εθνική Αρχή για τα άτομα με αναπηρία, στις 31 Δεκεμβρίου 2018, η Ρουμανία είχε 823.956 άτομα με αναπηρία, εκ των οποίων το 50,67% ήταν ηλικίας 18-65 ετών (περίπου 417.558 άτομα). Μόνο 30.271

άτομα απασχολούνταν στις 31.01.2019, σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Υπηρεσίας Φορολογικής Διοίκησης, δηλαδή περίπου 7,25%, πολύ κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο του 52-54% (Σουηδία, Φινλανδία, Ελβετία), του 50% στο Λουξεμβούργο και του 40-45% στη Νορβηγία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τις Κάτω Χώρες (<https://anpd.gov.ro/web/>).

Στρατηγικές/προγράμματα ένταξης, εκπαίδευση ή αγορά εργασίας σε τοπικό/εθνικό επίπεδο

Στη Ρουμανία, ο αριθμός των ατόμων με αναπηρία στις 30 Σεπτεμβρίου 2020 σύμφωνα με την Εθνική Αρχή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, των Παιδιών και των Υιοθεσιών ήταν 854.965. Στην Κλουζ-Ναπόκα, το 2020, ο συνολικός αριθμός έφτασε τα 28.776 άτομα.

Στη Ρουμανία κατά τη διάρκεια των ετών υπήρξαν διάφορες στρατηγικές σχετικά με την ένταξη των ατόμων με αναπηρία σε όλα τα επίπεδα.

Στη συνέχεια θα παραθέσουμε μερικές από τις πιο σημαντικές:

Ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία 2010-2020: μια ανανεωμένη δέσμευση για μια Ευρώπη χωρίς εμπόδια

Οκτώ κύριοι τομείς δράσης: προσβασιμότητα, συμμετοχή, ισότητα, απασχόληση, εκπαίδευση και κατάρτιση, κοινωνική προστασία, υγεία και εξωτερική δράση.

Εθνική στρατηγική "Μια κοινωνία χωρίς εμπόδια για τα άτομα με αναπηρία" 2015-2020

- Βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία
- Διασφάλιση της συνοχής και της ενοποίησης της πολιτικής
- Μεταξύ των αρχών (που επιβεβαιώνονται από τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία) που διέπουν τη μεταρρύθμιση αυτή είναι η πλήρης και αποτελεσματική συμμετοχή και ένταξη στην κοινωνία, η μη διάκριση, η προσβασιμότητα, οι ίσες ευκαιρίες.

Σημεία ενδιαφέροντος:

1. Ανάπτυξη προσβάσιμων τρόπων επικοινωνίας και πληροφόρησης για τα άτομα με αναπηρία.
2. Εξασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση για τα παιδιά και τους νέους με αναπηρία και της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε προγράμματα και περιβάλλοντα δια βίου μάθησης.
3. Πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στην απασχόληση, ιδίως στην ανοικτή αγορά εργασίας, με ίσους όρους με τα μέλη της κοινότητας.

Εθνική στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2027

Η Στρατηγική 2021-2027 συνεχίζει και αναπτύσσει την προσέγγιση της εφαρμογής της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, προκειμένου να εξασφαλιστεί το πλαίσιο για την πλήρη και ισότιμη απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών από όλα τα άτομα με αναπηρία.

Ο γενικός στόχος της Στρατηγικής 2021-2027 είναι η εξασφάλιση της πλήρους και αποτελεσματικής συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία, με βάση την ελευθερία επιλογής, σε όλους τους τομείς της ζωής και σε ένα προσβάσιμο και ανθεκτικό περιβάλλον.

Εναλλακτικές δημόσιες πολιτικές απασχόλησης ατόμων με αναπηρία: 2019 (PRO-PACT)

Σκοπός της παρούσας πρότασης δημόσιας πολιτικής είναι να προσδιοριστούν οι βέλτιστες λύσεις για την κοινωνικο-επαγγελματική ένταξη των ατόμων με αναπηρία που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες στη ρουμανική αγορά εργασίας.

Ειδικοί στόχοι:

1. Να αυξηθεί κατά τουλάχιστον 3% ετησίως ο αριθμός των ατόμων με αναπηρία που απασχολούνται στη ρουμανική αγορά εργασίας, φθάνοντας σε 3 χρόνια σε ποσοστό 16,25% του συνόλου των ατόμων με αναπηρία ηλικίας 18-65 ετών.
2. Να δημιουργηθεί ένα ευνοϊκό πλαίσιο για την τόνωση και την ανάπτυξη προστατευόμενων μονάδων και επιχειρήσεων κοινωνικής ένταξης ως λύσεις για την προστατευόμενη απασχόληση ή τη μετάβαση στην αγορά εργασίας.
3. Ανάπτυξη ολοκληρωμένων πακέτων υπηρεσιών για άτομα με αναπηρία από ευάλωτες ομάδες (ψυχοκοινωνική υποστήριξη, έλεγχος και αξιολόγηση, συμβουλευτική και επαγγελματικός προσανατολισμός, κατάρτιση και επιμόρφωση, διαμεσολάβηση, απασχόληση και εργασιακή καθοδήγηση κ.λπ.
4. Ενεργοποίηση των ατόμων με αναπηρία που είναι δύσκολο να απασχοληθούν στην αγορά εργασίας και μείωση της πίεσης στον κρατικό προϋπολογισμό και μείωση της έλλειψης εργατικού δυναμικού στη Ρουμανία.

Σε τοπικό επίπεδο, μπορούμε να αναφέρουμε τη **ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ Κλουζ-Ναπόκα 2020**

Άτομα με αναπηρίες, χρόνιες ασθένειες: Δημιουργία/ενοποίηση δικτύου συνεργασίας με οργανισμούς και φορείς, δημόσιους ή ιδιωτικούς, με σκοπό την ενίσχυση, την τόνωση της κοινωνικής ένταξης, την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία και των ατόμων με χρόνιες αναπηρικές ασθένειες- δημιουργία κέντρου ανάπαυλας για άτομα με αναπηρία, εξαρτημένους ηλικιωμένους, ανάπηρους- δημιουργία συγκροτήματος κοινωνικο-ιατρικών υπηρεσιών για ενήλικες.

Ενεργός ένταξη σημαίνει ανάπτυξη και εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής που βασίζεται στην ενσωμάτωση των τριών πυλώνων των κοινωνικών πολιτικών, δηλαδή: επαρκής εισοδηματική στήριξη (μέσω μέτρων κοινωνικής προστασίας και κοινωνικής βοήθειας), μια αγορά εργασίας χωρίς αποκλεισμούς (μέσω μέτρων που προωθούν την πρόσβαση σε αξιοπρεπή εργασία για όλους, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων από ευάλωτες ομάδες) και πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες (στους τομείς της σχολικής εκπαίδευσης, της υγείας, της φροντίδας παιδιών, ηλικιωμένων και ατόμων με αναπηρία/ατόμων με ειδικές ανάγκες και της στέγασης).

Συμπερίληψη των τοπικών οικονομικών εταίρων σε προγράμματα για την καταπολέμηση των στερεοτύπων και την ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας σχετικά με τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (ιδίως τους Ρομά και τα άτομα με αναπηρία).

Στρατηγική προπανεπιστημιακής εκπαίδευσης, Κλουζ-Ναπόκα 2014-2020

Μια από τις σημαντικότερες στρατηγικές που αφορούν τα άτομα με αναπηρία είναι η **Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2021-2027**.

Η Στρατηγική 2021-2027 συνεχίζει και αναπτύσσει την προσέγγιση της εφαρμογής της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, προκειμένου να εξασφαλιστεί το πλαίσιο για την πλήρη και ισότιμη απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών από όλα τα άτομα με αναπηρία.

Ο γενικός στόχος της Στρατηγικής 2021-2027 είναι η εξασφάλιση της πλήρους και αποτελεσματικής συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία, με βάση την ελευθερία επιλογής, σε όλους τους τομείς της ζωής και σε ένα προσβάσιμο και ανθεκτικό περιβάλλον.

Υφιστάμενη νομοθεσία

Όσον αφορά τη νομοθεσία και τις πολιτικές στη Ρουμανία, ο κύριος νόμος είναι το Σύνταγμα της Ρουμανίας, το οποίο ορίζει ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία κατοχυρώνονται από το ρουμανικό Σύνταγμα. Το άρθρο 50 σχετικά με την προστασία των ατόμων με αναπηρία, ορίζει ότι "τα άτομα με αναπηρία απολαμβάνουν ειδικής προστασίας. Το κράτος διασφαλίζει την εφαρμογή μιας εθνικής πολιτικής ίσων ευκαιριών, πρόληψης και αντιμετώπισης της αναπηρίας, με σκοπό την αποτελεσματική συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στη ζωή της κοινότητας, σεβόμενο τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων και των κηδεμόνων".

Εκτός από το ρουμανικό Σύνταγμα, υπάρχουν πολλές πολιτικές και νόμοι που προστατεύουν τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία σε διάφορους τομείς:

Νόμος 448/2006 για την προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία

Νόμος αριθ. 53/1992 για την ειδική προστασία των ατόμων με αναπηρία

Νόμος αριθ. 57/1992 για την απασχόληση ατόμων με αναπηρία

OR αριθ. 102/1999 για την ειδική προστασία και την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία

Νόμος αριθ. 519/2002 για την τροποποίηση της ΟΥ 102/1999

Νόμος αριθ. 76/2002 για την ασφάλιση ανεργίας και την τόνωση της απασχόλησης

Νόμος για την εκπαίδευση

Εργατικός κώδικας

Νόμος για την κοινωνική βοήθεια

Διαθέσιμο εκπαιδευτικό υλικό/μαθήματα/μορφές/ενότητες για άτομα με αναπηρία στην εργασία και την κοινωνική ένταξη

Ως μαθησιακό υλικό για άτομα με αναπηρία στη Ρουμανία, υπάρχουν αρκετές βιβλιοθήκες ηλεκτρονικών εγγράφων που περιέχουν υλικό προσβάσιμο σε άτομα με προβλήματα όρασης. Για

παράδειγμα, 3 μεγάλες ΜΚΟ στη Ρουμανία διαθέτουν τις δικές τους βιβλιοθήκες ηλεκτρονικών εγγράφων: Ρουμανική Ένωση Τυφλών, Ίδρυμα Ταξιδιωτικού Βιβλίου και Ένωση Pontes.

Για άτομα με προβλήματα ακοής, μπορούμε να βρούμε όλο και περισσότερες ειδικές πλατφόρμες με εκπαιδευτικό περιεχόμενο σε μορφή βίντεο. Για παράδειγμα, το www.opensign.eu δημιουργήθηκε σε συνεργασία με το Ειδικό Τεχνολογικό Λύκειο για άτομα με προβλήματα ακοής Cluj-Napoca. Η πλατφόρμα δημιουργήθηκε ως εκπαιδευτικό εργαλείο για τα άτομα με προβλήματα ακοής.

Στον τομέα της ειδικής εκπαίδευσης, ένα από τα πιο σημαντικά και γνωστά σχήματα για τα άτομα με αναπηρία σε επίπεδο ΕΕ είναι η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) "Η στρατηγική της Λισαβόνας". Η Στρατηγική της Λισαβόνας αποτέλεσε ένα θετικό βήμα για ομάδες που παραδοσιακά ήταν αποκλεισμένες από την αγορά εργασίας. Οι στόχοι της Στρατηγικής της Λισαβόνας, ειδικά οι πολιτικές χωρίς αποκλεισμούς που αφορούν τους μειονεκτούντες εκπαιδευόμενους, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με μαθησιακές δυσκολίες και αναπηρίες (European Agency for Development in Special Needs Education, 2012).

Σύμφωνα με τον κατάλογο ειδικευμένων επαγγελματιών, ξεκινώντας από την ειδική εκπαίδευση, οι μαθητές με αναπηρία, ανεξάρτητα από το σχολείο στο οποίο έχουν εγγραφεί (σχολείο ειδικών αναγκών ή γενικό σχολείο), μπορούν να ακολουθήσουν ένα επάγγελμα συμβατό με το είδος και το βαθμό της αναπηρίας τους. Για ορισμένα επαγγέλματα, η φοίτηση καθορίζεται από τη σύσταση της Ιατρικής Επιτροπής για την Αξιολόγηση της Επαγγελματικής Ικανότητας.

Παρόλο που στη Ρουμανία, η ειδική κατάρτιση ή οι ενότητες για τα άτομα με αναπηρία δεν έχουν αναπτυχθεί όπως θα έπρεπε, κάνουμε βήματα προς τους ευρωπαϊκούς στόχους και μπορούμε να βρούμε όλο και περισσότερη κατάρτιση, ενότητες και μαθήματα για τα άτομα με αναπηρία.

Για παράδειγμα, στον τομέα της υγείας, πολλοί τυφλοί ή/και άτομα με προβλήματα όρασης σπουδάζουν και εκπαιδεύονται για το επάγγελμα του νοσηλευτή λουτροθεραπείας και μασάζ. Υπάρχουν 2 μεταδευτεροβάθμιες σχολές που ειδικεύονται στην εκπαίδευση τέτοιων τυφλών μασέρ, εκτός από τα ειδικά λύκεια στο Βουκουρέστι και στο Arad. Υπάρχουν επίσης άλλες δύο μεταδευτεροβάθμιες σχολές για την κατάρτιση στο επάγγελμα του τεχνικού μασέρ παράλληλα με τα ειδικά λύκεια για άτομα με προβλήματα όρασης στην Κλουζ-Ναπόκα και την Τιμισοάρα.

Άλλη μια σπουδαία πρωτοβουλία, η Credis Academy με την υποστήριξη του Orange Foundation ανακοινώνει την έναρξη της πρώτης φάσης του εθνικού προγράμματος "Κάνε την Πληροφορική δεξιά!" προσφέροντας δωρεάν πρόσβαση σε μαθήματα πληροφορικής και επικοινωνιών σε άτομα με κινητικές αναπηρίες και προβλήματα ακοής σε αστικές και αγροτικές περιοχές. Υπάρχουν πολλές εταιρείες και ΜΚΟ που προσφέρουν δωρεάν μαθήματα για την εκμάθηση πληροφορικής.

Το Γενικό Διευθυντήριο Κοινωνικής Εργασίας και Προστασίας του Παιδιού ανακοινώνει μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης για άτομα με αναπηρία, όπως μαθήματα χειριστή για την εισαγωγή, επικύρωση και επεξεργασία δεδομένων ή μαθήματα ψήσιμο.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν ειδικά μαθήματα ανοιχτά για όλους με θέμα "Αλληλεπίδραση με άτομα με αναπηρία". Το μάθημα διευκολύνει τους εργαζόμενους στις επιχειρήσεις να επικοινωνούν με άτομα με αναπηρία, είτε πρόκειται για πελάτες είτε για συναδέλφους. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, τα στελέχη και οι εργαζόμενοι στις εταιρείες λαμβάνουν πληροφορίες, στα ρουμανικά ή στα αγγλικά, και αποκτούν δεξιότητες για: την επικοινωνία και την αλληλεπίδραση με τα άτομα με αναπηρία- την απασχόλησή τους: δικαίωμα στην εργασία και απασχολησιμότητα, οφέλη για τον

εργοδότη, μη διάκριση/ισότιμες ευκαιρίες, περιβαλλοντική προσβασιμότητα και προσαρμογή στον χώρο εργασίας, πρόσληψη, εντοπισμός και προσαρμογή σε κατάλληλους χώρους εργασίας, ένταξη στον χώρο εργασίας.

Αυτά τα παραδείγματα είναι μόνο μερικά από τα πολλά και μας δίνουν μια γενική εικόνα για τη διαθεσιμότητα της κατάρτισης και των μαθημάτων για άτομα με αναπηρία στην αγορά. Παρόλο που υπάρχουν πολλές επιλογές και προσφορές αυτού του είδους, στην πράξη, οι εργοδότες εξακολουθούν να είναι επιφυλακτικοί ως προς τις δεξιότητες των ατόμων με αναπηρία και η απασχολησιμότητά τους εξακολουθεί να είναι πολύ χαμηλή.

Ωστόσο, μπορούμε να δώσουμε μερικά παραδείγματα από την Κλουζ-Ναπόκα, όπου το ποσοστό απασχολησιμότητας των ατόμων με αναπηρία αυξάνεται. Έτσι, εργοδότες όπως η Glono, η Kaufland, η Coffeels (μια νέα καφετέρια που το 80% των εργαζομένων της είναι άτομα με διάφορες αναπηρίες) και άλλες πολυεθνικές εταιρείες έχουν αρχίσει να προσλαμβάνουν με εμπιστοσύνη άτομα με αναπηρίες.

ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ στη Ρουμανία

Βέλτιστη πρακτική 1: *Κέντρο ημερήσιας φροντίδας/ανάκαμψης για παιδιά με αυτισμό*

Θέμα	Κοινωνικές υπηρεσίες
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	Κέντρο ημερήσιας φροντίδας/ανάκαμψης για παιδιά με αυτισμό
Λέξεις-κλειδιά	<i>Κοινωνικές υπηρεσίες; αυτισμός, ανάκαμψη; παιδιά</i>
Βέλτιστη πρακτική	
<p>Το κέντρο ημέρας/ανάκαμψης για παιδιά με αυτισμό διαθέτει μια σύνθετη ομάδα που αποτελείται από βοηθό κοινωνικό λειτουργό, ψυχολόγο, ψυχοπαιδαγωγό, λογοθεραπευτή, φυσιοθεραπευτή, φυσικοκινητικό θεραπευτή, νοσηλεύτη.</p> <p>Ένα νέο στοιχείο είναι το γεγονός ότι οι ειδικοί, με βάση τις υπηρεσίες που παρέχουν στην κοινότητα και τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες ενημέρωσης στο πλαίσιο της ένταξης των ατόμων με ΔΦΑ, συμμετείχαν στη διυπουργική ομάδα διαβούλευσης "Στρογγυλό τραπέζι για τον αυτισμό", στην Πρεσβεία των ΗΠΑ στο Βουκουρέστι, προκειμένου να συζητήσουν και να προτείνουν προς έγκριση ορισμένες νομοθετικές αλλαγές σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρία με στόχο την κοινωνική ένταξη.</p> <p>Επί του παρόντος συμμετέχουν στο έργο "Αύξηση της συμμετοχής των ΜΚΟ και των κοινωνικών εταίρων στην προώθηση εναλλακτικών δημόσιων πολιτικών για τα παιδιά με ΔΦΑ" - με πρωτοβουλία της ΜΚΟ "HELP AUTISM". Επίσης, το Κέντρο Ημέρας/Αποκατάστασης για παιδιά με αυτισμό συνεργάζεται με τη ΜΚΟ "HELP AUTISM" στο πλαίσιο της ανταλλαγής εμπειριών και μοντέλων βέλτιστων πρακτικών στην παροχή υπηρεσιών αποκατάστασης σε άτομα με ΔΦΑ.</p> <p>Από το άνοιγμα του κέντρου, τον Ιούλιο του 2014, έχουν οργανώσει ετήσια συνέδρια και εργαστήρια για γονείς και ειδικούς (διαπιστευμένα από το Ρουμανικό Κολέγιο Ψυχολόγων και το Κολέγιο Ιατρών). Επίσης, ειδικοί από το Κέντρο Ημέρας/Αποκατάστασης για παιδιά με αυτισμό μαζί με τον επικεφαλής του κέντρου συμμετείχαν σε 5 τηλεοπτικές εκπομπές για το ΔΦΑ.</p>	

Μια άλλη καινοτομία είναι η συμμετοχή των ειδικών του Κέντρου Ημέρας/Αποκατάστασης για παιδιά με αυτισμό και του Πανεπιστημίου του Cluj, μαζί με άλλες ΜΚΟ, σε flash mobs που οργανώνονται στην κοινότητα για το θέμα των παιδιών με ΔΦΑ.

Το κέντρο ημέρας/ανάκαμψης για παιδιά με αυτισμό μέσω της διεπιστημονικής ομάδας διοργανώνει περιοδικά δραστηριότητες εκτός του κέντρου για την αλληλεπίδραση με ζώα και την έκθεση των παιδιών σε διαφορετικά περιβάλλοντα με στόχο τη γενίκευση των δράσεων του θεραπευτικού περιβάλλοντος. Μια άλλη δράση στην οποία συμμετείχαν οι ωφελούμενοι του κέντρου συνοδευόμενοι από θεραπευτές ήταν οι Special Olympics (αθλητισμός για άτομα με αναπηρία).

Οι ψυχολόγοι του κέντρου οργανώνουν το πρόγραμμα Σχολή Γονέων, με στόχο την ανάπτυξη γονικών δεξιοτήτων μέσω της παροχής πληροφοριών από τη βιβλιογραφία- προσκλήθηκαν ειδικοί από το ιατρικό και εκπαιδευτικό περιβάλλον. Προκειμένου να παρέχουμε ολοκληρωμένες υπηρεσίες, έχουμε συνεργαστεί με τη Σχολή Ψυχολογίας και Επιστημών. Εκπαίδευσης στο έργο DREAM, το οποίο είχε ως στόχο την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μελλοντικών γονέων. κοινωνική αλληλεπίδραση με τη βοήθεια κοινωνικών ρομπότ.

Το κέντρο ημέρας/ανάκαμψης για παιδιά με αυτισμό διοργανώνει εκστρατείες ενημέρωσης με την ευκαιρία της Ανοιχτής Ημέρας που διοργανώνεται κάθε χρόνο μεταξύ των μαθητών του μαζικού σχολείου σχετικά με το θέμα των ατόμων με ΔΦΑ και τη σημασία της αποδοχής/ενσωμάτωσής τους στην κανονική τάξη. μαθητών.

Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	https://www.facebook.com/profile.php?id=100054645270502
Παρέχεται από	Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Βοήθειας και Προστασίας του Παιδιού Cluj
Τύπος υλικού	Μοντέλο βέλτιστης πρακτικής
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ

Βέλτιστη πρακτική 2: Cofeels Cluj-Napoca Café

Θέμα	Κοινωνικό καφέ Απασχολησιμότητα
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	<i>Cofeels Cluj-Napoca Cafe</i>
Λέξεις-κλειδιά	<i>Κοινωνικά; καφετέρια; αναπηρία; απασχολησιμότητα</i>

Βέλτιστη πρακτική

Cofeels Social Café, Cluj-Napoca, όπου εργάζονται άτομα με αναπηρία και ένα μεγάλο μέρος του εισοδήματος πηγαίνει σε άτομα με αναπηρία.

Η Cofeels είναι οργανωμένη όπως μια SRL, με τη διαφορά ότι το 90% του κέρδους πηγαίνει στον κοινωνικό σκοπό. Όταν αγοράζετε έναν καφέ/προϊόν κάνετε ένα βήμα προς την κατεύθυνση να δώσετε μια καλύτερη ζωή σε εκείνους που δεν μπορούν να δουν τον κόσμο όπως εμείς.

Το Cofeels είναι μια κοινωνική επιχείρηση μέσω της οποίας ο επιχειρηματίας Lucian Butnaru θέλει να φέρει κοντά σε ένα μέρος τους τυπικούς ανθρώπους και τα άτομα με αναπηρίες. Άνθρωποι που μοιράζονται την ίδια χαρά: τον καφέ.

Η αποστολή αυτού του καφέ είναι ότι μέσω του πάθους για τον καφέ μπορούμε να συμβάλουμε στην ποιότητα ζωής των ατόμων με οπτική αναπηρία.

Ο Lucian Butnaru, ο ιδρυτής αυτού του έργου, γνωρίζει τι σημαίνει να έχεις πρόβλημα όρασης και να φτιάχνεις ένα καλό φλιτζάνι καφέ. Αυτό τον οδήγησε στο να βάλει ένα ελαφρώς διαφορετικό μήνυμα στα φλιτζάνια "to go". Το μήνυμα αυτό είναι εμπνευσμένο από εκείνες τις καταστάσεις όταν ο Lucian πήγαινε με τον τυφλό φίλο του σε εστιατόρια στο Cluj και λάμβανε αρνητικές απαντήσεις όταν επρόκειτο να μπει με τον σκύλο-οδηγό.

Ο Lucian θέλει να φέρει κάποια βοήθεια σε αυτές τις καταστάσεις και ως εκ τούτου το μήνυμα θα αφορά τους τυφλούς ανθρώπους και το σκύλο οδηγό.

Η Cofeels κέρδισε το βραβείο Google Award - Golden Review 2022.	
Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	https://cofeels.ro/ https://www.facebook.com/Cofeels.coffee/
Παρέχεται από	https://cofeels.ro/
Τύπος υλικού	Μοντέλο βέλτιστης πρακτικής
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ

Βέλτιστη πρακτική 3: Το κινητό της γενειάδας

Θέμα	Κοινωνικό
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	<i>To Beard Mobile</i>
Λέξεις κλειδιά	<i>ΜΚΟ- κοινωνική- αναπηρία- κοινωνικό ταξί</i>
<p>Βέλτιστη πρακτική</p> <p>Η Beard Brothers, ίσως η πιο αντισυμβατική ΜΚΟ στη Ρουμανία, ιδρύθηκε τον Νοέμβριο του 2013. "Η Αδελφότητα", εμφανίστηκε, ενώ το 2016 ακολούθησε το πλήρωμα εθελοντών, όπου μπορούν να συμμετέχουν όλοι όσοι θέλουν να βοηθήσουν στις δραστηριότητές τους.</p> <p>Στα σχεδόν 7 χρόνια δραστηριότητάς μας, έχουν ολοκληρώσει με επιτυχία 12 μεγάλες εκστρατείες που είχαν ως στόχο την επίλυση προβλημάτων στους ακόλουθους τομείς: υγεία, περιβάλλον και εκπαίδευση (αποκατάσταση ενός νοσοκομειακού θαλάμου, εξοπλισμός νοσοκομείων με ιατρικό εξοπλισμό υψηλής απόδοσης, αγορά 2 ασθενοφόρων, εξαμηνιαία έργα δενδροφύτευσης και οικολογικοποίησης, καθοδήγηση και διδασκαλία μαθητών). Ως εκ τούτου, μερικές από τις μεγαλύτερες εκστρατείες τους ήταν: Beards in Schools - 2014, Rolling Beards - 2015, The Beard Mobile - 2015, Enough is Enough - 2017, Paint the Future - 2018, Wheels for Life - 2018.</p> <p>Το Beard Mobile, ένα κοινοτικό πρόγραμμα ταξί, που ξεκίνησε το 2016 από τους αδελφούς Beard. Το Beard Mobile είναι η πρώτη υπηρεσία του είδους της στην Κλουζ που παρέχει δωρεάν μεταφορά για άτομα με αναπηρία και ειδικές κοινωνικές περιπτώσεις.</p>	

<p>Η διαδικασία είναι όσο το δυνατόν πιο απλή, κλείστε ένα ραντεβού (τουλάχιστον 24 ώρες νωρίτερα) και η BB θα σας πάει όπου θέλετε! Οι αδελφοί Beard διαθέτουν δύο αυτοκίνητα Beard Mobile που είναι εξοπλισμένα για την ασφαλή μεταφορά ατόμων με αναπηρία.</p>	
Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	https://www.beard-brothers.ro/the-beard-mobile/ https://www.facebook.com/thebeardmobile/
Παρέχεται από	
Τύπος υλικού	Μοντέλο βέλτιστης πρακτικής
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ

Βέλτιστη πρακτική 4: *Ανοιχτή υπογραφή*

Θέμα	Κοινωνικο-εκπαιδευτικό
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	Ανοιχτή πινακίδα
Λέξεις-κλειδιά	<i>Ειδική μάθηση, ειδική εκπαίδευση, ηλεκτρονική μάθηση, προβλήματα ακοής,</i>
Βέλτιστη πρακτική	<p>Το OPEN SIGN είναι το πνευματικό αποτέλεσμα μιας ευρωπαϊκής κοινοπραξίας στο πλαίσιο ενός προγράμματος Erasmus + KA2 για την εκπαίδευση και τη σχολική καινοτομία, μέσω του οποίου δημόσιοι και ιδιωτικοί οργανισμοί από πέντε διαφορετικές χώρες (Γαλλία, Βέλγιο, Γερμανία, Ρουμανία, Ιταλία) συνέβαλαν στη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής πλατφόρμας με εκπαιδευτικό υλικό για μαθητές με προβλήματα ακοής/κωφότητα.</p> <p>Σήμερα, η πλατφόρμα αυτή εφαρμόζεται και χρησιμοποιείται στο Ειδικό Τεχνολογικό Γυμνάσιο για άτομα με προβλήματα ακοής στην Κλουζ-Ναπόκα. Η πλατφόρμα αναπτύχθηκε και δημιουργήθηκε με εταίρους το Ειδικό Γυμνάσιο. Το έργο Open-Sign στοχεύει στην ανάπτυξη της πρώτης ηλεκτρονικής πλατφόρμας προσαρμοσμένης για παιδιά με προβλήματα ακοής/κωφότητα. Η ομάδα στόχος είναι μαθητές ηλικίας 6-13 ετών. Πράγματι, αυτή είναι η ηλικία</p>

<p>κατά την οποία τα παιδιά μαθαίνουν να διαβάζουν και να γράφουν και οι εκπαιδευτικοί πόροι αποκτούν ζωτική σημασία.</p> <p>Με παιδαγωγικά στοιχεία που γίνονται εύκολα κατανοητά από τα κωφά παιδιά, υποστηρίζουν τους εκπαιδευτικούς να διεγείρουν το ενδιαφέρον των παιδιών για μάθηση στο σχολείο, να παρέχουν ευκαιρίες για την ένταξη των βαρήκων/κωφών παιδιών, να διεγείρουν την περιέργειά τους, να αναπτύξουν τις γνώσεις τους και να τους δώσουν τα μέσα επικοινωνίας με το περιβάλλον τους, συμπεριλαμβανομένης της οικογένειάς τους.</p> <p>Το υλικό που παράγεται βασίζεται κυρίως στη μιμητική και οπτική επικοινωνία και μεταφράζεται στα αγγλικά, γαλλικά, ρουμανικά, ιταλικά και γερμανικά, προκειμένου να παρέχει στους εκπαιδευτικούς περιεχόμενο προσαρμοσμένο στα παιδιά με προβλήματα ακοής, ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα της εκπαίδευσής τους.</p>	
Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	https://www.opensign.eu/en https://www.licdefauzcluj.ro/proiecte-eur/open-sign
Παρέχεται από	Ειδικό Τεχνολογικό Λύκειο για άτομα με προβλήματα ακοής Cluj-Napoca
Τύπος υλικού	Μοντέλο βέλτιστης πρακτικής
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ

Βέλτιστη πρακτική 5: Orange Foundation

Θέμα	Κοινωνικό
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	<i>Ίδρυμα Orange Καινοτομίες για την ένταξη των ατόμων με αναπηρία</i>
Λέξεις-κλειδιά	<i>Καινοτομία- αναπηρία- υποστηρικτική τεχνολογία- Orange,</i>
Βέλτιστη πρακτική	<p>Το Ίδρυμα Orange είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που συμμετέχει στη ζωή της κοινότητας, υλοποιώντας φιλανθρωπικά έργα με στόχο τη θετική αλλαγή στη ζωή των μειονεκτούντων ατόμων. Σε περισσότερα από 8 χρόνια δραστηριότητας, το Ίδρυμα Orange έχει επενδύσει 6 εκατομμύρια ευρώ σε έργα ψηφιακής εκπαίδευσης για μειονεκτούντα άτομα και σε έργα υγείας, εκπαίδευσης και πολιτισμού προς όφελος ατόμων με προβλήματα όρασης ή/και ακοής, με στόχο την κοινωνική τους ένταξη.</p>

Το Ίδρυμα Orange διοργάνωσε το 2019 το πρώτο συνέδριο για τις υποστηρικτικές τεχνολογίες στη Ρουμανία. Ίδρύματα, επιχειρήσεις, προγραμματιστές, μη κυβερνητικές οργανώσεις και δικαιούχοι συναντώνται για να βρουν καινοτόμες λύσεις που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Στο συνέδριο θα συζητηθεί η σημασία των νέων τεχνολογιών για την όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία, είτε στην εκπαίδευση είτε στον πολιτισμό είτε στην κινητικότητα. Στον εκθεσιακό χώρο, οι συμμετέχοντες έχουν την ευκαιρία να δοκιμάσουν υποστηρικτικές τεχνολογίες, όπως εφαρμογές, διαδικτυακές πλατφόρμες ή λογισμικό που αναπτύχθηκαν με την υποστήριξη του Orange Foundation.

Οι υποστηρικτικές τεχνολογίες βοηθούν τα άτομα με αναπηρία να ανταπεξέλθουν στην καθημερινή ζωή. Είτε πρόκειται για το σχολείο, είτε για ταξίδια στην πόλη, είτε για παραγγελίες στο ταχυδρομείο ή για επισκέψεις σε μουσεία, οι υποστηρικτικές τεχνολογίες διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην ένταξη των ατόμων με αναπηρία. Οι τεχνολογίες αυτές ωφελούν όλους όσοι αλληλεπιδρούν με τον έναν ή τον άλλο τρόπο με άτομα με αναπηρία: εργαζόμενους, εκπαιδευτικούς, μέλη της οικογένειας, εκπροσώπους δημόσιων φορέων. Εδώ και 6 χρόνια, το Ίδρυμα Orange έχει υποστηρίξει περισσότερα από 40 υποστηρικτικά έργα με ψηφιακή συνιστώσα, συνολικής επένδυσης άνω των 1,8 εκατομμυρίων ευρώ μέσω του ταμείου επιχορήγησης "Ο κόσμος μέσα από το χρώμα και τον ήχο". Σήμερα, το Ίδρυμα Orange επεκτείνει τη στήριξή του σε άτομα με προβλήματα όρασης ή/και ακοής στη Ρουμανία με ένα νέο γύρο χρηματοδότησης.

Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	https://www.fundatiaorange.ro/
Παρέχεται από	Ίδρυμα Orange
Τύπος υλικού	Μοντέλο βέλτιστης πρακτικής
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ

ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

Η ΜΚΟ Babilon Travel διεξήγαγε δύο ερωτηματολόγια για το ίδιο θέμα με δύο τύπους νέων με αναπηρία: 20 νέους με σωματική αναπηρία και 20 νέους με ελαφρά γνωστική αναπηρία, ηλικίας 18 έως 30 ετών.

Οι εταίροι συμφώνησαν να έχουν δύο ερωτηματολόγια: ένα με μικτές κλειστές και ανοικτές ερωτήσεις για τα άτομα με σωματική αναπηρία και ένα με κλειστές ερωτήσεις για τα άτομα με ελαφρά

νοητική αναπηρία με προαιρετικές ανοικτές ερωτήσεις. Και οι δύο έρευνες καλύπτουν το ίδιο πεδίο και θέτουν τις ίδιες ερωτήσεις.

Το κύριο ενδιαφέρον αυτών των ερωτηματολογίων ήταν να κατανοηθεί η κατάσταση των νέων με αναπηρία στη Ρουμανία όσον αφορά την απασχολησιμότητα και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στην αγορά εργασίας, καθώς και η ανάπτυξη και η σημασία των κοινωνικών δεξιοτήτων με έμφαση στις δεξιότητες κριτικής σκέψης για την αύξηση της απασχολησιμότητας.

Οι απαντήσεις αυτές συλλέχθηκαν με τη χρήση μιας φόρμας Google και αναλύθηκαν σύμφωνα με τους στόχους μας.

Σωματική αναπηρία

Στη συνέχεια, θα κάνουμε μια σύντομη αφηγηματική ανάλυση σύμφωνα με τα αποτελέσματα των απαντήσεων των ερωτηθέντων με σωματική αναπηρία βάσει του ερωτηματολογίου Google Form.

Είχαμε 11 άτομα με προβλήματα όρασης και 9 άτομα με προβλήματα ακοής ως ερωτηθέντες, με το 30% να είναι άνδρες και το 70% γυναίκες.

Στην πρώτη φάση, θέλαμε να ανακαλύψουμε τη σχέση μεταξύ της εκπαίδευσης και της ανάγκης για εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία. Αυτό είναι σημαντικό να το μάθουμε προκειμένου να γνωρίζουμε την τρέχουσα κατάσταση του εκπαιδευτικού συστήματος για κάθε χώρα, πώς προετοιμάζει τα άτομα με αναπηρία για την αγορά εργασίας, ποιες δεξιότητες μπορούν να αναπτύξουν και να αποκτήσουν από το εκπαιδευτικό σύστημα και ποια πραγματική βοήθεια παρέχει για να ανοίξουν οι πόρτες προς την επαγγελματική σταδιοδρομία.

Η προσωπική ανάπτυξη και η περαιτέρω εκπαίδευση ήταν σημαντικές για 16 από τους 20 νέους που απάντησαν. Οι υπόλοιποι 4 τα θεωρούν κάπως σημαντικά.

Από την άλλη πλευρά, όσον αφορά τις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια του σχολείου ή του πανεπιστημίου, 13 στους 20 θεωρούν ότι είναι μόνο λίγο χρήσιμες και τους προετοιμάζουν για την επαγγελματική ζωή, υποστηρίζοντας ότι:

"Ένα πανεπιστήμιο μπορεί να σας βοηθήσει να αναπτύξετε τις δεξιότητές σας σε έναν συγκεκριμένο τομέα, αλλά τις περισσότερες φορές είναι πιθανό να βρείτε μια θέση εργασίας που απαιτεί άλλες δεξιότητες. Πιστεύω ότι η αυτοανάπτυξη μπορεί να συμβεί μόνο σε ένα περιβάλλον όπου έχετε ζήτηση, και ο χώρος εργασίας είναι το καλύτερο παράδειγμα γι' αυτό".

"Αντικείμενο και ξεπερασμένα θέματα διδασκαλίας"

"Οι γνώσεις που αποκτώνται στο πανεπιστήμιο είναι σημαντικές σε κάποιο βαθμό, διότι συχνά η θεωρία δεν συμπίπτει με τις πληροφορίες στην πράξη και με το τι πρόκειται να κάνετε στη μελλοντική σας εργασία. Έρχεσαι αντιμέτωπος με νέες καταστάσεις και πρέπει να ξεκινήσεις από το μηδέν για να τις συνηθίσεις και να μάθεις να ενισχύεις ορισμένες δεξιότητες."

"Έμαθα πολλά πράγματα, αλλά δεν είμαι έτοιμος να εργαστώ"

Η ίδια κατάσταση επαναλαμβάνεται και στην επόμενη ερώτηση, η οποία αφορά το θέμα του επαγγελματικού προσανατολισμού που παρέχεται από το σχολείο ή το πανεπιστήμιο. 13 ερωτηθέντες απάντησαν κάπως, 4 θεώρησαν ότι το σχολείο ή το πανεπιστήμιο προσέφερε καλή

καθοδήγηση σταδιοδρομίας και 3 θεώρησαν ότι δεν τους βοήθησε καθόλου η καθοδήγηση σταδιοδρομίας.

Τα επιχειρήματα των ερωτηθέντων ήταν αρκετά ενδιαφέροντα:

"Δεν μου προσφέρονται πολλές ευκαιρίες με τις προηγούμενες σπουδές μου, οπότε δεν έχω λάβει ούτε σαφή καθοδήγηση, δεδομένου ότι οι δυνατότητες είναι ούτως ή άλλως περιορισμένες".

"Για να είναι κανείς αποτελεσματικός σε έναν τομέα, δεν αρκεί να βασίζεται μόνο στις σχολικές/πανεπιστημιακές παρουσιάσεις, διότι αυτές μπορεί μερικές φορές να είναι ελλιπείς και συνοπτικές."

"Δεν είχα αρκετή υποστήριξη από τους καθηγητές".

"Πολλές φορές στο κολέγιο, δεν αξιολογείς τις γνώσεις που έχεις και δεν καταλαβαίνεις αν σου ταιριάζουν ή όχι, και το καταλαβαίνεις μόνο αφού μπεις στο εργατικό δυναμικό ή όταν σχεδόν τελειώσεις το κολέγιο".

Από την άλλη πλευρά, υπήρχαν και κάποιες θετικές απόψεις:

"Καθηγητές με επίκεντρο τον μαθητή".

"Με βοηθάει το γεγονός ότι οι καθηγητές δίνουν σε εμάς τους μαθητές συμβουλές από τη δική τους ζωή/εμπειρία".

Τα κύρια επαγγελματικά ενδιαφέροντα ή τομείς ενδιαφέροντος των νέων με σωματικές αναπηρίες είναι το μασάζ, οι δημόσιες σχέσεις, η πληροφορική, η κοινωνική εργασία, τα τηλεφωνικά κέντρα, η φυκολογία και η εργασία με παιδιά. Βλέπουμε ότι οι τομείς ενδιαφέροντος είναι ευρείς και όχι περιοριστικοί.

Οι πιο δημοφιλείς και χρησιμοποιούμενες πλατφόρμες για την αναζήτηση θέσεων εργασίας είναι οι διαδικτυακές πλατφόρμες, οι πληροφορίες από φίλους και οικογένεια, τα διαδικτυακά μέσα κοινωνικής δικτύωσης και οι πληροφορίες από το σχολείο ή το πανεπιστήμιο. Στην τελευταία θέση βρίσκεται η άμεση επαφή με τον εργοδότη.

Η είσοδος στην αγορά εργασίας και η εύρεση εργασίας δεν είναι ποτέ εύκολη. Ωστόσο, τα άτομα με αναπηρία πρέπει να καταβάλλουν επιπλέον προσπάθεια, διότι αντιμετωπίζουν πολύ μεγαλύτερη πρόκληση, καθώς πρέπει να αποδείξουν δύο φορές ότι μπορούν να κάνουν τα ίδια πράγματα με τα άτομα χωρίς αναπηρία, εάν ο χώρος εργασίας είναι χωρίς αποκλεισμούς και προσαρμοσμένος.

Οι απαντήσεις τους δείχνουν ποιες προκλήσεις είναι οι πιο πιεστικές:

"Η απροθυμία ορισμένων εργοδοτών και η κοινωνική δυσπιστία"

"Να πείσω τους άλλους ότι το πάθος μου μπορεί να ξεπεράσει την αναπηρία μου και ότι μπορώ να διατηρηθώ στο επίπεδο που απαιτεί η εταιρεία."

"Να είμαι καλύτερος από τους άλλους για να με προσλάβουν".

"Ο φόβος των εργοδοτών για την πρόσληψη ατόμων με αναπηρία"

"Μάλλον πρέπει να καταπολεμήσω τα στερεότυπα που υπάρχουν για τους τυφλούς. Εξαρτάται επίσης από την εμπειρία που έχει ο εργοδότης με άτομα με προβλήματα όρασης".

"Η πιο δύσκολη πρόκληση είναι η αλλαγή της στάσης των ανθρώπων απέναντι στην πρόσληψη ατόμων με αναπηρία και ο προσδιορισμός των δεξιοτήτων που διαθέτουν και θα τους επέτρεπαν να εκτελέσουν την εργασία για την οποία υποβάλλουν αίτηση".

"Η μεγαλύτερη πρόκληση είναι το κομμάτι της συνέντευξης, όταν πρέπει να πείσω τον εργοδότη ότι, παρόλο που έχω πρόβλημα ακοής, αυτό δεν σημαίνει ότι είμαι πιο αδύναμη, πρέπει να κάνω ό,τι καλύτερο μπορώ και να είμαι όσο το δυνατόν πιο επαγγελματίας."

Αν μιλάμε για τις δεξιότητες που πρέπει να αναπτύξουμε σήμερα για να ανταπεξέλθουμε στις δουλειές του αιώνα, μιλάμε για υπερβατικές δεξιότητες που θα μας βοηθήσουν να εμπλακούμε και να εξελιχθούμε στον εργασιακό χώρο. Τα άτομα με αναπηρία θα αναπτύξουν αυτές τις δεξιότητες και ικανότητες, αλλά πόσο σημαντικές θεωρούν ότι είναι αυτές και ποιες είναι οι δεξιότητες που θεωρούν ότι έχουν ήδη ή ότι τους λείπουν;

Οι πιο ανεπτυγμένες δεξιότητες που τα άτομα με σωματικές αναπηρίες αισθάνονται ότι διαθέτουν ήταν η ομαδική εργασία, η προσαρμοστικότητα, η επίλυση προβλημάτων, η δημιουργικότητα, η οργάνωση και η αποτελεσματική επικοινωνία.

Από την άλλη πλευρά, μεταξύ των δεξιοτήτων που θεωρούν ότι δεν έχουν αναπτύξει είναι: ηγεσία, διαχείριση χρόνου, κριτική σκέψη και λήψη αποφάσεων. Οι ερωτηθέντες λένε ότι οι δεξιότητες που έχουν αναπτύξει στην πορεία έχουν αναπτυχθεί και διδαχθεί κυρίως στο σχολείο, στους φίλους και στην οικογένεια. Λιγότερες από αυτές σε άλλα μαθήματα, εργαστήρια ή πανεπιστήμια.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, στον εικοστό πρώτο αιώνα, η ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων αποτελεί σημαντικό μέρος της εκπαίδευσής μας και μεγάλη βοήθεια στην αγορά εργασίας και στη σταδιοδρομία. Οι 20 ερωτηθέντες μας αισθάνονται το ίδιο και θεωρούν ότι οι κύριες ικανότητες που πρέπει να βελτιώσουν και να αναπτύξουν για να αυξήσουν την απασχολησιμότητά τους είναι οι εξής: επίλυση προβλημάτων, πρωτοβουλία, λήψη αποφάσεων, οργάνωση, αποτελεσματική επικοινωνία, ανάγνωση των μέσων ενημέρωσης, κριτική σκέψη και ομαδική εργασία.

Όσον αφορά τις δεξιότητες κριτικής σκέψης ως σημαντικό πόρο για την απασχόληση και την αντιμετώπιση στον εργασιακό χώρο, οι ερωτηθέντες μας θεωρούν ότι είναι σημαντικές.

"Είναι πολύ σημαντικό. Σε κάθε δουλειά, πρέπει να λαμβάνετε σωστές αποφάσεις, γεγονός που απαιτεί την ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης".

"Είναι σίγουρα μια δεξιότητα που αναζητούν οι εργοδότες και που αυξάνει τις πιθανότητες απασχόλησής σας. Σε κάθε δουλειά, υπάρχουν δυσκολότερες, πιο δύσκολες στιγμές που απαιτούν λογική, άμεση λήψη αποφάσεων και καταλληλότητα για την κατάσταση".

"Νομίζω ότι η κριτική σκέψη είναι μία από τις πιο σημαντικές δεξιότητες για την απασχόληση, κάτι που φαίνεται ήδη στη συνέντευξη. Οι εργοδότες περιμένουν από τον εργαζόμενο να σκέφτεται λογικά και να λαμβάνει τις καλύτερες αποφάσεις. "Ωστόσο, αυτό εξαρτάται από τη θέση εργασίας".

Ωστόσο, ακόμη και αν ένα άτομο με αναπηρία έχει ανεπτυγμένες δεξιότητες και ικανότητες, μπορεί να αντιμετωπίσει πολλά εμπόδια στην απασχόληση όταν έρθει σε επαφή με έναν εργοδότη. Οι ερωτηθέντες απάντησαν με ειλικρίνεια όταν ρωτήθηκαν ποιες είναι οι πιο συνηθισμένες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στην απασχόληση:

"Δυσπιστία των εργοδοτών, έλλειψη προσαρμοσμένης ή προσαρμόσιμης προσφοράς εργασίας για άτομα με αναπηρία"

"Η προσβασιμότητα των εργαλείων με τα οποία πρέπει να εργαστούν- η ενσυναίσθηση, δηλαδή η έλλειψη ενσυναίσθησης από τους εργοδότες".

"Όσο δύσκολα και αν είναι τα στερεότυπα των ανθρώπων, η ανικανότητα του προγράμματος εργασίας ή του λογισμικού, ο εσωτερικός χώρος και το φυσικό και πληροφοριακό περιβάλλον, η χώρα μας έχει πολύ λίγη εκπαίδευση για την αναπηρία".

"Δυσκολεύτηκα να αντιμετωπίσω τη νοοτροπία του εργοδότη. Περνούσα από το στάδιο της πρόσληψης και όταν έφτασα στο στάδιο όπου έπρεπε να ληφθεί μια απόφαση και τους είπα ότι είμαι τυφλός και χρησιμοποιώ πρόγραμμα ανάγνωσης οθόνης για να με βοηθήσει να κάνω τη δουλειά μου, τα πράγματα κόλλησαν και δεν πήρα απάντηση περαιτέρω ή μου είπαν ότι δεν ήταν έτοιμοι και δεν ήθελαν να το κάνουν."

Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες πιστεύουν ότι οι εργοδότες δεν έχουν καμία εμπειρία με τα άτομα με αναπηρία και περιμένουν από αυτά τον ίδιο τρόπο εργασίας με τους άλλους εργαζόμενους ή δεν έχουν καθόλου προσδοκίες. Αναμένουν επίσης να είναι έμπειροι, αυτόρχεις, εύκολα ενσωματώσιμοι και ικανοί να ανταποκριθούν σε όλες τις απαιτήσεις.

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί ότι στη χώρα μας υπάρχουν κάποιοι νόμοι για την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας, αλλά δεν είναι αρκετοί.

Ελαφρά γνωστική αναπηρία

Στη συνέχεια, θα προβούμε σε μια σύντομη αφηγηματική ανάλυση σύμφωνα με τα αποτελέσματα των απαντήσεων των ερωτηθέντων με ελαφρά γνωστικά προβλήματα βάσει του ερωτηματολογίου Google Form.

Οι ερωτηθέντες είχαν διάφορους τύπους ελαφρών γνωστικών αναπηριών, όπως ΔΕΠΥ, δυσλεξία, τραυλισμό, σύνδρομο Χ εύθραυστο, σύνδρομο Asperger, ελαφρύ αυτισμό και έλλειμμα προσοχής.

Το φύλο ήταν αρκετά ισορροπημένο, καθώς είχαμε 45% γυναίκες και 55% άνδρες που μοιράστηκαν μαζί μας τις απόψεις τους σχετικά με τα θέματα της έρευνας, οι περισσότεροι από αυτούς ήταν μαθητές στο τελευταίο έτος του λυκείου ή φοιτητές στο πανεπιστήμιο.

Ομοίως, για τα άτομα με σωματική αναπηρία, 15 στους 20 δήλωσαν ότι η περαιτέρω εκπαίδευση και η αυτοανάπτυξη είναι εξαιρετικά σημαντικές γι' αυτούς. Οι υπόλοιποι 5 ερωτηθέντες θεωρούν ότι κατά κάποιο τρόπο αυτό είναι σημαντικό.

Η επόμενη ερώτηση είχε λίγο διαφορετικό αποτέλεσμα από την παραπάνω αναλυθείσα κατηγορία μειωμένων. Όταν πρόκειται για το αν το σχολείο και το πανεπιστήμιο τους προετοίμασε με αρκετές δεξιότητες και γνώσεις για την επαγγελματική ζωή, 6 από αυτούς πιστεύουν ότι ναι, 6 πιστεύουν ότι όχι, και οι υπόλοιποι 8 πιστεύουν ότι κάπως, σε αντίθεση με τη σωματική αναπηρία, όπου 13 πιστεύουν ότι κάπως, αισθάνθηκαν προετοιμασμένοι από το σχολείο και το πανεπιστήμιο.

Η αντίθεση αυτή είναι εμφανής και στην επόμενη ερώτηση, όπου η πλειονότητα των ερωτηθέντων (12) πιστεύει ότι το σχολείο ή το πανεπιστήμιο δεν τους προετοίμασε ή δεν τους καθοδήγησε στις επιλογές και τις αποφάσεις τους για τη σταδιοδρομία. Οι υπόλοιποι 7 δηλώνουν ότι γι' αυτούς δεν υπήρξε καθόλου βοήθεια στην επιλογή του επαγγέλματός τους ή στον επαγγελματικό τους προσανατολισμό. Μόνο 1 άτομο θεωρεί ότι το σχολείο βοήθησε με αυτόν τον τρόπο.

Μερικά από τα πιο συνηθισμένα επαγγελματικά ενδιαφέροντα ή πεδία ενδιαφέροντος για παιδιά με ήπιες γνωστικές αναπηρίες είναι η εκπαίδευση, η τέχνη, η γεωγραφία, η τεχνολογία, η πληροφορική, το κομμωτήριο, η ψυχολογία, οι επιχειρήσεις, τα οικονομικά, ο αθλητισμός ή η μηχανική. Κάποια από αυτά δήλωσαν με ειλικρίνεια ότι δεν μπορούν να βρουν την κατάλληλη δουλειά για αυτά, ενώ άλλα είναι ακόμη στο λύκειο και δεν έχουν ιδέα για το ποια είναι τα ενδιαφέροντά τους ή ποιο είναι το κατάλληλο επάγγελμα γι' αυτά.

Οι πιο δημοφιλείς και χρησιμοποιούμενες πλατφόρμες για την αναζήτηση θέσεων εργασίας ήταν πολύ παρόμοιες με την άλλη κατηγορία για τα άτομα με αναπηρία, και οι δύο πρώτοι κορυφαίοι τρόποι αναζήτησης θέσεων εργασίας παραμένουν οι διαδικτυακές πλατφόρμες- πληροφορίες από φίλους και οικογένεια.

Ακόμα και αν μια μικρή γνωστική αναπηρία περνά απαρατήρητη και οι άνθρωποι μπορούν να κάνουν τη δουλειά τους χωρίς βοήθεια ή αγώνα, εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν το στίγμα και τις δυσκολίες που κάνουν τους άλλους να τους εμπιστεύονται όταν μαθαίνουν για την κατάστασή τους. Οι ερωτηθέντες μας θεωρούν ότι αυτό οφείλεται στη νοοτροπία των ανθρώπων, η επικοινωνία, η δυσπιστία και άλλες δυσκολίες γι' αυτούς συμβαίνουν στις συνεντεύξεις.

Για τα άτομα με ελαφρά γνωστική εξασθένηση, οι κορυφαίες δεξιότητες που θεωρούν ότι έχουν ήδη αποκτήσει είναι η ομαδική εργασία, η οργάνωση, ο γραμματισμός στα μέσα ενημέρωσης, ο ψηφιακός γραμματισμός, η δημιουργικότητα και η αποτελεσματική επικοινωνία ή η προσαρμοστικότητα. Οι δεξιότητες που τους λείπουν περισσότερο είναι η ηγεσία και οι δεξιότητες λήψης αποφάσεων.

Πιστεύουν ότι η πλειονότητα αυτών των δεξιοτήτων διδάχθηκαν και αναπτύχθηκαν στο σχολείο, μέσω της οικογένειας ή μέσω διαφόρων εκπαιδευτικών προγραμμάτων και μαθημάτων, αλλά ορισμένοι ισχυρίζονται ότι τις έμαθαν μόνοι τους ή από βιβλία.

Όλοι οι ερωτηθέντες συμφωνούν ότι σχεδόν όλες οι δεξιότητες είναι σημαντικό να αναπτυχθούν για ευκολότερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας, αλλά το είδος της εργασίας ή του επαγγέλματος που επιλέγουν διαφέρει.

Όσον αφορά τις δεξιότητες κριτικής σκέψης ως σημαντικό πόρο για την απασχόληση και την αντιμετώπιση στο χώρο εργασίας, οι ερωτηθέντες μας θεωρούν ότι είναι σημαντικές και πολύ σημαντικές.

Μπορούμε σαφώς να παρατηρήσουμε ότι μεταξύ των δύο κατηγοριών αναπηρίας σε αυτό το θέμα, οι δεξιότητες που έχουν ή αισθάνονται ότι δεν έχουν, είναι πολύ παρόμοιες. Οι ακόλουθες ήταν οι

απαντήσεις τους όταν ρωτήθηκαν για τις πιο συνηθισμένες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στην εργασία τους:

"Οι εργοδότες συχνά δεν παρουσιάζουν με σαφήνεια την προσφορά εργασίας, προκαλώντας σύγχυση στη σκέψη του ατόμου με αναπηρία. Συχνά υπάρχουν εργοδότες που υποτιμούν την προσπάθεια των ατόμων με αναπηρία, γεγονός που δεν παρακινεί καθόλου τους δυνητικούς εργαζόμενους".

"Πιθανότατα, η απροθυμία του εργοδότη στις εργασιακές δεξιότητες του ατόμου με αναπηρία".

"Προσωπικά, θα δυσκολευτώ να βρω μια δουλειά όπου θα πρέπει να χρησιμοποιώ συνεχώς την επικοινωνία. Γι' αυτό θα προτιμούσα να ασχοληθώ με την πληροφορική".

"Εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την αναπηρία. Προσωπικά, παρόλο που έχω ΔΕΠΥ, δεν είχα κανένα πρόβλημα με την απασχόληση, ειδικά από τη στιγμή που επέλεξα και ένα επάγγελμα που με βοηθάει".

"Από την εμπειρία μου, το στίγμα και οι διακρίσεις κατά των ατόμων με αναπηρία είναι αυτά που αντιμετωπίζουμε πιο συχνά. Επίσης, η έλλειψη γνώσης των ανθρώπων σχετικά με τις διάφορες αναπηρίες, το να μην γνωρίζουν τι σημαίνουν, ποια είναι τα χαρακτηριστικά τους, είναι ένα άλλο μεγάλο πρόβλημα και ένας περιορισμός στην απασχολησιμότητα".

Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες πιστεύουν ότι οι εργοδότες, παρόμοια με την άλλη κατηγορία αναπηρίας, περιμένουν από αυτούς να είναι ανεξάρτητοι, εύκολα ενσωματώσιμοι, ικανοί να ανταποκριθούν σε όλες τις απαιτήσεις και να έχουν εμπειρία.

Μια διαφορά μεταξύ της σωματικής αναπηρίας και της ελαφριάς νοητικής αναπηρίας είναι ότι η πρώτη κατηγορία φαίνεται να γνωρίζει περισσότερα για την κατάσταση των πολιτικών και της νομοθεσίας στη Ρουμανία όσον αφορά την αγορά εργασίας για τα άτομα με αναπηρία, ενώ για τα άτομα με ελαφριά νοητική αναπηρία, 7 από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι δεν γνωρίζουν αν η νομοθεσία είναι επαρκής ή όχι στη χώρα μας, 9 από τους ερωτηθέντες θεωρούν ότι στη χώρα μας υπάρχουν κάποιοι νόμοι για την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας, αλλά δεν είναι αρκετοί, 5 θεωρούν ότι αυτά που έχουμε δεν είναι επαρκή και ένας δήλωσε ότι η νομοθεσία στη Ρουμανία είναι επαρκής για την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας για άτομα με αναπηρία.

ΕΚΘΕΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ: ΙΚΕ. Ελλάδα

Έρευνα γραφείου

Η κατάσταση των νέων με αναπηρία σε εθνικό επίπεδο

Η παρούσα έρευνα γραφείου αναφέρεται στην υφιστάμενη κατάσταση των νέων με αναπηρία στην Ελλάδα. Τα άτομα με αναπηρία στην Ελλάδα εκπροσωπούνται από διάφορες ενώσεις που συνδέονται και είναι αφιερωμένες στα διάφορα είδη αναπηρίας. Όλες οι Ενώσεις ενώνονται υπό την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ελλάδα). Η Συνομοσπονδία προσπαθεί να ενημερώνει τους ανθρώπους για τα δικαιώματά τους, την ισχύουσα νομοθεσία και να διασφαλίζει ότι κάθε πολίτης της χώρας που έχει κάποιο είδος αναπηρίας εκπροσωπείται αναλόγως στην πολιτεία. Η Εθνική Συνομοσπονδία παρέχει πληροφορίες που προέρχονται από τα στατιστικά στοιχεία της Eurostat 1995 Statistics in Focus 1995/10 Disabled Persons Statistical Data σύμφωνα με τα οποία, το 9,3% του πληθυσμού έχει κάποιο είδος αναπηρίας.¹

Σύμφωνα με τις δηλώσεις της Συνομοσπονδίας, οι νέοι με αναπηρία αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες- η οικονομική στήριξη που παρέχει το κράτος είναι μόλις αρκετή για να καλύψει τις ανάγκες τους και το επίπεδο ένταξής τους στο εργατικό δυναμικό δεν είναι ιδανικό². Μάλιστα, ένα πρόσφατο δελτίο τύπου που δημοσίευσε η οργάνωση είχε τίτλο (μεταφρασμένο από τα ελληνικά) "Νέοι με αναπηρία- Στο περιθώριο, φτωχοί και μόνοι".

Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, για πρώτη φορά στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια του 2020, δημοσίευσε ορισμένες σημαντικές πληροφορίες που παρέχονται από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, οι οποίες εκθέτουν ποιοτικά στοιχεία σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης των ατόμων με αναπηρία. Τα αποτελέσματα της εθνικής έρευνας έδειξαν ότι συνολικά οι νέοι με αναπηρία ή χρόνια νόσο στην Ελλάδα ζουν αποκλεισμένοι από τη δυνατότητα αξιοπρεπούς διαβίωσης αλλά και στερούμενοι βασικών αναγκών κοινωνικής αλληλεπίδρασης και ψυχαγωγίας, ζώντας μια ζωή χωρίς τη δυνατότητα αυτονομίας και αυτοπροσδιορισμού, σε συνθήκες που ουσιαστικά εμποδίζουν τη μετάβαση στον κύκλο ζωής της ενηλικίωσης.

Όσον αφορά το κράτος, σε συνεργασία με την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, έχει προωθήσει τα τελευταία χρόνια σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις σημαντικές πτυχές της σημερινής ζωής.

Η Ελλάδα, ιστορικά, έχει υιοθετήσει το ψήφισμα της 85ης Συνόδου των Ηνωμένων Εθνών του 1993 (48/96), όπου η ισότητα όλων των ανθρώπων αναγνωρίστηκε ως παγκόσμιο ανθρώπινο δικαίωμα και τέθηκαν οι κατευθυντήριες γραμμές για την εξασφάλιση των ίδιων ευκαιριών για τα Άτομα με Αναπηρία. Σύμφωνα με τους κανονισμούς αυτούς, κάθε έθνος πρέπει να δεσμευτεί ηθικά και πολιτικά να αναλάβει δράση προς την κατεύθυνση της εξασφάλισης ίσων ευκαιριών για όλα τα άτομα με

---

¹ <https://www.esamea.gr/did-you-know>

² <https://www.aftodioikisi.gr/koinonia/neoi-me-anapiria-stin-ellada-sto-perithorio-ftochoi-kai-mono/>

αναπηρία, ώστε να επιτευχθεί πλήρης συμμετοχή και ισότητα μεταξύ των διαφόρων τομέων, με κρίσιμο παράγοντα την απασχολησιμότητα.

Με την πάροδο των ετών έχουν δημιουργηθεί αρκετοί νόμοι με στόχο την προώθηση της βελτίωσης της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία και έχουν γίνει κάποια σοβαρά βήματα προς την κατεύθυνση της ένταξης των ατόμων με αναπηρία σε θέσεις του δημόσιου τομέα. Το πιο πρόσφατο αποτελεί μέρος του Εθνικού Σχεδίου Δράσης που δημιουργήθηκε το 2017 και εποπτεύεται από τον Υπουργό Εξωτερικών, το οποίο θα έχει εθνική οριζόντια εμβέλεια σε όλα τα διαφορετικά υπουργεία και θα καλύπτει όλες τις πτυχές των αναγκών των ατόμων με αναπηρία σήμερα (άρθρο 69 του νόμου 4488/2017).³

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης άρχισε να παίρνει τη μορφή του με το νόμο 4622/2019. Στις δηλώσεις του υπουργείου τονίζεται ότι το Σχέδιο Δράσης είναι εμπνευσμένο και ακολουθεί τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία - CRPD "η οποία στρέφει την αποκλειστική θεώρηση του υποκειμένου της ως ατόμου, ανεξάρτητου έναντι του κράτους (το δικαίωμα να μείνει μόνο του), σε μια πιο ειλικρινή και πληροφορημένη από την ανθρώπινη εμπειρία αντίληψη για αυτά ως άτομα με ανάγκες και ως κοινωνικά όντα. Με βάση τα πορίσματα του διεθνούς δικαίου, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης αναπτύσσει το μοντέλο της υιοθέτησης συγκεκριμένων θετικών υποχρεώσεων για την προστασία των δικαιωμάτων που βρίσκονται στις θεματικές συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών και του Συμβουλίου της Ευρώπης, ως αξίωση για την εξασφάλιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης και συμμετοχής στην κοινωνική ζωή. Το κράτος δεν εξαντλεί τον προστατευτικό του ρόλο στις παροχές, αλλά οφείλει να οικοδομήσει μια σχέση εμπιστοσύνης με τους πολίτες με αναπηρία, η οποία να αντανakλά ενδιαφέρον και φροντίδα για κάθε πτυχή της καθημερινότητάς τους".

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης τέθηκε σε δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση στον ιστότοπο [opengov.gr](https://www.opengov.gr) στις 21 Σεπτεμβρίου 2020, η οποία ολοκληρώθηκε στις 5 Οκτωβρίου 2020. Κατά τη διάρκεια της δημόσιας διαβούλευσης υποβλήθηκαν συνολικά 110 σχόλια από φορείς και μεμονωμένους πολίτες. Όλες οι προτάσεις και παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν, επεξεργάστηκαν και κοινοποιήθηκαν σε όλους τους αρμόδιους φορείς, αποτέλεσαν αντικείμενο μελέτης και επεξεργασίας και αξιοποιήθηκαν για την οριστικοποίηση του τελικού κειμένου του Εθνικού Σχεδίου Δράσης. Όλοι οι εμπλεκόμενοι δημόσιοι φορείς έδειξαν άμεση και ενεργή ανταπόκριση στις παρατηρήσεις της δημόσιας διαβούλευσης, με αποτέλεσμα να αναμορφωθούν οι υφιστάμενες και να προστεθούν νέες δράσεις. Το Υπουργείο επιθυμούσε το Εθνικό Σχέδιο Δράσης να συνδιαμορφωθεί τόσο από τις αρχές όσο και από τους τελικούς δικαιούχους, τις ενώσεις ατόμων με αναπηρία και τους πολίτες. Αυτό που επιθυμούν είναι το Σχέδιο Δράσης να αναθεωρείται και να βελτιώνεται συστηματικά, ώστε να είναι πιο αποτελεσματικό, να επιτυγχάνονται οι τελικοί του στόχοι και να ενημερώνεται πάντα με τις τελευταίες επιστημάνσεις του αναπηρικού κινήματος. Ο τελικός στόχος του Σχεδίου Δράσης είναι κάθε υπουργείο να έχει αναλόγως ενημερωθεί και όλες οι δράσεις να υλοποιηθούν μέχρι το 2029.

---

³ <https://www.amea.gov.gr/action>

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης έχει 30 συγκεκριμένους στόχους, οι οποίοι είναι:

Στόχος 1: Ενεργοποίηση και θέση σε λειτουργία του δικτύου του Συντονιστικού Μηχανισμού του νόμου 4488/2017 για την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία σε όλη τη χώρα

Στόχος 2: Σύσταση της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας

Στόχος 3: Κωδικοποίηση και μεταρρύθμιση της εθνικής νομοθεσίας για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία

Στόχος 4: Αναβάθμιση της λειτουργίας του συστήματος αξιολόγησης και πιστοποίησης της αναπηρίας

Στόχος 5: Ενσωμάτωση της ηλεκτρονικής κάρτας αναπηρίας στην καθημερινή ζωή των πολιτών

Στόχος 6: Παροχή πιο προσιτών υπηρεσιών στα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ)

Στόχος 7: Συλλογή και χρήση δεδομένων για τη χάραξη δημόσιας πολιτικής για την αναπηρία

Στόχος 8: Ισότητα και μη διάκριση

Στόχος 9: Γυναίκες με αναπηρίες

Στόχος 10: Παιδιά με αναπηρίες και οικογενειακή υποστήριξη

Στόχος 11: Ανεξάρτητη διαβίωση

Στόχος 12: Εκπαίδευση και κατάρτιση για όλους

Στόχος 13: Ποιότητα δημόσιας υγείας για όλους

Στόχος 14: Εργασία και απασχόληση για όλους

Στόχος 15: Ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο και κοινωνική προστασία

Στόχος 16: Ίση πρόσβαση στη δικαιοσύνη

Στόχος 17: Προστασία και ασφάλεια σε καταστάσεις κινδύνου και έκτακτης ανάγκης

Στόχος 18: Ελευθερία, ασφάλεια και προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας

Στόχος 19: Προστασία των πολιτών τρίτων χωρών και των ασυνόδευτων ανηλίκων

Στόχος 20: Προσβασιμότητα στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον

Στόχος 21: Προσβασιμότητα στις μεταφορές και κινητικότητα του ατόμου

Στόχος 22: Προσβασιμότητα σε αγαθά και υπηρεσίες

Στόχος 23: Ψηφιακή προσβασιμότητα

Στόχος 24: Επικοινωνία, πληροφόρηση, πρόσβαση στην πληροφόρηση

Στόχος 25: Συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή, την ψυχαγωγία, τον ελεύθερο χρόνο και τον αθλητισμό

Στόχος 26: Συμμετοχή στην πολιτική και δημόσια ζωή

Στόχος 27: Αφύπνιση της κοινωνίας

Στόχος 28: Ενημέρωση, κατάρτιση και εκπαίδευση της δημόσιας διοίκησης

Στόχος 29: Συνέργειες: Για άτομα με αναπηρία με άτομα με αναπηρία

Στόχος 30: Προσβάσιμος τουρισμός

Οι κύριες πτυχές που αντιμετωπίζει οριζόντια το Εθνικό Σχέδιο Δράσης μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Κωδικοποίηση και μεταρρύθμιση της νομοθεσίας και ενσωμάτωση δράσεων για τα άτομα με αναπηρία στη νέα νομοθεσία

Διαλειτουργικότητα των συστημάτων πληροφοριών και της συλλογής δεδομένων

Προσβάσιμες ψηφιακές υπηρεσίες και εργαλεία

Απλούστευση των διαδικασιών για την παροχή υπηρεσιών σε άτομα με αναπηρία

Οριζόντια μέτρα για τη βελτίωση της προσβασιμότητας του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος

Προσβασιμότητα στις μεταφορές

Αφύπνιση και ενημέρωση, κατάρτιση και εκπαίδευση

Αναβάθμιση των υποστηρικτικών υπηρεσιών για άτομα με αναπηρία

Εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και υπηρεσίες υποστήριξης για παιδιά με αναπηρίες

Ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας, επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Ανεξάρτητη διαβίωση και συμμετοχή στην πολιτική και πολιτιστική ζωή

Και οι κύριοι οριζόντιοι δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης που έχουν εισαχθεί στο πρόγραμμα μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Ανάπτυξη νέων εξειδικευμένων υποστηρικτικών υπηρεσιών για άτομα με αναπηρία και αριθμός εξυπηρετούμενων ατόμων ανά κατηγορία νέας υπηρεσίας

Υπηρεσίες που παρέχονται σε άτομα με αναπηρία και οι οποίες έχουν απλοποιηθεί ή/και ψηφιοποιηθεί

Ιστοσελίδες του δημόσιου τομέα προσβάσιμες στα άτομα με αναπηρία

Αριθμός και ποσοστό προσβάσιμων κτιρίων που στεγάζουν δημόσιες λειτουργίες και υπηρεσίες

Κωδικοποίηση και μεταρρύθμιση της νομοθεσίας για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία

Λειτουργία της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας

Εγγραφές σε ενιαίο μητρώο ατόμων με αναπηρία, διαλειτουργικότητα με πληροφοριακά συστήματα, αριθμός και ποσοστό χρηστών της Ηλεκτρονικής Κάρτας Αναπηρίας, υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στην Ηλεκτρονική Κάρτα Αναπηρίας

Πρώθηση των ατόμων με αναπηρία στην απασχόληση

Πρώθηση της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς σε όλα τα επίπεδα

Πρώθηση της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Το εργατικό δυναμικό και η εργασία των νέων με αναπηρία

Όσον αφορά το εργατικό δυναμικό και την αγορά εργασίας ειδικότερα, σύμφωνα με την έρευνα που διεξήγαγε η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (δημοσιεύθηκε τον Οκτώβριο του 2022), μόνο το 10% των νέων με σοβαρή αναπηρία είναι ενταγμένοι στο εργατικό δυναμικό και το 71,4% των νέων με σοβαρή αναπηρία ηλικίας 25-34 ετών δεν έχουν εργαστεί ποτέ στη ζωή τους. Το 46% των νέων με σοβαρές αναπηρίες έως 34 ετών δεν έχουν τελειώσει το σχολείο (η εκπαίδευση είναι υποχρεωτική στην Ελλάδα έως την ηλικία των 15 ετών) και μόνο το 13% από αυτούς έχουν συνεχίσει σπουδές σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ για το γενικό πληθυσμό το ποσοστό αυτό είναι 45%. Η έρευνα συνεχίζει με περισσότερα αποτελέσματα, όπως, το 40,5% των νέων με βαριές ουσ αναπηρίες μεταξύ 30 και 34 ετών και το 64,4% μεταξύ 25-34 ετών ζουν σε συνθήκες φτώχειας ή/και είναι κοινωνικά αποκλεισμένοι, με το 25% εξ αυτών να δηλώνει ότι συμμετέχει τακτικά σε δραστηριότητες ψυχαγωγίας.

Τέλος, 6 στους 10 νέους με αναπηρία (ηλικίας 16-24 ετών) και 5 στους 10 (ηλικίας 25-34 ετών) αισθάνθηκαν πρόσφατα ότι αντιμετωπίστηκαν άδιστα, για παράδειγμα ότι δεν τους δόθηκαν ίσες ευκαιρίες με άλλους ανθρώπους στο περιβάλλον τους και ότι βιώνουν κάποια μορφή αποκλεισμού λόγω των περιορισμών ή των δυσκολιών που απορρέουν από την αναπηρία τους⁴.

Λαμβάνοντας υπόψη τα αντίστοιχα ποσοστά που παρέχονται από έρευνες που έχουν διεξαχθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο⁵, όπου αναφέρεται ότι από τα περίπου 87 εκατομμύρια Ευρωπαίους με

⁴ <https://www.aftodioikisi.gr/koinonia/neoi-me-anapiria-stin-ellada-sto-perithorio-ftochoi-kai-mono/>

⁵ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1137&langId=el>

αναπηρία, το 28,4% κινδυνεύει να ζήσει κάτω από το όριο της φτώχειας, το 29,4% έχει πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και το 52% αισθάνεται ότι υφίσταται διακρίσεις, μπορούμε να δούμε ότι τα αποτελέσματα από την Ελλάδα δείχνουν μια πολύ πιο προβληματική κατάσταση που μπορεί (και σύμφωνα με τους κοινωνικούς επιστήμονες θα πρέπει⁶) να διασταυρωθεί και με τη συνολική οικονομική και κοινωνική κατάσταση της χώρας κατά τις τελευταίες δεκαετίες.

Πολλοί κοινωνικοί επιστήμονες στην Ελλάδα υποστηρίζουν ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται σήμερα σχετικά με τα άτομα με αναπηρία δεν φαίνεται να μπορούν να σπάσουν τα εμπόδια, καθώς υπαγορεύονται κυρίως από τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, όπου όλοι οι φορείς προσπαθούν να αναπτυχθούν οικονομικά και να αποκομίσουν όσο το δυνατόν περισσότερα κέρδη με όσο το δυνατόν λιγότερες οικονομικές απώλειες. Στην Ελλάδα έχουν εισαχθεί οι διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές και έχουν δημιουργηθεί εθνικές πολιτικές για την καταπολέμηση των διακρίσεων όσον αφορά την πρόσληψη και την προώθηση της ένταξης των ατόμων με αναπηρία. Ωστόσο, η αποτελεσματικότητά τους και ο πραγματικός αντίκτυπος στην κοινότητα των ατόμων με αναπηρία επικρίνεται σε μεγάλο βαθμό.⁷

Μία από τις κοινωνικές πτυχές του προαναφερθέντος Εθνικού Σχεδίου Δράσης που ολοκληρώθηκε τα τελευταία χρόνια από το κράτος και έχει ως στόχο να εφαρμοστεί πλήρως έως το 2029, αφορά, φυσικά, το θέμα της απασχόλησης. Ο στόχος υπ' αριθμόν 14, για να είμαστε πιο συγκεκριμένοι, με τίτλο "Εργασία και απασχόληση για όλους" αναπτύσσεται ως εξής

"Το κράτος ενισχύει τις ευκαιρίες απασχόλησης παρέχοντας κίνητρα για την πλήρη απορρόφηση των πόρων του προγράμματος νέων θέσεων εργασίας για άτομα με αναπηρία. Συγκεκριμένα, το 2020 το κράτος τροποποίησε το πρόγραμμα επιδότησης επιχειρήσεων και εργοδοτών για την απασχόληση σε θέσεις πλήρους και μερικής απασχόλησης 2.000 ανέργων Ατόμων Ευπαθών Κοινωνικών Ομάδων, παρέχοντας ισχυρότερα κίνητρα".

Ο στόχος αυτός αναλύεται περαιτέρω και αναπτύσσονται οι διάφορες πτυχές του τρόπου με τον οποίο θα επιτευχθεί ο τελικός στόχος. Πιο συγκεκριμένα, στο έγγραφο αναφέρονται οι διάφορες δημόσιες αρχές που εμπλέκονται και ο συγκεκριμένος ρόλος τους (καθώς το σχέδιο δράσης αφορά οριζόντια διάφορες αρχές), καθώς και τα διάφορα χρονοδιαγράμματα που πρόκειται να ακολουθηθούν. Ορισμένες από τις σημαντικότερες ρυθμίσεις είναι ότι οι εμπλεκόμενοι δημόσιοι

---

⁶ Ιωάννα Μιχοπούλου, "Άτομα με αναπηρία σε εργασιακή εξορία", Διερεύνηση των διαδικασιών πρόσληψης ατόμων με αναπηρία στον ιδιωτικό τομέα, μεταπτυχιακή διατριβή, Τμήμα Επιστημών της Αγωγής και της Προσχολικής Αγωγής, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών "Ειδική Αγωγή", Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, 2019.// Ιωάννα Μιχοπούλου, "Τα ανάπηρα άτομα σε καθεστώς... εργασιακής εξορίας": Διερευνώντας τις διαδικασίες

πρόσληψης των αναπήρων στον ιδιωτικό τομέα, μεταπτυχιακή εργασία, Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, ΠΜΣ "Ειδική Αγωγή", Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2019

πρόσβαση εδώ (μόνο στα ελληνικά): <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/file/lib/default/data/2888005/theFile>

⁷ Ιωάννα Μιχοπούλου, "Άτομα με αναπηρία σε εργασιακή εξορία"- Διερεύνηση των διαδικασιών πρόσληψης ατόμων με αναπηρία στον ιδιωτικό τομέα

φορείς υποχρεούνται να απασχολούν ένα συγκεκριμένο ποσοστό ατόμων με αποδεδειγμένη αναπηρία και ότι το κράτος δεσμεύεται να δημιουργήσει ειδικά προγράμματα κατάρτισης που θα απευθύνονται σε πολίτες με αναπηρία καθώς και σε όλους τους δημόσιους υπαλλήλους με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, με στόχο την εξάλειψη των στερεοτυπικών αντιλήψεων για την ικανότητα των ατόμων με αναπηρία να εργάζονται. Όλοι οι εργοδότες (στελέχη του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα) ενημερώνονται με αυτόν τον τρόπο κατάλληλα για τις υποχρεώσεις τους για εύλογες προσαρμογές μέσω εκπαίδευσης και δράσεων με σαφείς ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες επίτευξης.

Όσον αφορά ειδικά τον ιδιωτικό τομέα, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το κράτος παρέχει κίνητρα στις επιχειρήσεις και τους ιδιωτικούς φορείς προκειμένου να έχουν κίνητρα για την πρόσληψη ατόμων με αναπηρία, κυρίως καλύπτοντας ένα ποσοστό της μηνιαίας αποζημίωσής τους και υποχρεώνοντας τους εργοδότες να ανανεώνουν τις συμβάσεις τους για ορισμένο χρονικό διάστημα, μετά τη λήξη της αρχικής σύμβασης, εξασφαλίζοντας έτσι τη συνέχεια της συνεργασίας μεταξύ των ατόμων με αναπηρία και των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα.

Στρατηγικές/προγράμματα ένταξης, εκπαίδευση ή αγορά εργασίας σε τοπικό/εθνικό επίπεδο

Τα τελευταία χρόνια και στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου, έχουν ανακοινωθεί και υλοποιηθεί σε εθνικό και τοπικό επίπεδο διάφορα ειδικά προγράμματα για την υποστήριξη της απασχολησιμότητας και την περαιτέρω ένταξη των νέων με αναπηρία στην αγορά εργασίας.

Τα πιο πρόσφατα είναι τέσσερα προγράμματα που επεκτείνουν την προαναφερθείσα υποστήριξη. Σχεδιασμένες και εποπτευόμενες από το Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων της Ελλάδας, οι νέες αυτές δράσεις περιλαμβάνουν το⁸ :

Η γενικευμένη χρήση της Ψηφιακής Κάρτας Αναπηρίας, που χαρακτηρίζεται ως "κάρτα αξιοπρέπειας" και εισήχθη την 1η Νοεμβρίου 2022.

Η προώθηση του προγράμματος "Προσωπικός βοηθός" που έχει ήδη χρηματοδοτηθεί σε εθνικό επίπεδο.

Η ενίσχυση των ήδη υφιστάμενων πολιτικών αποϊδρυματοποίησης, με βάση τις καλές ευρωπαϊκές πρακτικές

Η επέκταση των πολιτικών της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΠΑ) με την ένταξη όλων των ατόμων με αναπηρία που το επιθυμούν στην αγορά εργασίας.

---

⁸ <https://www.aftodioikisi.gr/ergasiaka-asfalistika/yp-ergasias-erchetai-neo-programma-apascholisis-3-000-amea/>

Η κυβέρνηση παρουσίασε επίσης μια σειρά νέων δράσεων της ΔΥΠΑ: Μεταξύ άλλων, ανακοινώθηκε η έναρξη ενός νέου προγράμματος απασχόλησης για 3.000 Άτομα με Αναπηρία (με επιδότηση 75% του μισθού και εισφορές προς τις επιχειρήσεις και χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης) το επόμενο διάστημα. Ανακοινώθηκε επίσης η δημιουργία από τη ΔΥΠΑ ειδικού σχολείου (ως παράρτημα της Σχολής ΑμεΑ Αθηνών) για την αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων στο φάσμα του αυτισμού σε συνεργασία με τις εταιρείες Amazon, Cisco και Microsoft, η δημιουργία - στο κτίριο της ΔΥΠΑ - Πρότυπου Χώρου Εξυπηρέτησης Πολιτών με κάθε μορφή αναπηρίας και ευπαθών κοινωνικών ομάδων και η κατασκευή ραμπών προσβασιμότητας σε όλες τις Επαγγελματικές Σχολές της ΔΥΠΑ, αρχής γενομένης από τις ΕΠΑΣ (ΕΠΑΣ) Αττικής. Τέλος, δόθηκε στη δημοσιότητα ένας Οδηγός που συγκεντρώνει όλες τις πληροφορίες για τις δράσεις και τα προγράμματα της ΔΥΠΑ για όλες τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία.⁹

ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Βέλτιστη πρακτική 1: Myrtillocafe

Θέμα	Ένα ελληνικό εστιατόριο-καφέ εκπαιδεύει και απασχολεί άτομα με αναπηρία και εφαρμόζει εκπαιδευτικά προγράμματα για την ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με την αναπηρία.
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	Ένα ελληνικό εστιατόριο-καφέ εκπαιδεύει και απασχολεί άτομα με αναπηρία και εφαρμόζει εκπαιδευτικά προγράμματα για την ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με την αναπηρία.
Λέξεις κλειδιά	<i>Άτομα με αναπηρία, κατάρτιση, εργασία σε εστιατόριο, ευαισθητοποίηση</i>
Βέλτιστη πρακτική	
<p>Το 90% των εργοδοτών του εστιατορίου Myrtillo café είναι άτομα με αναπηρία: κωφά άτομα, άτομα στο φάσμα του αυτισμού, άτομα με κινητικές δυσκολίες, άτομα με μαθησιακές δυσκολίες. Η MYRTILLO είναι μια Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση με Ειδικό Σκοπό (την ένταξη ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας) που έχει συσταθεί βάσει του νόμου 4019/2011. Το Myrtillo λειτουργεί ως καφετέρια και καλλιτεχνικό κέντρο από τον Οκτώβριο του 2013. Πρόκειται για μια καινοτόμο αυτοχρηματοδοτούμενη επιχειρηματική και εκπαιδευτική οντότητα, όπου όλοι οι εργαζόμενοι είναι συνυπεύθυνοι για τη βιωσιμότητά της. Επί του παρόντος (Φεβρουάριος 2017) το 90% των ατόμων που εργάζονται στο Myrtillo ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (άτομα με αναπηρία).</p> <p>Κατά τη διάρκεια των τεσσάρων ετών από την ίδρυσή του, το Myrtillo ανέπτυξε την ιδέα της ιδρύτριάς του, Γεωργίας Βαμβουνάκη - Raffan, για μια αυτοσυντηρούμενη επιχείρηση στην οποία όλοι οι εργαζόμενοι (εκ των οποίων το 90% ανήκει σε ευάλωτες ομάδες) είναι συνιδιοκτήτες και συνδιαχειριστές της συνεταιριστικής επιχείρησης με ίση ευθύνη για τη διασφάλιση της βιωσιμότητάς της. Ο στόχος είναι, με την κατάλληλη εκπαίδευση, όλοι να είναι σε θέση να αποκτήσουν τέτοιες γνώσεις, ώστε σε τακτά χρονικά διαστήματα να είναι σε θέση:</p> <p>a. Να παρακολουθούν και να αξιολογούν τον εαυτό τους και την ατομική τους πρόοδο ως εργαζόμενοι και ως μέτοχοι της επιχείρησης.</p>	

⁹ <https://www.dypa.gov.gr/storage/eko/odhgos-eksyphrethshs-gia-idikes-kai-efpathis-kinonikes-omades.pdf>

b. Να παρακολουθούν και να αξιολογούν την πρόοδο των συνεργατών τους, σεβόμενοι τις ιεραρχίες της επιχείρησης.

c. Να αναλάβει την ευθύνη για τις ζημίες και τα ελλείμματα που ενδέχεται να προκύψουν.

d. Να υποβάλλουν τις απόψεις τους στο Διοικητικό Συμβούλιο και στην Ετήσια Γενική Συνέλευση της Κοινωνικής Επιχείρησης και να συμμετέχουν στην εφαρμογή των αποφάσεων που λαμβάνονται. Να αναζητούν συνεχώς νέες ιδέες με το σκεπτικό ότι, "μια αποτυχημένη καινοτομία είναι καλύτερη από μια επιτυχημένη αντιγραφή".

e. Να εκτελούν τα καθήκοντά τους όχι ως συμβατικοί απρόσωποι υπάλληλοι, αλλά με φροντίδα και σκέψη για την επιχείρησή τους και να ενεργούν με επιδεξιότητα και προσοχή ως συνδημιουργοί της.

f. Να αποκτήσει την κατάλληλη ενσυναίσθηση με τους κοινωνικούς στόχους του Myrtillo: η επιχείρηση βρίσκεται στα χέρια των σημερινών εργαζομένων της, αλλά ανήκει και σε εκείνους που θα έρθουν στο μέλλον, αναλαμβάνοντας το έργο και συνεχίζοντας το μέσω της δημιουργικής ανασυγκρότησης.

Το Myrtillo έχει βραβευτεί δύο φορές: το 2014 ως Κοινωνική Επιχείρηση της Χρονιάς και το 2018 από τα Estia Awards.

Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	https://myrtillocafe.gr/en/myrtillo-cafe-2/
Παρέχεται από	Ιδιωτική οντότητα
Τύπος υλικού	ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ για την πρακτική παροχή ευκαιριών απασχόλησης σε άτομα με αναπηρία και την ευαισθητοποίηση μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων, σεμιναρίων, διαλέξεων κ.λπ.
Γλώσσα	ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Τίτλος βέλτιστης πρακτικής 2: Μαύρο φως - η τυφλή πλευρά της άποψης

Θέμα	Ένας κοινωνικός συνεταιρισμός που στοχεύει στην κατάρτιση τόσο των ατόμων με αναπηρία όσο και των εργοδοτών, προκειμένου να χτιστούν γέφυρες μεταξύ ατόμων με και χωρίς όραση.
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	Ένας κοινωνικός συνεταιρισμός που στοχεύει στην κατάρτιση τόσο των ατόμων με αναπηρία όσο και των εργοδοτών, προκειμένου να χτιστούν γέφυρες μεταξύ ατόμων με και χωρίς όραση.
Λέξεις κλειδιά	<i>Άτομα με προβλήματα όρασης, άτομα με αναπηρία, ευκαιρίες κατάρτισης, δικτύωση B2B</i>
Βέλτιστη πρακτική	
<p>Η Black Light είναι ένας κοινωνικός συνεταιρισμός που ιδρύθηκε το 2017 από τυφλούς με εμπειρία στη δημιουργία διαδραστικών εκδηλώσεων και στην εξυπηρέτηση πελατών. Κύριος σκοπός της είναι ο σχεδιασμός και η υλοποίηση εκπαιδευτικών υπηρεσιών B2B που δημιουργούν γέφυρες μεταξύ ανθρώπων με και χωρίς όραση. Έτσι, φέρνουμε τις επιχειρήσεις πιο κοντά σε μια κατηγορία πελατών των οποίων τις συνήθειες συχνά φαίνεται να αγνοούν. Ταυτόχρονα, μέσω των εκπαιδεύσεών τους και των εξατομικευμένων δράσεων που σχεδιάζουν, δημιουργούν θέσεις εργασίας για άτομα με αναπηρία. Τα εκπαιδευτικά τους μαθήματα είναι διαθέσιμα τόσο διαδικτυακά όσο και δια ζώσης.</p>	
Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	https://black-light.gr/%ce%bd%ce%ad%ce%b1/
Παρέχεται από	Ιδιωτική οντότητα

Τύπος υλικού	Μαθησιακό υλικό, ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ
Γλώσσα	ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Βέλτιστη πρακτική 3: Θέατρο THEAMA για άτομα με ειδικές ανάγκες

Θέμα	Το θέατρο Theama δημιουργεί ευκαιρίες για καλλιτέχνες με αναπηρία να εργαστούν σε μια επαγγελματική καλλιτεχνική εταιρεία.
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	Το θέατρο Theama δημιουργεί ευκαιρίες για καλλιτέχνες με αναπηρία να εργαστούν σε μια επαγγελματική καλλιτεχνική εταιρεία.
Λέξεις κλειδιά	<i>Επαγγελματίες καλλιτέχνες με αναπηρία, εκπαίδευση</i>
Βέλτιστη πρακτική	
<p>Η θεατρική ομάδα ΘΕΑΜΑ - Θέατρο για τα Άτομα με Αναπηρία - είναι η πρώτη επαγγελματική θεατρική ομάδα που αποτελείται κυρίως από καλλιτέχνες με αναπηρία και ιδρύθηκε στην Αθήνα το 2010. Είναι όλοι τους μέλη του Σωματίου Ελλήνων Ηθοποιών, διεκδικώντας το δικαίωμά τους για ισότιμη εκπροσώπηση στις παραστατικές τέχνες. Το ΘΕΑΜΑ εφαρμόζει μια περιεκτική αντίληψη, ώστε ηθοποιοί/ερμηνευτές χωρίς αναπηρία να είναι επίσης μέρος του συνόλου, και λειτουργεί ένα Θεατρικό Εργαστήρι για όλους φιλοδοξώντας να δημιουργήσει την πρώτη στο είδος της Θεατρική Ακαδημία σε ένα πλαίσιο χωρίς αποκλεισμούς για καλλιτέχνες με και χωρίς αναπηρία. Το ΘΕΑΜΑ συνέβαλε ενεργά στην ανάκληση ενός Προεδρικού Διατάγματος που εφαρμόστηκε από το ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού στο παρελθόν και εμπόδιζε τα άτομα με αναπηρία να εγγραφούν και να αποφοιτήσουν από τις Ανώτερες Δραματικές Ακαδημίες.</p> <p>Τα άτομα με αναπηρία αντιπροσωπεύουν περίπου το 9% του πληθυσμού και ως ενεργοί πολίτες έχουν ίσες υποχρεώσεις και δικαιώματα. Ένα από τα δικαιώματα που διεκδικούν ενεργά είναι το δικαίωμα να γίνουν επαγγελματικά καταξιωμένοι ηθοποιοί, ερμηνευτές, καλλιτέχνες με ίσους όρους. Το ΘΕΑΜΑ ασχολείται επίσης ενεργά με τη μεγάλη πρόκληση της προσβασιμότητας στις τέχνες. Όλοι οι χώροι θα πρέπει να είναι προσβάσιμοι για το κοινό και τα παρασκήνια για τους καλλιτέχνες με κινητικές αναπηρίες. Ομοίως, το κοινό με αισθητηριακές αναπηρίες έχει το δικαίωμα σε προσβάσιμο περιεχόμενο μέσω λεζάντας, νοηματικής γλώσσας και ακουστικής περιγραφής. Περιλαμβάνονται επίσης ήπιες παραστάσεις για άτομα με μαθησιακές δυσκολίες.</p>	
Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	https://theamatheater.gr/en/about-us/
Παρέχεται από	Θέατρο Theama
Τύπος υλικού	Μαθησιακό υλικό, ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ
Γλώσσα	ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Βέλτιστη πρακτική 4: Entre for All

Θέμα	ΈΝΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΜΕ ΒΑΣΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ (ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ)
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	ΈΝΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΜΕ ΒΑΣΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ (ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ)
Λέξεις-κλειδιά	<i>Ενήλικες με αναπηρία, επιχειρηματικότητα, ψηφιακή, πρόγραμμα κατάρτισης</i>
Βέλτιστη πρακτική	

<p>Στόχοι και ιστορικό του έργου</p> <p>Στόχοι: Η διασφάλιση της κοινωνικής ένταξης, της πρόσβασης και της συμμετοχής στην ψηφιοποιημένη αγορά εργασίας των νέων ενηλίκων με αναπηρία. Η παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού και ενός TOOL KIT που θα περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέσα για την απόκτηση επιχειρηματικών και ψηφιακών δεξιοτήτων, ώστε να είναι σε θέση να εισέλθουν στην ψηφιακή αγορά και να δημιουργήσουν τη δική τους κοινωνική επιχείρηση.</p> <p>Ιστορικό: Η ανάπτυξη ενός εκπαιδευτικού προγράμματος που εισάγει ψηφιακές και κοινωνικές επιχειρηματικές ικανότητες για ενήλικες με αναπηρία θα αντιμετωπίσει την ανάγκη για την υπέρβαση των εμποδίων που αντιμετωπίζει η ομάδα αυτή στην αγορά εργασίας. Τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις στην αγορά εργασίας, όπως τα χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης, οι σκουλαρίκια και οι διακρίσεις από τους εργοδότες. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, περίπου το 16% του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας στην ΕΕ πάσχει από μακροχρόνιο πρόβλημα υγείας ή αναπηρία. Το Σχέδιο απορρέει από το γεγονός ότι τα ποσοστά αυτοαπασχόλησης των ατόμων με αναπηρία αυξάνονται λόγω της ανάγκης να αποκτήσουν ανεξαρτησία και αυτονομία, να βελτιώσουν την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και να προσαρμοστούν μεταξύ της κατάστασης της αναπηρίας και της επαγγελματικής ζωής μέσω μεγαλύτερης ευελιξίας στο ρυθμό εργασίας.</p> <p>Άμεση ομάδα-στόχος: Νέοι ενήλικες με αναπηρία (18 έως 30 ετών)</p> <p>Έμμεση ομάδα-στόχος: Κοινωνικοί λειτουργοί, φροντιστές και εμπειρογνώμονες</p>	
Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	http://entre4all.eu/en/
Παρέχεται από	Πρόγραμμα ErasmusPlus
Τύπος υλικού	Μαθησιακό υλικό, ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ
Γλώσσα	ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΑΓΓΛΙΚΑ, ΣΛΟΒΕΝΙΚΑ, ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ

Βέλτιστη πρακτική 5: THEODORIDEΙΟΥ CENTRO- HORIZONTES

Θέμα	Αξιοποίηση καινοτόμων υπολογιστικών εργαλείων και λογισμικού ως μέσο εξάλειψης του αποκλεισμού των νέων με σωματικές και ψυχικές αναπηρίες (άτομα με αναπηρία)
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	Αξιοποίηση καινοτόμων υπολογιστικών εργαλείων και λογισμικού ως μέσο εξάλειψης του αποκλεισμού των νέων με σωματικές και ψυχικές αναπηρίες (άτομα με αναπηρία)
Λέξεις κλειδιά	<i>Εργαλεία πληροφορικής, λογισμικό, ένταξη, άτομα με αναπηρίες</i>
Βέλτιστη πρακτική	

Το έργο αποτελεί ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα από 6/6/2021 έως 20/6/2021 στο e-CONTACT στην Ουγγαρία. Το θέμα είναι "Αξιοποίηση καινοτόμων υπολογιστικών εργαλείων και λογισμικού ως μέσο για την εξάλειψη του αποκλεισμού των νέων με σωματικές και νοητικές αναπηρίες (ΑΜΕΑ)".

Για το σχεδιασμό του προγράμματος κατάρτισης, το ίδρυμα αξιοποιεί την εμπειρία που έχουμε αποκτήσει με το πρόγραμμα Erasmus+ που έχουμε ήδη υλοποιήσει (2017-1-EL01-KA102-035602), καθώς διαθέτουμε τον εξοπλισμό και τις διαδικασίες κατάρτισης για την ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων με τη χρήση ΤΠΕ. Η τρέχουσα συνεργασία με την e-CONTACT, η οποία είναι ένας ισχυρός παράγοντας στην εκπαίδευση και την παρεμπόδιση του αποκλεισμού των ατόμων με αναπηρία, θα μας δώσει τη δυνατότητα να επεκτείνουμε τη χρήση των ΤΠΕ με καινοτόμα υπολογιστικά εργαλεία στο εκπαιδευτικό μας πρόγραμμα, να αναπτύξουμε αμοιβαίες σχέσεις, εμπειρίες και να ανταλλάξουμε τεχνογνωσία και εμπειρίες. Συμμετέχουν 18 εκπαιδευτές του Κέντρου στην Καρδίτσα (ΘΕΟΔΩΡΙΔΕΙΟ ΚΕΝΤΡΟ - ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ). Στο Κέντρο συμμετέχουν συνολικά 26 εκπαιδευτές διαφόρων ειδικοτήτων, κοινωνικοί λειτουργοί και 48 άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ). Η εκπαίδευση θα πραγματοποιηθεί στην αγγλική γλώσσα από εκπαιδευτές υψηλού επιστημονικού επιπέδου. Το Mobility in Hungary πρόκειται να προσφέρει στους συμμετέχοντες γνώσεις και εμπειρία σχετικά με τη χρήση και αξιοποίηση καινοτόμων εργαλείων λογισμικού στην εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία, τη δημιουργία και διαχείριση ενός ηλεκτρονικού καταστήματος, τη δημιουργία και διαχείριση μιας εικονικής επιχείρησης και το ηλεκτρονικό εμπόριο. Θα παρουσιαστούν πρακτικές χρήσεις και παραδείγματα, έτσι ώστε οποιοσδήποτε με οποιαδήποτε αναπηρία να μπορεί να εργάζεται από το σπίτι του χρησιμοποιώντας ψηφιακά μέσα.

Το πρόγραμμα θα προωθήσει την ηλεκτρονική ιστοσελίδα των εταιρών (αποστολή-ξενιστής) και των μέσων ενημέρωσης. Τέλος, μετά την επιστροφή μας στην Ελλάδα θα οργανώσουμε μια τελετή για τη διάδοση του προγράμματος αυτού στο Κέντρο μας. ο εταίρος υποδοχής έχει μεγάλη εμπειρία σε προγράμματα για τη βελτίωση της ποιότητας και της ελκυστικότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για άτομα με αναπηρία. Οργανώνει προγράμματα κατάρτισης για άτομα με αναπηρία με ευαισθησία, ώστε να διασφαλίζεται η βέλτιστη κατάρτιση, η προσωπική και διαπολιτισμική ανάπτυξη και η κατάλληλη προσωπική παρακολούθηση και αξιολόγηση. Θα έχει την ευθύνη για την οργάνωση αυτού του εκπαιδευτικού προγράμματος, που σημαίνει την εξεύρεση εκπαιδευτών, τους χώρους εκπαίδευσης, καθώς και την οργάνωση του χρονοδιαγράμματος του εκπαιδευτικού προγράμματος. Θα παρέχει επίσης τεχνογνωσία στο Κέντρο μας, ώστε να μπορεί να παράγει προστιθέμενη αξία για το μέλλον.

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα αυτού του έργου για τους εκπαιδευτές μας για τα άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ) είναι η αξιοποίηση του δυναμικού τους με απώτερο στόχο την ένταξή τους στην κοινωνία, την αναβάθμισή τους, την προώθηση της επαγγελματικής ανάπτυξης σε μεθοδολογίες ΤΠΕ, την αξιοποίηση εργαλείων επικοινωνίας και την εξάλειψη του αποκλεισμού.

Ο αντίκτυπος του έργου θα είναι μεγάλος για τους συμμετέχοντες (εκπαιδευτές), για τους εκπαιδευόμενους (άτομα με αναπηρία) και για την περίληψη του Κέντρου μας.

Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	https://www.theodoridio.gr/portfolio-items/erasmus-hungary-2021/
Παρέχεται από	Έργο Erasmus+
Τύπος υλικού	Μαθησιακό υλικό, ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

Στο πλαίσιο της έρευνας για το έργο Dis-Employability, το Innovation Frontiers IKE διεξήγαγε ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ μεταξύ ατόμων με αναπηρία. Η έρευνα προσεγγίστηκε μέσω ερωτηματολογίων Google Form, τα οποία διανεμήθηκαν μέσω διαφόρων διαδικτυακών καναλιών. Δημιουργήθηκαν δύο

ξεχωριστά ερωτηματολόγια (ένα για τα άτομα με σωματικές αναπηρίες και ένα για τα άτομα με ελαφρές γνωστικές αναπηρίες). Συνολικά απάντησαν 41 άτομα, 20 με ελαφρά γνωστική αναπηρία και 21 με διαφόρων ειδών σωματική αναπηρία.

Στην ανάλυση των ερωτηματολογίων που ακολουθεί, επισημάναμε τις απαντήσεις που αναδεικνύουν τις απόψεις των ερωτηθέντων σχετικά με το ποια πιστεύουν ότι είναι τα σημαντικότερα εμπόδια όσον αφορά την απασχολησιμότητα των νέων με αναπηρία.

Ανάλυση ερωτηματολογίου

Αξιολόγηση με βάση τα ευρήματα της έρευνας πεδίου (απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο)

Στο ερωτηματολόγιο απάντησαν 21 συμμετέχοντες με σωματικές αναπηρίες. Εξετάζοντας τις απαντήσεις που έδωσαν οι συμμετέχοντες, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι πιστεύουν στη δια βίου εκπαίδευση και την αυτοβελτίωση, πιστεύουν ότι οι εν λόγω δεξιότητες -η κριτική σκέψη είναι μία από αυτές- είναι σημαντικές -αν όχι απαραίτητες- αλλά ταυτόχρονα υπάρχει μια δυσπιστία σχετικά με την αποτελεσματικότητα και την ικανότητα της ισχύουσας νομοθεσίας να παρέχει σύγχρονη εκπαίδευση και αναγνώριση που θα καταστήσει τα άτομα με αναπηρία ικανά να ανταγωνιστούν στην τρέχουσα κοινωνικοοικονομική κατάσταση.

Ειδικότερα, στην ερώτηση σχετικά με τις σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν όσον αφορά την απασχολησιμότητα, μερικές από τις απαντήσεις που είναι ενδεικτικές των όσων συζητήθηκαν παραπάνω είναι:

"η κακή κατάσταση στην Ελλάδα"

"τα μεγάλα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα"

"οι ισχύοντες νόμοι που με αποκλείουν από το να λάβω οποιαδήποτε οικονομική βοήθεια εάν εργάζομαι"

Απαντήσεις όπως αυτές φέρνουν στην επιφάνεια τις κοινωνικές πτυχές των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία. Είναι γεγονός ότι η ανεργία είναι ένας μεγάλος παράγοντας που διαμορφώνει το σημερινό κοινωνικοοικονομικό τοπίο στην Ελλάδα και είναι φυσικό να επηρεάζει και τα άτομα με αναπηρία. Επίσης, το γεγονός ότι η οικονομική ενίσχυση παρέχεται μόνο σε άτομα που δεν εργάζονται δυσκολεύει ακόμη περισσότερο τα πράγματα, καθώς τα άτομα βρίσκονται σε σύγκρουση μεταξύ του να έχουν ένα σταθερό εισόδημα (οικονομικό εισόδημα του κράτους) και να απασχοληθούν μέσα σε ένα καθεστώς ανασφάλειας και άγχους με έναν μισθό που πιθανόν να μην επαρκεί για να καλύψει τα έξοδα διαβίωσής τους. Αυτό οδηγεί πολλά άτομα με αναπηρία να εργάζονται κάτω από το ραντάρ του κράτους (παράνομα), κάτι που δυσκολεύει την απόδειξη της προηγούμενης εμπειρίας τους ή γενικά την εξέλιξη και την περαιτέρω προαγωγή τους μέσα σε έναν οργανισμό ή μια εταιρεία.

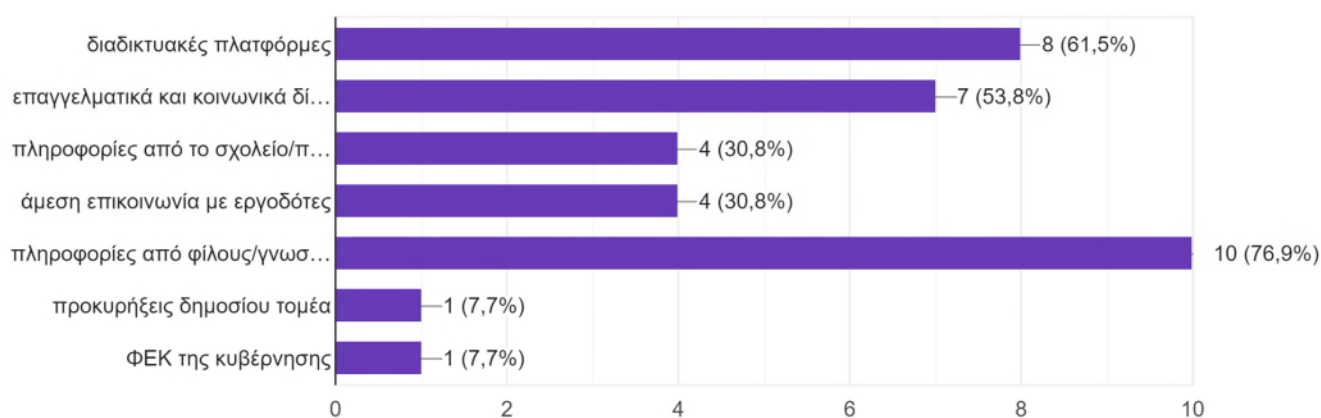
Άλλες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία απορρέουν από τις διάφορες αναπηρίες, όπως η δυσκολία στην κίνηση και η σωματική καταπόνηση, η έλλειψη αυτοεκτίμησης και το αίσθημα

χαμηλής αυτοεκτίμησης. Άλλες δυσκολίες σχετίζονται με την έλλειψη επαρκούς εμπειρίας και τις δυσκολίες αποτελεσματικής δικτύωσης.

Όσον αφορά τους τρόπους με τους οποίους αναζητούν εργασία, οι περισσότεροι χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τις διαδικτυακές πλατφόρμες και σχεδόν όλοι δηλώνουν ότι εμπιστεύονται το δίκτυο φίλων και γνωστών τους για να έρθουν σε επαφή με εργοδότες (και για τα δύο ερωτηματολόγια).

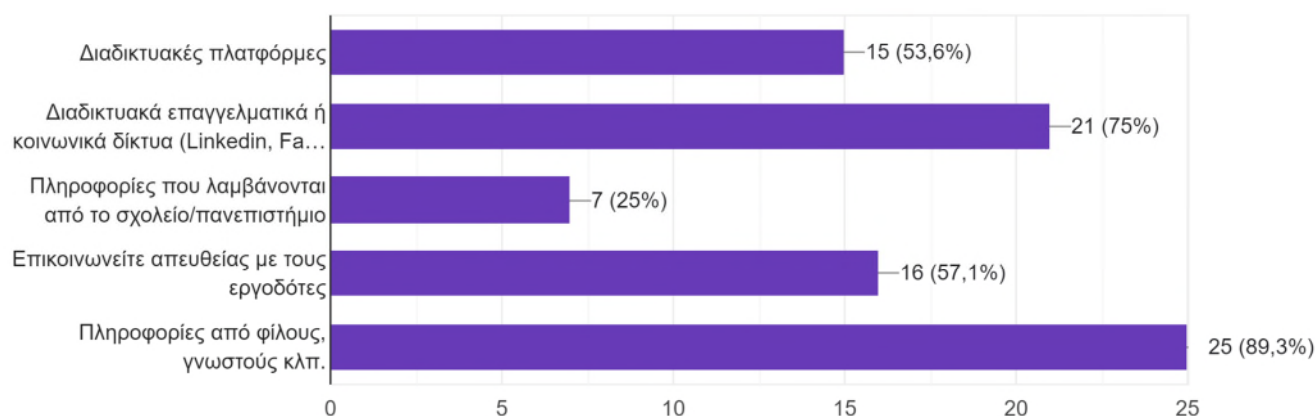
Ποιο μέσο χρησιμοποιείτε στην αναζήτηση εργασίας σας; (Παρακαλούμε ελέγξτε όλα όσα ισχύουν για εσάς)

13 απαντήσεις

Ποια προσέγγιση χρησιμοποιείτε στην αναζήτηση εργασίας σας; (Παρακαλούμε ελέγξτε όλα όσα ισχύουν για εσάς)

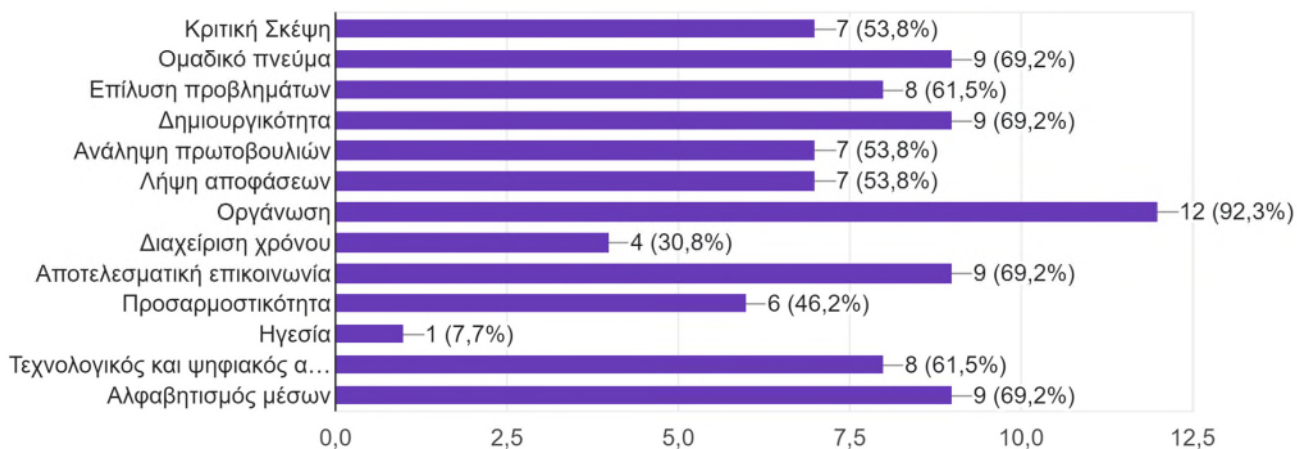
28 απαντήσεις

Όσον αφορά τις δεξιότητες που οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι έχουν αναπτύξει (και από τα δύο ερωτηματολόγια), αυτές είναι:

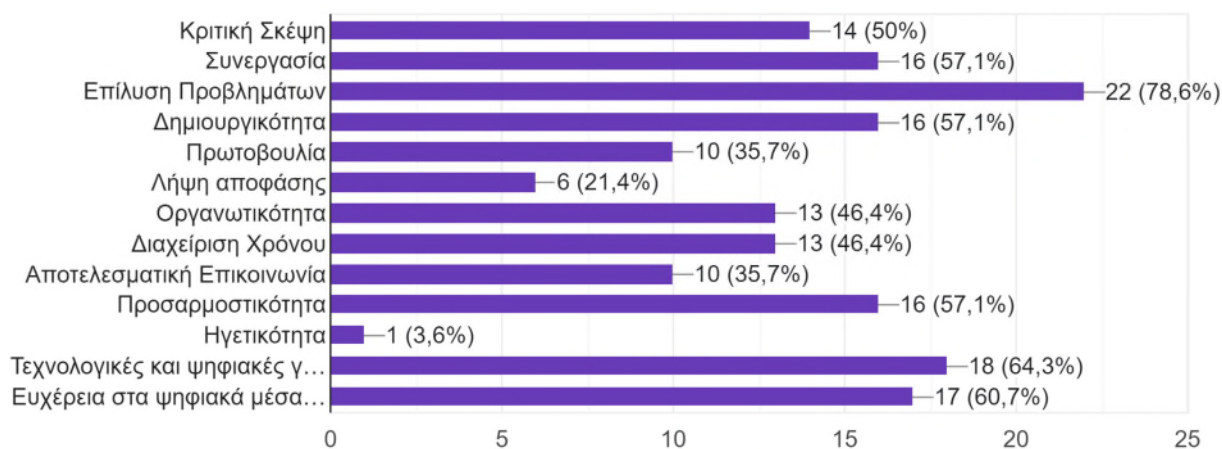
Ποιες δεξιότητες θεωρείς ότι έχεις αποκτήσει μέχρι τώρα; (Παρακαλώ σημειώστε όλα όσα ισχύουν)

13 απαντήσεις

Ποιες δεξιότητες θεωρείς ότι έχετε αποκτήσει μέχρι τώρα; (Παρακαλώ σημειώστε όλα όσα ισχύουν).

28 απαντήσεις

Κριτική σκέψη: 21/41

Ομαδική εργασία: 25/41

Επίλυση προβλημάτων: 30/41

Δημιουργικότητα: 25/41

Ανάληψη πρωτοβουλιών: 17/41

Λήψη αποφάσεων: 13/41

Οργάνωση: 25/41

Διαχείριση χρόνου: 17/41

Αποτελεσματική επικοινωνία: 19/41

Προσαρμοστικότητα: 22/41

Ηγεσία: 2/41

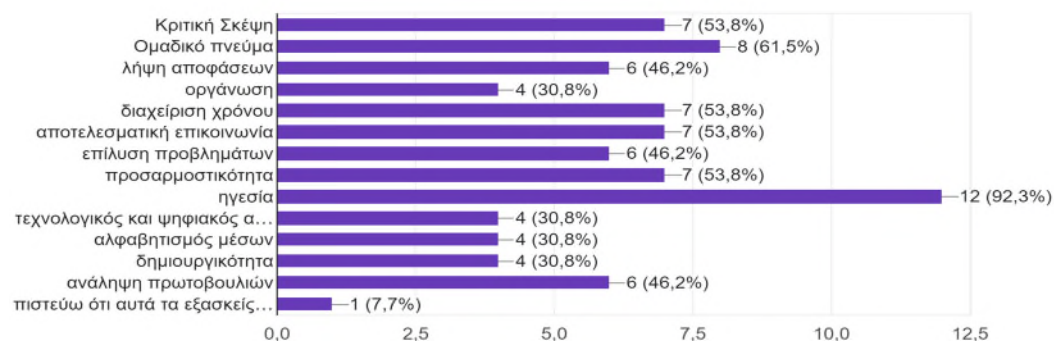
Τεχνολογικές και ψηφιακές γνώσεις: 26/41

Παιδεία στα μέσα ενημέρωσης: 26/41

Από την άλλη πλευρά, όσον αφορά τις δεξιότητες που οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι πρέπει να αναπτύξουν προκειμένου να έχουν ευκολότερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας, οι απαντήσεις ήταν (και για τα δύο ερωτηματολόγια):

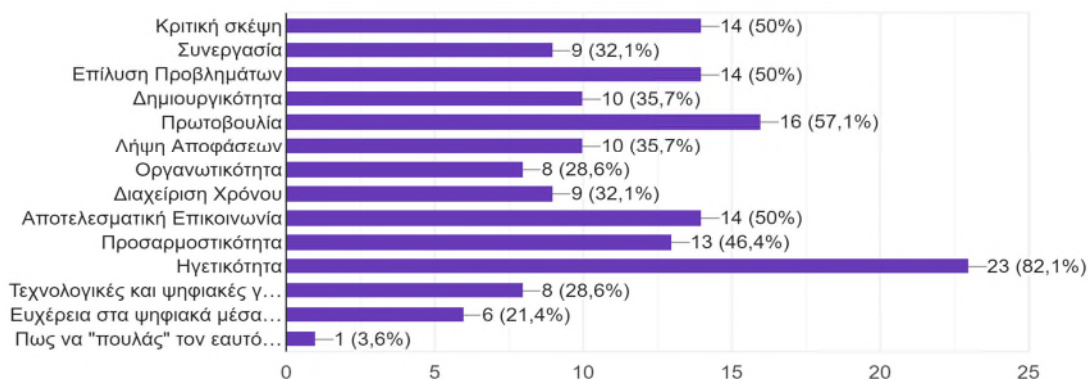
Ποιες soft skills πιστεύετε ότι θα πρέπει να αναπτύξετε για να έχετε ευκολότερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας; (Παρακαλούμε ελέγξτε όλα όσα ισχύουν)

13 απαντήσεις

Ποιες soft skills πιστεύετε ότι θα πρέπει να αναπτύξετε για να έχετε ευκολότερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας; (Παρακαλούμε ελέγξτε όλα όσα ισχύουν)

28 απαντήσεις

Κριτική σκέψη: 21/41

Ομαδική εργασία: 17/41

Επίλυση προβλημάτων: 20/41

Δημιουργικότητα: 14/41

Ανάληψη πρωτοβουλιών: 22/41

Λήψη αποφάσεων: 16/41

Οργάνωση: 12/41

Διαχείριση χρόνου: 16/41

Αποτελεσματική επικοινωνία: 21/41

Προσαρμοστικότητα: 20/41

Ηγεσία: 35/41

Τεχνολογικές και ψηφιακές γνώσεις: 12/41

Παιδεία στα μέσα ενημέρωσης: 10/41

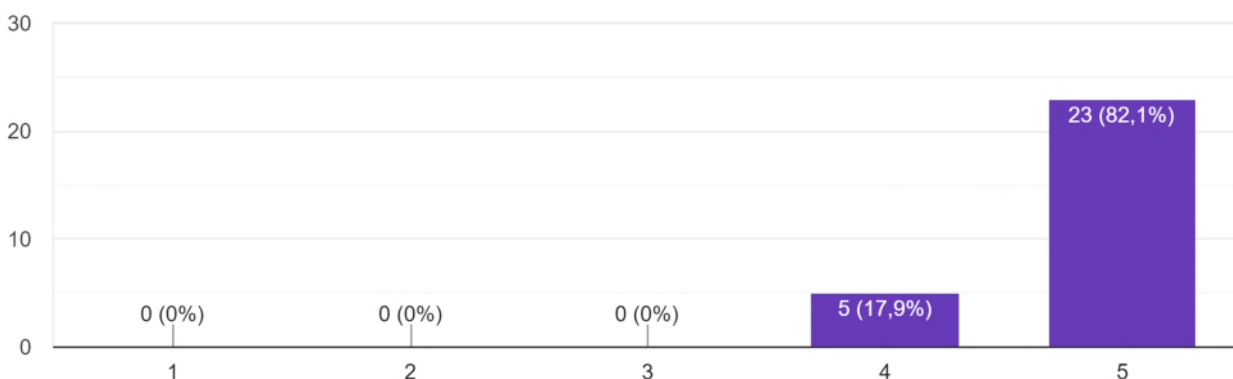
Είναι ενδιαφέρον ότι υπήρξαν δύο σχόλια που επισημαίνουν ότι, παρόλο που οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι έχουν αναπτύξει μία ή περισσότερες συγκεκριμένες δεξιότητες, αισθάνονται ότι υπάρχει πάντα χώρος για περαιτέρω βελτίωση. Ένας από αυτούς τσέκαρε στην πραγματικότητα όλα τα κουτάκια με τις διάφορες δεξιότητες.

Συνολικά, οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι οι δεξιότητες που αναφέρθηκαν είναι σημαντικές και εξέφρασαν την άποψη ότι οι άνθρωποι που θα εισέλθουν βαθύτερα στον 21ο αιώνα θα χρειάζονται όλο και περισσότερες τέτοιου είδους δεξιότητες προκειμένου να εξελιχθούν προσωπικά, κοινωνικά και επαγγελματικά, δηλώνοντας ότι:

- είναι πολύ σημαντικά
- είναι απαραίτητα
- είναι πολύ σημαντικές για την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη
- που είναι πολύ σημαντικά αν κάποιος θέλει να αναρριχηθεί
- είναι σημαντικό να απασχοληθείτε και να αποκτήσετε εμπειρία
- παρέχουν σημαντική μόχλευση
- είναι πολύ σημαντικές, ιδίως όταν πρόκειται για εργοδότες

Επίσης, στο ερωτηματολόγιο των κλιμάκων, όλοι οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι είναι πολύ σημαντικές ή σημαντικές.

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι αυτές οι δεξιότητες αποτελούν πλεονέκτημα για την απασχόληση στον 21ο αιώνα;
28 απαντήσεις

Όσον αφορά την κριτική σκέψη ως δεξιότητα, ορισμένες από τις δηλώσεις των συμμετεχόντων ήταν οι εξής:

Δεν είναι απαραίτητη (η κριτική σκέψη) σε κάθε εργασία, αλλά όταν πρόκειται για θέσεις που περιλαμβάνουν τη λήψη αποφάσεων, είναι απολύτως απαραίτητη.

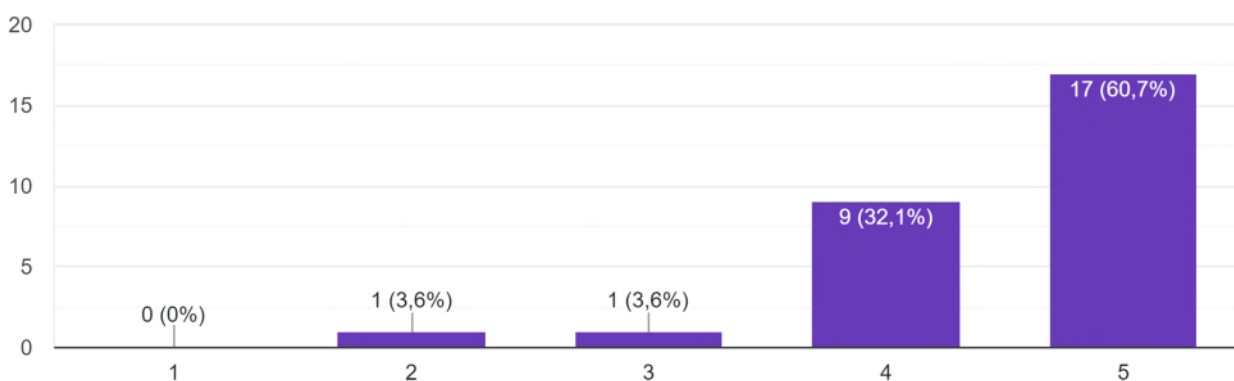
Είναι πολύ σημαντικό και επηρεάζει την επιλογή της θέσης, καθώς και την προαγωγή μέσα σε μια εταιρεία.

Είναι σημαντικό, διότι μας βοηθά να λαμβάνουμε τις σωστές αποφάσεις.

Είναι πολύ σημαντική και διαμορφώνει την προσωπικότητα του καθενός.

Είναι πολύ σημαντικό να αναλύετε και να συνθέτετε σε διάφορες καταστάσεις. Στο μέλλον, όλες οι ασήμαντες εργασίες θα γίνονται από υπολογιστές. Οι άνθρωποι πρέπει να αναπτύξουν δεξιότητες όπως η κριτική σκέψη, προκειμένου να είναι σε θέση να είναι σχετικοί, να απασχολούνται και να επιβιώνουν.

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η κριτική σκέψη είναι απαραίτητη για την απασχόληση;
28 απαντήσεις

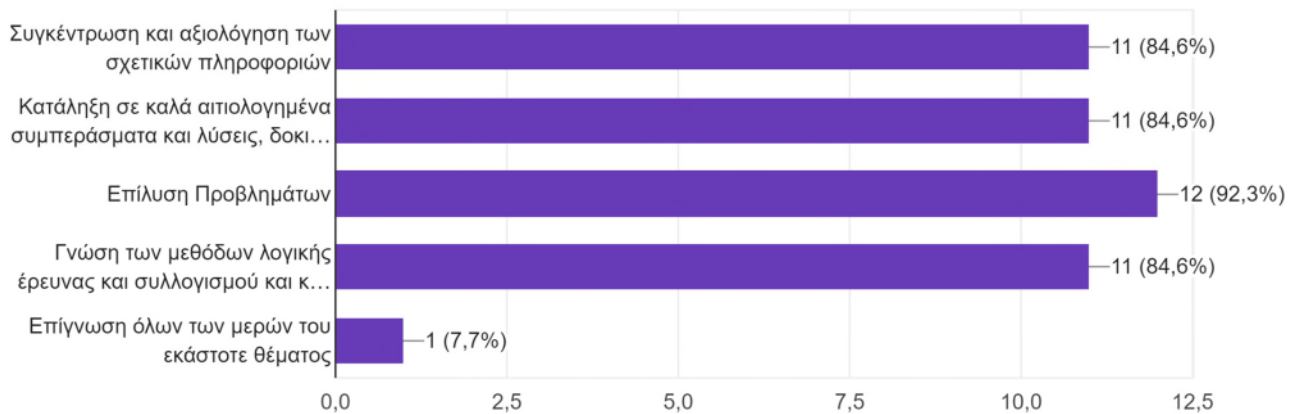

Το ερωτηματολόγιο κλίμακας, επίσης, αποκάλυψε ότι η πλειοψηφία των ατόμων πιστεύει ότι η κριτική σκέψη είναι σημαντική όσον αφορά την απασχολησιμότητα. Μόνο δύο από τους συμμετέχοντες επέλεξαν τις επιλογές 2 και 3 από τις πέντε.

Όσον αφορά το τι σημαίνει κριτική σκέψη για τους συμμετέχοντες, οι απαντήσεις ήταν οι εξής:

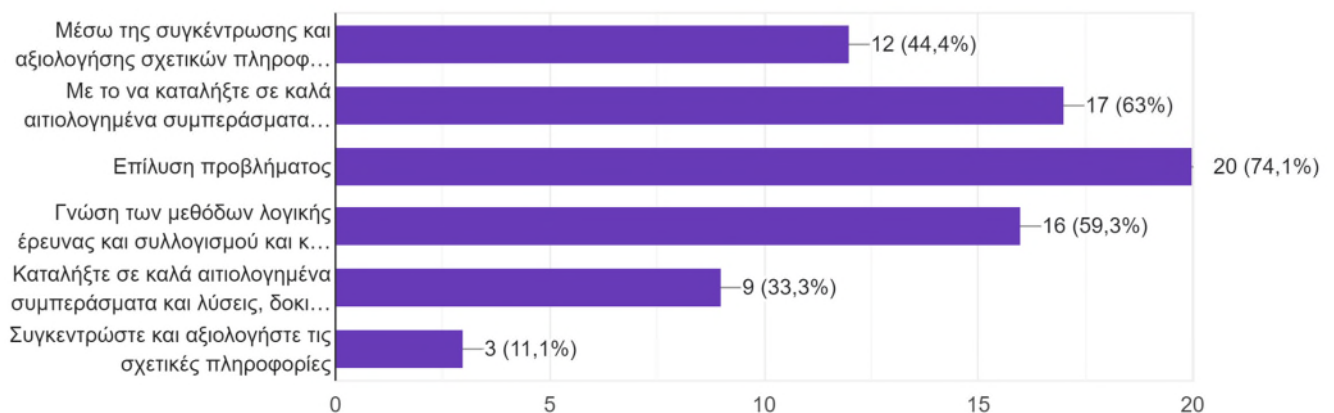
Τι σημαίνει κριτική σκέψη στο χώρο εργασίας; (Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν)

13 απαντήσεις

Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι η κριτική σκέψη είναι απαραίτητη για την απασχόληση;

27 απαντήσεις

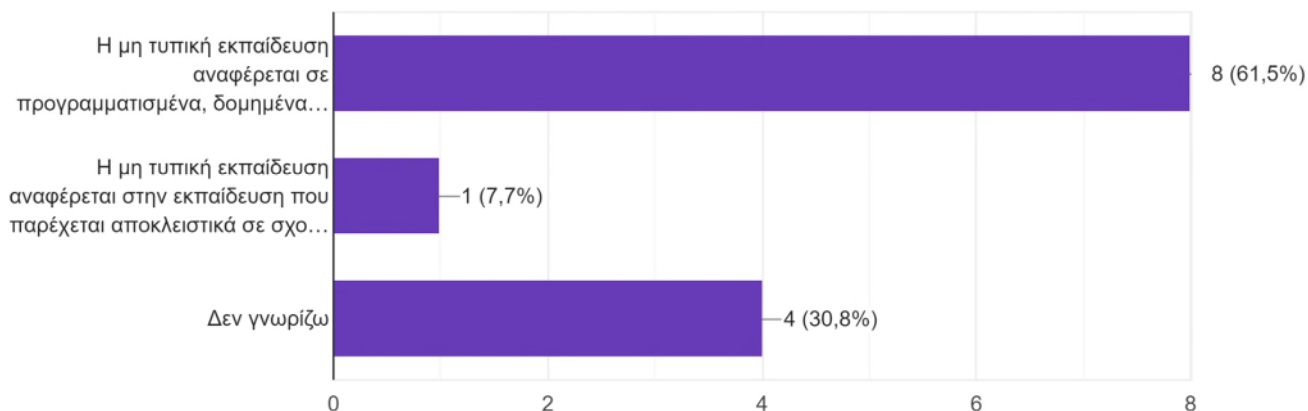
Από τους 41 ερωτηθέντες, οι 23 από αυτούς δήλωσαν ότι την προσδιορίζουν ως τη συγκέντρωση και την αξιολόγηση όλων των σχετικών πληροφοριών. Οι 28 από αυτούς δήλωσαν ότι η κριτική σκέψη είναι ο τρόπος για την εξεύρεση λύσεων και την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων. 32 από αυτούς συνδέουν την κριτική σκέψη με την επίλυση προβλημάτων. 27 από αυτούς θεωρούν ότι η κριτική σκέψη συνδέεται με τη γνώση των μεθόδων της λογικής. 4 από αυτούς, τέλος, πιστεύουν ότι η κριτική σκέψη σχετίζεται με τη συνειδητοποίηση όλων των διαφορετικών πτυχών ενός θέματος.

Περνώντας στο ερωτηματολόγιο, όσον αφορά τη μη τυπική εκπαίδευση, τα αποτελέσματα ήταν τα εξής:

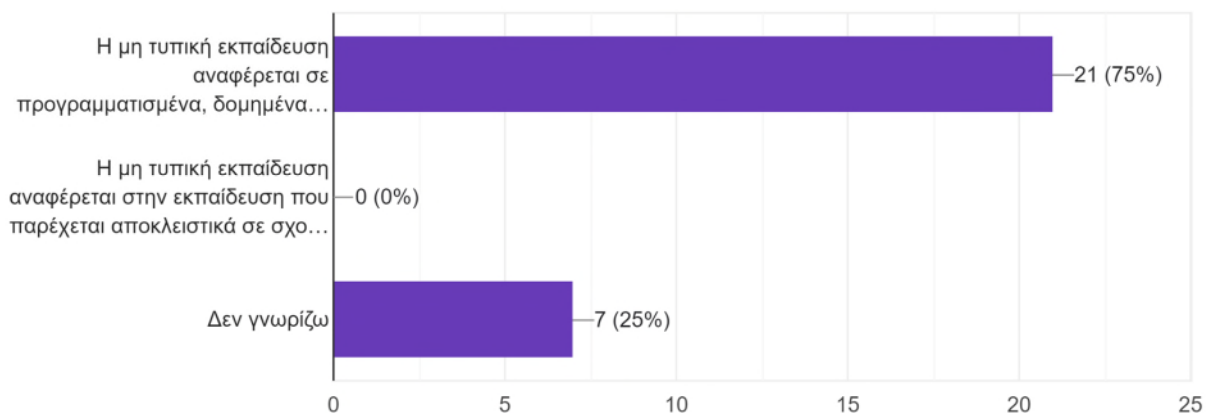
Σύμφωνα με εσάς, σε τι αναφέρεται η Μη Τυπική Εκπαίδευση:

13 απαντήσεις

Σύμφωνα με εσάς, σε τι αναφέρεται η Μη Τυπική Εκπαίδευση ;

28 απαντήσεις

Από τους 41 συμμετέχοντες, οι 11 δήλωσαν ότι δεν γνωρίζουν σε τι αναφέρεται ο όρος, ενώ ένας από αυτούς δήλωσε ότι η μη τυπική εκπαίδευση σχετίζεται με το σχολείο.

Όσον αφορά την ερώτηση σχετικά με τις πιο συνηθισμένες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία όσον αφορά την απασχόληση, οι ερωτήσεις ποικίλλουν:

Μερικά από αυτά ήταν:

"Διαπροσωπικές σχέσεις, ιδίως σε περιβάλλοντα εκτός σύνδεσης".

"Διακρίσεις, καθώς πολλοί εργοδότες μπορεί να θεωρούν ότι τα άτομα με αναπηρία είναι λιγότερο αποδοτικά ή ότι έχουν περισσότερες ανάγκες"

"Ο ρατσισμός που αντιμετωπίζουν αυτοί οι άνθρωποι στον ιδιωτικό τομέα είναι κάτι που δεν είναι τόσο ορατό στον δημόσιο τομέα".

"Δεν έχουν τις ίδιες ευκαιρίες"

"Ο τρόπος που τους φέρονται οι άλλοι"

"Οι εργοδότες"

"Προσβασιμότητα"

"Η έλλειψη εμπιστοσύνης"

"Αν η αναπηρία είναι ορατή, είναι η διάκριση. Αν δεν είναι ορατή, είναι το άγχος και οι πρακτικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι".

"Στερεότυπα"

"Έλλειψη αυτοπεποίθησης"

"Δυσκολία στη δικτύωση"

"Δυσκολίες που αντιμετωπίζουν κατά την εργασία τους"

"Επικοινωνία με τους πελάτες"

"Επικοινωνία"

"Δημιουργία εμπορικού σήματος"

"Είναι δύσκολο στην αρχή μέχρι να αποκτήσετε την απαραίτητη εμπειρία"

Ορισμένες από τις απαντήσεις στην ερώτηση τι περιμένουν οι εργοδότες από τα άτομα με αναπηρία ήταν:

"Δεν ξέρω"

"Τι περιμένουν από τους περισσότερους εργαζόμενους"

"Όχι πολύ"

"Νομίζουν ότι είναι ανίκανοι να εργαστούν"

"Τα πάντα"

"Στον ιδιωτικό τομέα, δεν περιμένουν πολλά. Στον δημόσιο τομέα, πιστεύω ότι τα πράγματα είναι καλύτερα".

"Δεν είμαι σίγουρος αν έχουν προσδοκίες"

"Αποδοτικότητα"

"Λιγότερα από όσα μπορούν να προσφέρουν"

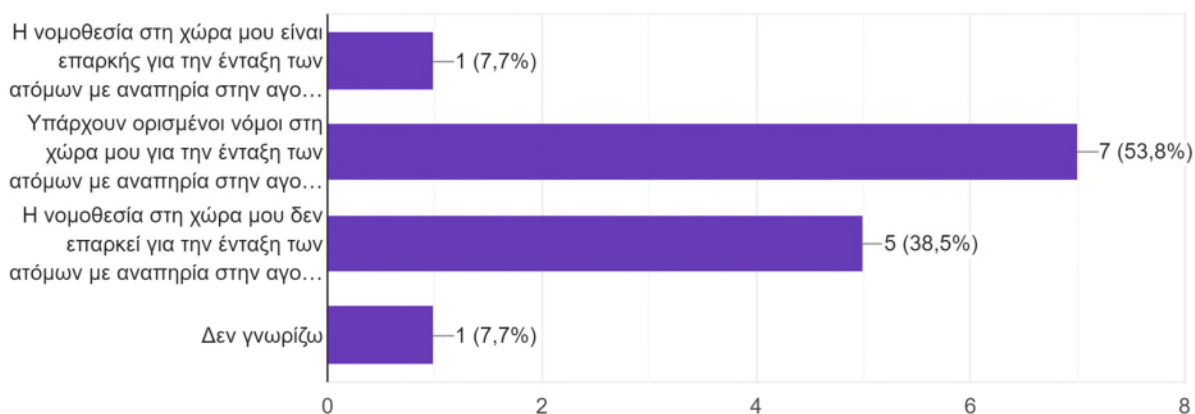
"Θέλουν η αναπηρία τους να μην αποτελεί εμπόδιο στην εργασία τους"

"Δημιουργικές λύσεις σε προβλήματα"

Τέλος, όταν ρωτήθηκαν σχετικά με την ισχύουσα νομοθεσία στην Ελλάδα όσον αφορά την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία, οι συμμετέχοντες απάντησαν ως εξής:

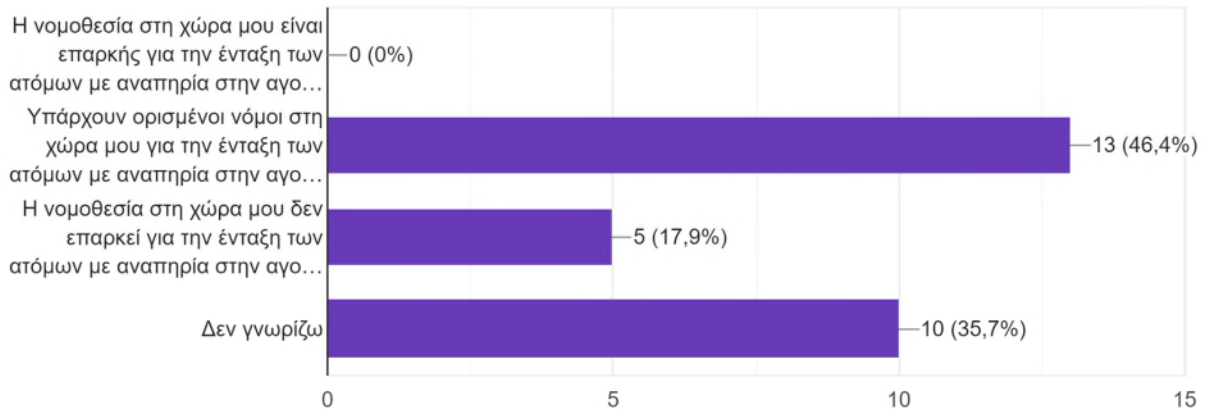
Πιστεύετε ότι η νομοθεσία στη χώρα σας είναι επαρκής για να βοηθήσει τα νεαρά άτομα με αναπηρία να εισέλθουν στην αγορά εργασίας;

13 απαντήσεις

Πιστεύετε ότι η νομοθεσία στη χώρα σας είναι επαρκής για να βοηθήσει τα νεαρά άτομα με αναπηρία να εισέλθουν στην αγορά εργασίας;

28 απαντήσεις

11 από τους 41 δήλωσαν ότι δεν γνωρίζουν αν οι νόμοι είναι επαρκείς.

10 από τους 41 δήλωσαν ότι η ισχύουσα νομοθεσία δεν είναι επαρκής.

Οι 20 από τους 41 δήλωσαν ότι υπάρχουν κάποιοι νόμοι που φροντίζουν να συμπεριλάβουν τα άτομα με αναπηρία στο εργατικό δυναμικό, αλλά δεν είναι αρκετοί.

Και, τέλος, μόνο ένας από τους 41 συμμετέχοντες δήλωσε ότι είναι ικανοποιημένος και θεωρεί την ισχύουσα νομοθεσία επαρκή.

ΕΚΘΕΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ: EDUFORMA. Ιταλία

Έρευνα γραφείου

Η κατάσταση των νέων με αναπηρία σε εθνικό επίπεδο

Σύμφωνα με την Istat, υπάρχουν 3,1 εκατομμύρια άτομα με αναπηρία στην Ιταλία, δηλαδή το 5,2% του ιταλικού πληθυσμού¹⁰. Μεταξύ αυτών, 1,5 εκατομμύριο έχουν κινητικούς περιορισμούς, 900.000 παρουσιάζουν προβλήματα όρασης ή ακοής στον τομέα της επικοινωνίας. Περίπου 1,4 εκατομμύρια άτομα έχουν "σημαντική μείωση της αυτονομίας", δηλαδή ζουν στο κρεβάτι ή κινούνται με αναπηρικό αμαξίδιο. Στην πλειονότητα των περιπτώσεων (55,5%), τα άτομα συσσωρεύουν περισσότερους από έναν τύπους λειτουργικών περιορισμών (1,8 εκατομμύρια άτομα). Ειδικότερα, υπάρχουν περίπου 900 χιλιάδες (ή 29,3%) άτομα που αναφέρουν τόσο κινητικούς περιορισμούς όσο και δυσκολίες στην εκτέλεση καθημερινών δραστηριοτήτων¹¹.

Σε εδαφικό επίπεδο, υπάρχει μεγάλη ανομοιογένεια: υψηλότερα ποσοστά ατόμων με αναπηρία απαντώνται στην Ούμπρια (8,7% του πληθυσμού), στη Σαρδηνία (7,3%) και στη Σικελία (6%)¹². Επιπλέον, αναδεικνύονται και οι ανισότητες μεταξύ των δύο φύλων: Το 60% των ατόμων με αναπηρία στην Ιταλία είναι γυναίκες και η διαφορά αυτή μεταξύ των δύο φύλων υπάρχει σε όλες τις ηλικιακές ομάδες.

Η οικογένεια, ιδίως στην Ιταλία, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση του κινδύνου του κοινωνικού αποκλεισμού. Κατά μέσο όρο, οι οικογένειες των ατόμων με αναπηρία απολαμβάνουν χαμηλότερο επίπεδο οικονομικής ευημερίας: σύμφωνα με τις τελευταίες διαθέσιμες εκτιμήσεις, το μέσο ετήσιο ισοδύναμο εισοδήμα τους (συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών μεταβιβάσεων από το κράτος) είναι 17.476 ευρώ, 7,8% χαμηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο¹³. Σε σχέση με τη σχολική εκπαίδευση, το ποσοστό των νέων με αναπηρία που αποκλείονται από τη σχολική ζωή μειώθηκε από 23% το 2020 σε 2% το 2021¹⁴. Παρ' όλα αυτά, οι πολιτικές και οι παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη καταλογίζουν την έλλειψη κατάλληλων τεχνολογικών εργαλείων: η παροχή σταθμών ηλεκτρονικών υπολογιστών πρέπει να βελτιωθεί στο 28% των σχολείων. Η έλλειψη αυτή είναι μικρότερη στη βόρεια Ιταλία, όπου το ποσοστό πέφτει στο 24%, ενώ αυξάνεται στην κεντρική και νότια Ιταλία, όπου αυξάνεται στο 29% και 32%, αντίστοιχα¹⁵. Μια άλλη κρίσιμη πτυχή αφορά την παρουσία αρχιτεκτονικών εμποδίων: μόνο 1 στα 3 σχολεία είναι προσβάσιμα για τα άτομα με κινητικές αναπηρίες. Τέλος, οι ευκαιρίες συμμετοχής των νέων με αναπηρία στο σχολείο έχουν περιοριστεί λόγω της πανδημίας που καθιστά αναγκαία την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2020, πάνω από το 23% των νέων με αναπηρία (περίπου 70.000) δεν συμμετείχαν στα μαθήματα (οι υπόλοιποι μαθητές που δεν συμμετείχαν αποτελούσαν το 8% των εγγεγραμμένων)¹⁶.

Το εργατικό δυναμικό και η εργασία των νέων με αναπηρία

¹⁰ Ετήσια έκθεση Istat 24/03/2021, Έρευνα γνώσεων σχετικά με την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία

¹¹ Έκθεση για την αναπηρία, κατάσταση στην Ιταλία, RedattoreSociale.it

¹² Ετήσια έκθεση Istat 24/03/2021, Έρευνα γνώσεων σχετικά με την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία

¹³ Στοιχεία που αναφέρονται στα εισοδήματα του 2016 και βασίζονται στην Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών του 2017 (EU-SILC) (<https://www.istat.it/it/archivio/5663>).

¹⁴ Ετήσια έκθεση Istat 2022, αριθμοί ανισότητας.

¹⁵ Ακρόαση της Istat στην Τεχνική Επιστημονική Επιτροπή του Εθνικού Παρατηρητηρίου για την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία, 24/03/2021.

¹⁶ Ακρόαση της Istat στην Τεχνική Επιστημονική Επιτροπή του Εθνικού Παρατηρητηρίου για την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία, 24/03/2021.

Μελέτη εγγράφων για την απασχολησιμότητα των ατόμων με αναπηρία

Διάγνωση της αναπηρίας σε επίπεδο χώρας

Εθνικές εκθέσεις και ούτω καθεξής

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση ISTAT για το 2022, στην Ιταλία, υπάρχουν 2,8 εκατομμύρια (10,7 % του συνόλου) νοικοκυριά στην Ιταλία που έχουν μέλος με αναπηρία. Το 2019, τα νοικοκυριά με άτομα με αναπηρία είχαν μέσο εισόδημα περίπου 5% χαμηλότερο από αυτό των άλλων νοικοκυριών και στις μισές περίπου περιπτώσεις λάμβαναν οικονομικές μεταβιβάσεις¹⁷. Στον πληθυσμό ηλικίας 15-64 ετών, μόνο το 31,3% των ατόμων με σοβαρούς περιορισμούς εργάζεται (26,7% στις γυναίκες, 36,3% στους άνδρες) σε σύγκριση με το 57,8% των ατόμων χωρίς περιορισμούς¹⁸. Τα στοιχεία δείχνουν έντονες εδαφικές διαφορές: στις νότιες περιοχές μόνο το 19% των ατόμων με αναπηρία απασχολούνται, σε σύγκριση με το 37% στο βορρά και το 42% στο κέντρο. Τα άτομα με αναπηρία στην Ιταλία απασχολούνται κυρίως στη δημόσια διοίκηση, αντιπροσωπεύοντας το 50%. Ο αντίκτυπος της αναπηρίας παραμένει επίσης ισχυρός στη συμμετοχή στην εργασία. Παρά τις νομοθετικές προσπάθειες που έχουν καταβληθεί (νόμος 68 του 1999 για τη στοχευμένη απασχόληση, νόμος 381 του 1991 για το ρόλο των κοινωνικών συνεταιρισμών τύπου Β για την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία), η μειονεκτική θέση στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας εξακολουθεί να είναι σημαντική.

Ως εκ τούτου, υπάρχουν περίπου ένα εκατομμύριο άνθρωποι με αναπηρία στην Ιταλία που είναι άνεργοι ή αναζητούν την πρώτη τους δουλειά¹⁹. Το δημόσιο σύστημα απασχόλησης της Ιταλίας δεν φαίνεται να είναι σε θέση να επιτύχει περισσότερες από 20 έως 30 χιλιάδες τοποθετήσεις ετησίως και οι γυναίκες βρίσκονται σε σοβαρό μειονέκτημα σε σύγκριση με τους άνδρες (σχεδόν 40 % έναντι 60 %). Εξετάζοντας τη γεωγραφική περιοχή, η ανισορροπία γίνεται ακόμη μεγαλύτερη: Μόνο στη Λομβαρδία απασχολούνται τόσα άτομα με αναπηρία όσα και σε ολόκληρη τη μακροπεριοχή της Νότιας Ισλανδίας. Τέλος, εξετάζοντας το επίπεδο αναπηρίας, οι περισσότεροι από εκείνους που κατάφεραν να βρουν εργασία έχουν χαμηλό επίπεδο αναπηρίας. Οι νεαρές γυναίκες στο Νότο με υψηλή αναπηρία δεν εγγράφονται καν στους καταλόγους του νόμου 68/99. Μεταξύ των σημαντικότερων κενών, στην Ιταλία, είναι η απουσία κονδυλίων για την ένταξη στην απασχόληση.²⁰

Σε επίπεδο χώρας, υπάρχουν έντονες διακρίσεις με βάση το φύλο, το είδος και το βαθμό αναπηρίας, τη γεωγραφία και, τέλος, τις διακρίσεις λόγω γενεών, καθώς οι νέοι με αναπηρία είναι η κατηγορία που αντιμετωπίζει τις μεγαλύτερες δυσκολίες στην εξεύρεση εργασίας. Επιπλέον, το ζήτημα της απασχόλησης των νέων με αναπηρία που είναι άνεργοι ή μακροχρόνια άνεργοι έχει τεθεί εμφαιτικά και από την Πρόταση Ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αναπηρία μετά το 2020 (B9- 0123/2020), η οποία, στο σημείο 4, *"εκφράζει ιδιαίτερη ανησυχία για τους νέους με αναπηρία και όσους είναι άνεργοι για παρατεταμένο χρονικό διάστημα- καλεί τα κράτη μέλη να καταβάλουν προσπάθειες για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας"*. Συγκεκριμένα, περαιτέρω στοιχεία διακρίσεων εντοπίζονται στο τμήμα του πληθυσμού με πτυχίο ή ανώτερο πτυχίο:

¹⁷ Ετήσια έκθεση Istat 2022, αριθμοί ανισότητας.

¹⁸ Αριθμοί αναπηρίας στην Ιταλία, LeNius.it.

¹⁹ Ακρόαση της Istat στην Τεχνική Επιστημονική Επιτροπή του Εθνικού Παρατηρητηρίου για την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία.

²⁰ "Απασχόληση ατόμων με αναπηρία στην Ιταλία", Uniciv, 2022

το 63,4 % των ατόμων με αναπηρία με αυτό το επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούνται, σε σύγκριση με το 76,3 % των ατόμων χωρίς περιορισμούς. Το χάσμα γίνεται μεγάλο όταν γίνεται διασύνδεση με άτομα με αναπηρία με μέσο-ανώτερο εκπαιδευτικό τίτλο (42,7 % έναντι 62,2 %) ή με απλό απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης (19,5 % έναντι 44,6 %). Ακριβώς σε αυτή την ομάδα ατόμων με αναπηρία είναι πιθανό να μεταδοθούν στην Ιταλία όλες οι επιπτώσεις της συρρίκνωσης της οικονομικής βάσης. Ενώ η ανάλυση των δεδομένων της ISTAT μας επιτρέπει να αντιληφθούμε τις προκλήσεις και τα προβλήματα που προκύπτουν από την απασχόληση των νέων ατόμων με αναπηρία στην ιταλική επικράτεια, από την άλλη πλευρά, αποκαλύπτει επίσης μια επικίνδυνη τάση που συνηθίζεται σε μια εποχή επισφάλειας της εργασίας²¹ όσον αφορά την πρόωρη έξοδο των ατόμων με αναπηρία από την αγορά εργασίας: πάνω από το 40 % των απασχολούμενων ατόμων με αναπηρία εγκαταλείπουν πρόωρα την αγορά χωρίς να επανέρχονται σε αυτήν²².

Στρατηγικές/προγράμματα ένταξης, εκπαιδευτικά προγράμματα ή προγράμματα αγοράς εργασίας σε τοπικό/εθνικό επίπεδο

Η πρόνοια και το σύστημα κοινωνικών οικονομικών μεταβιβάσεων που αποσκοπούν στην αντιστάθμιση της χαμηλότερης εισοδηματικής ικανότητας των ατόμων με αναπηρία διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο, καθώς συχνά αποτελούν σημαντικό μερίδιο του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών. Στην πραγματικότητα, χάρη στις κοινωνικοοικονομικές μεταβιβάσεις που σχετίζονται με την αναπηρία, η επίπτωση του κινδύνου φτώχειας στις οικογένειες με αναπηρία δεν υπερβαίνει εκείνη που παρατηρείται σε εθνικό επίπεδο. Το 48,9 % των νοικοκυριών αυτών λαμβάνει χρηματικές μεταβιβάσεις, με το 18,7 % ειδικότερα να λαμβάνει τουλάχιστον μία μεταβίβαση κοινωνικής πρόνοιας και το 39,5 % να λαμβάνει τουλάχιστον μία μεταβίβαση πρόνοιας. Οι χρηματικές μεταβιβάσεις αποδεικνύονται ικανές να μετριάσουν τις οικονομικές δυσκολίες- αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι ο κίνδυνος φτώχειας μεταξύ των νοικοκυριών με άτομα με αναπηρία σε εθνικό επίπεδο μειώνεται από 34,4 % χωρίς μεταβιβάσεις σε 18,9 % χάρη στις οικονομικές μεταβιβάσεις²³.

Ωστόσο, οι μεταβιβάσεις δεν επαρκούν για να παρέχουν στις οικογένειες αυτές συνθήκες διαβίωσης παρόμοιες με αυτές του υπόλοιπου πληθυσμού, προκαλώντας πρόσθετες δαπάνες ιατρικής και υγειονομικής περίθαλψης που προκαλούνται ακριβώς από την αναπηρία. Επομένως, απαιτούνται υψηλότερα εισοδήματα για να απολαμβάνουν τις ίδιες (υλικές) συνθήκες διαβίωσης με τις υπόλοιπες οικογένειες. Σύμφωνα με το νόμο-πλαίσιο αριθ. 328 του 2000, το ιταλικό σύστημα κοινωνικής προστασίας αναθέτει κεντρικό ρόλο στις τοπικές κυβερνήσεις, ιδίως στους δήμους, οι οποίοι παρέχουν παρεμβάσεις και υπηρεσίες που αποσκοπούν στην εξασφάλιση της φροντίδας και της υποστήριξης της κοινωνικής ένταξης. Οι δαπάνες των δήμων για κοινωνικές παρεμβάσεις και υπηρεσίες που απευθύνονται σε άτομα με αναπηρία, από το 2003 έως το 2018, αυξήθηκαν από περίπου 1,22 δισεκατομμύρια ευρώ το 2003 σε περισσότερα από 2,5 δισεκατομμύρια ευρώ το 2018²⁴. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στη σύσταση του Εθνικού Ταμείου για τη μη αυτοεξυπηρέτηση. Στον τομέα των ειδικών υπηρεσιών, τα κύρια στοιχεία δαπανών περιλαμβάνουν τα κέντρα ημερήσιας φροντίδας (περίπου 312 εκατομμύρια) και τις εγκαταστάσεις φιλοξενίας (περίπου 366 εκατομμύρια), τα οποία παρέχουν φροντίδα στα άτομα με αναπηρία και υποστήριξη στις οικογένειες είτε κατά τη

²¹ Si rinvia alla fonte in materia per tutti i principali paesi sviluppati: <https://www.oecd.org/employment/emp/oecdindicatorsofemploymentprotection.htm>

²² Έκθεση "Inclusione lavorativa disabili", M.Bottà, E. Seta, σ.8

²³ Ακρόαση της Istat στην Τεχνική Επιστημονική Επιτροπή του Εθνικού Παρατηρητηρίου για την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία

²⁴ Ακρόαση της Istat στην Τεχνική Επιστημονική Επιτροπή του Εθνικού Παρατηρητηρίου για την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία

διάρκεια της ημέρας είτε σε συνεχή βάση. Το 2018, περισσότερα από 27.000 άτομα με αναπηρία κάνουν χρήση δημοτικών κέντρων ημερήσιας φροντίδας και άλλα 16.500 περίπου επωφελοούνται από δημοτικές επιχορηγήσεις για να κάνουν χρήση ιδιωτικών συμβεβλημένων κέντρων. Υπάρχουν περισσότεροι από 30.000 χρήστες τόσο των δημοτικών όσο και των ιδιωτικών συμβεβλημένων δομών φιλοξενίας.²⁵

Υφιστάμενη νομοθεσία

Στην Ιταλία, το ζήτημα της αναπηρίας υπόκειται σε νομοθεσία και κανόνες. Στην παρούσα παράγραφο θα παρουσιαστεί μια γενική επισκόπηση της ισχύουσας ιταλικής νομοθεσίας (Οκτώβριος-Νοέμβριος 2022) και ορισμένα στοιχεία για την κατανόηση του βαθμού αποτελεσματικότητας και του αντικτύπου της.

Κυβέρνηση και αναπηρία

Σε κυβερνητικό επίπεδο, τα υπουργεία αναφοράς για τις πολιτικές για την αναπηρία είναι το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής και το Υπουργείο Αναπηρίας. Η παρέμβαση αυτών των υπουργείων χωρίζεται σε δύο συμπληρωματικούς τομείς:

στο μέτωπο της **κοινωνικής** πολιτικής, για την προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων και των ίσων ευκαιριών των ατόμων με αναπηρία και των μη αυτοεξυτηρητούμενων ατόμων,

στον τομέα των πολιτικών **εργασίας**: το Υπουργείο καθορίζει τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή της νομοθεσίας σχετικά με την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία.²⁶

Το πρώτο μέτωπο υλοποιείται με τη δημιουργία ειδικών στοχευμένων Ταμείων που συμβάλλουν καθοριστικά στην κάλυψη των κενών που αντιμετωπίζουν οι οικονομικές προκλήσεις για τα άτομα με αναπηρία. Για παράδειγμα, ο νόμος 112/2016²⁷ (άρθρο 3) θέσπισε το "Fondo Doro di Noi", το οποίο είναι ένα Ταμείο που έχει σχεδιαστεί για την υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία μετά την απώλεια των γονέων ή των συγγενών τους, οι οποίοι συχνά αποτελούν τον πρώτο φροντιστή τους και την κύρια πηγή οικονομικής διαβίωσης. Ένα άλλο παράδειγμα παρουσιάζουν τα ειδικά Ταμεία που δημιουργούνται μέσω του νόμου περί προϋπολογισμού και ανανεώνονται κάθε χρόνο, με στόχο την αντιμετώπιση συγκεκριμένων αναγκών, π.χ. την αγορά και εκπαίδευση σκύλων-οδηγών ή την αγορά ειδικών οχημάτων.

Ωστόσο, θα επικεντρωθούμε κυρίως στο δεύτερο μέρος, που αφορά τις πολιτικές εργασίας, δεδομένου ότι στόχος μας είναι η ασφαλής και ικανοποιητική σύγκλιση μεταξύ των ατόμων με αναπηρία και της αγοράς εργασίας.

Πώς παρεμβαίνει το Υπουργείο στον τομέα αυτό;

κατευθύνοντας και συντονίζοντας τις πολιτικές για την ένταξη των ατόμων με αναπηρία και με σύνθετες ανάγκες,

²⁵ Ακρόαση της Istat στην Τεχνική Επιστημονική Επιτροπή του Εθνικού Παρατηρητηρίου για την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία

²⁶ Επίσημος δικτυακός τόπος του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής, διαθέσιμος στη διεύθυνση: <https://www.lavoro.gov.it/temi-e-priorita/disabilita-e-non-autosufficienza/Pagine/orientamento.aspx>

²⁷ Διαθέσιμο στο: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2016-06-22;112>

εφαρμόζοντας τους ισχύοντες κανονισμούς για το δικαίωμα στην εργασία και την τοποθέτηση ατόμων με αναπηρία σε θέσεις εργασίας,

με την υποβολή εκθέσεων στο Κοινοβούλιο κάθε δύο χρόνια σχετικά με την κατάσταση εφαρμογής των κανόνων αυτών,

με τη διαχείριση των Εθνικών Επαγγελματικών Μητρώων ("Albi Professionali Nazionali") που σχετίζονται με ορισμένα είδη επαγγελματών που ασκούνται από άτομα με αναπηρία,

με τη διαχείριση επιχειρησιακών προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ+ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο +) και το FEAD (Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας για τους Απόρους)

Συνταγματικό πλαίσιο

Το άρθρο 38 του Ιταλικού Συντάγματος αποτελεί το θεμελιώδες σημείο αναφοράς για τη νομοθεσία, τη δράση και τη διαχείριση της πολιτικής σχετικά με τα άτομα με αναπηρία.

"Κάθε πολίτης που δεν μπορεί να εργαστεί και δεν διαθέτει τα απαραίτητα μέσα διαβίωσης έχει δικαίωμα σε κοινωνική στήριξη. Οι εργαζόμενοι έχουν το δικαίωμα να τους εξασφαλίζονται επαρκή μέσα για τις ανάγκες και τις ανάγκες τους σε περίπτωση ατυχήματος, ασθένειας, αναπηρίας, γήρατος και ακούσιας ανεργίας. Τα άτομα με αναπηρία και τα άτομα με ειδικές ανάγκες έχουν δικαίωμα στην εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση. Τα καθήκοντα που προβλέπονται στο παρόν άρθρο προβλέπονται από φορείς και ιδρύματα που έχουν συσταθεί από το κράτος ή υποστηρίζονται από αυτό. Η συνδρομή του ιδιωτικού τομέα μπορεί να παρέχεται ελεύθερα."

Άτομα με αναπηρία και απασχόληση: 68/1999

Η νομοθεσία σχετικά με την τοποθέτηση σε θέσεις εργασίας, την απασχολησιμότητα και την απασχόληση βασίζεται κυρίως στο νόμο αριθ. 68 της 12ης Μαρτίου 1999 ("Κανόνες για το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία στην εργασία"²⁸), ο στόχος αυτού του κανόνα είναι η ένταξη και η ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας μέσω στοχευμένων υπηρεσιών υποστήριξης και τοποθέτησης. Ο νόμος αυτός καλύπτει το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία στην εργασία (κεφάλαιο I), την ύπαρξη και λειτουργία υποχρεωτικών υπηρεσιών τοποθέτησης (κεφάλαιο II) και κατάρτισης (κεφάλαιο III), καθώς και συμφωνίες και κίνητρα για την εργασιακή ένταξη (κεφάλαιο IV). Τέλος, το Κεφάλαιο V - θεσπίζει κυρώσεις και τελικές ή μεταβατικές διατάξεις.

Ο νόμος αυτός προωθεί την ένταξη και την ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία στον κόσμο της εργασίας μέσω της "στοχευμένης τοποθέτησης" που ανατίθεται στα "αρμόδια γραφεία" που ορίζονται από τις Περιφέρειες. Η Γενική Διεύθυνση Ένταξης και Κοινωνικής Πολιτικής ασκεί δραστηριότητες "διεύθυνσης και συντονισμού" και επιβλέπει την εφαρμογή του προαναφερθέντος νόμου. Η Διεύθυνση παρέχει διευκρινίσεις και ερμηνείες για την ομοιόμορφη εφαρμογή της νομοθεσίας μέσω

---

²⁸ Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1999-03-12:68!vig=>

Επίσης, εξηγείται στον επίσημο ιστότοπο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://www.lavoro.gov.it/temi-e-priorita/disabilita-e-non-autosufficienza/focus-on/norme-sul-collocamento-al-lavoro-delle-persone-disabili/Pagine/default.aspx>

εγκυκλίων και επιχειρησιακών σημειωμάτων και απαντά σε γενικά ερωτήματα που διατυπώνονται από τις υπηρεσίες στοχευμένης τοποθέτησης.

Η στοχευμένη τοποθέτηση βασίζεται στο άρθρο 1 του νόμου, το οποίο αναλύει την αναγκαιότητα για σύνολα τεχνικών εργαλείων για την υποστήριξη και αξιολόγηση των ατόμων με αναπηρία, αναλύοντας τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους και βοηθώντας τους στην αναζήτηση της κατάλληλης θέσης εργασίας.

Το άρθρο 3 ορίζει τις υποχρεώσεις των εργοδοτών για την πρόσληψη ατόμων με αναπηρία. Τόσο οι δημόσιοι όσο και οι ιδιωτικοί εργοδότες με περισσότερους από 14 εργαζόμενους θα πρέπει να προσλαμβάνουν εργαζόμενους των ακόλουθων κατηγοριών:

"άμαχοι ανάπηροι" με ποσοστό αναπηρίας από 46 έως 100%

"ανάπηροι εργασίας" με ποσοστό αναπηρίας άνω του 33%

εργαζόμενοι με αναπηρία για υπηρεσία ή πόλεμο ή πολίτες πολέμου με αναπηρία

άτομα με προβλήματα όρασης, κωφάλαλα άτομα.

Αυτό είναι το σύστημα των "δεσμευμένων μετοχών".

Ένα σημαντικό εργαλείο που δημιουργήθηκε από τον εν λόγω νόμο είναι το "PID (Prospetto Informativo Disabili)": ένα έγγραφο δήλωσης στο οποίο οι εργοδότες αναφέρουν την κατάσταση της απασχόλησής τους σε σχέση με τις υποχρεώσεις πρόσληψης προσωπικού και τις διαθέσιμες θέσεις εργασίας.

Η εκπλήρωση της PID αφορά τόσο τους δημόσιους όσο και τους ιδιωτικούς εργοδότες με 15 ή περισσότερους εργαζόμενους, οι οποίοι αποτελούν τη βάση για τον υπολογισμό του "δεσμευμένου μεριδίου" των εργαζομένων με αναπηρία. Το σύστημα του δεσμευμένου μεριδίου είναι το ακόλουθο:

- για εταιρείες με περισσότερους από 50 εργαζομένους, το 7% του συνόλου πρέπει να προορίζεται για προστατευόμενες κατηγορίες,
- για επιχειρήσεις με 36 έως 50 εργαζομένους, πρέπει να υπάρχουν τουλάχιστον 2 εργαζόμενοι με αναπηρία
- για επιχειρήσεις με 15 έως 35 εργαζομένους, πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον 1 εργαζόμενος με αναπηρία.

Αναβαθμίσεις του νόμου αριθ. 68/1999

Ο νόμος αυτός επικαιροποιήθηκε το 2015 με νομοθετικό διάταγμα, προκειμένου να ενισχυθεί η "στοχευμένη τοποθέτηση" με διάφορα εργαλεία: κατευθυντήριες γραμμές για την προώθηση του ολοκληρωμένου δικτύου με υπηρεσίες, μια βάση δεδομένων στοχευμένης τοποθέτησης ("Τράπεζα δεδομένων") για τον εξορθολογισμό της συστηματικής συλλογής δεδομένων, εδαφικές συμφωνίες, βιοψυχοκοινωνική αξιολόγηση της αναπηρίας, εύλογες προσαρμογές, ορισμός υπεύθυνου για την τοποθέτηση στην εργασία και εντοπισμός καλών πρακτικών ένταξης στην εργασία.

Επιπλέον, έχουν ληφθεί μέτρα σχετικά με τις λεπτομέρειες της υποχρεωτικής πρόσληψης και έχει αναθεωρηθεί η πειθαρχία των κινήτρων.

Ωστόσο, παρά την προοδευτική αυτή νομοθεσία, η μειονεκτική θέση των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας παραμένει σημαντική. Πράγματι, το 2019, λαμβάνοντας υπόψη τον πληθυσμό μεταξύ 15 και 64 ετών, μόνο το 32,2 % των ατόμων με σοβαρούς περιορισμούς απασχολούνται σε σύγκριση με το 59,8 % των ατόμων χωρίς περιορισμούς.

Το άρθρο 42 ορίζει τις ρυθμίσεις οικονομικής ενίσχυσης.

Άλλα

Έχουν θεσπιστεί ειδικοί νόμοι για την προστασία και την υποστήριξη των ατόμων με προβλήματα όρασης, τους οποίους διαχειρίζεται η Γενική Διεύθυνση Ένταξης και Κοινωνικής Πολιτικής²⁹.

Υφιστάμενη νομοθεσία

Στην Ιταλία, το ζήτημα της αναπηρίας υπόκειται σε νομοθεσία και κανόνες. Στην παρούσα παράγραφο θα παρουσιαστεί μια γενική επισκόπηση της ισχύουσας ιταλικής νομοθεσίας σήμερα (Οκτώβριος-Νοέμβριος 2022) και ορισμένα στοιχεία για την κατανόηση του βαθμού αποτελεσματικότητας και των επιπτώσεων που σχετίζονται με αυτήν.

Διαθέσιμο εκπαιδευτικό υλικό/μαθήματα/μορφές/ενότητες για άτομα με αναπηρία στην εργασία και την κοινωνική ένταξη

Στην Ιταλία, χάρη στα κονδύλια που διατέθηκαν από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής και το Υπουργείο Αναπηρίας, ξεκίνησαν ορισμένα σημαντικά έργα που αφορούν τη μάθηση και την κατάρτιση των ατόμων με αναπηρία. Σκοπός της παρούσας παραγράφου είναι να δώσει μια επισκόπηση της κατάστασης της τεχνολογίας.

Η Educalia είναι η πρώτη διαδικτυακή εκπαιδευτική πλατφόρμα προσβάσιμη σε κωφούς μαθητές στην Ιταλία, γεννήθηκε χάρη στη χρηματοδότηση της επαρχίας της Βερόνας με την οικονομική συνεισφορά που προορίζεται για την παραγωγή και την απόκτηση εξειδικευμένου διδακτικού υλικού για κωφά παιδιά που παρέχεται στο πλαίσιο της "υπηρεσίας κοινωνικο-διδακτικής ένταξης για τυφλούς και άτομα με προβλήματα ακοής".

Το πρόγραμμα Educalia προτείνει εκπαιδευτικό υλικό πολυμέσων ειδικά κατάλληλο για κωφά παιδιά και νέους. Συνδυάζει γραπτό κείμενο, νοηματική γλώσσα και εικόνες.³⁰

Κάθε σχολικό μάθημα χωρίζεται σε μαθήματα με την αλληλεπίδραση:

- ένα κείμενο στα ιταλικά με δύο διαφορετικά επίπεδα γλωσσικής και πληροφοριακής πολυπλοκότητας
- ένα βίντεο στην ιταλική νοηματική γλώσσα (LIS) με βάση το κείμενο επιπέδου 1
- μια εικονογράφηση ή φωτογραφία

²⁹ Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στη διεύθυνση: <https://www.lavoro.gov.it/temi-e-priorita/disabilita-e-non-autosufficienza/focus-on/norme-sul-collocamento-al-lavoro-delle-persone-disabili/Pagine/default.aspx>

³⁰ <https://www.disabili.com/scuola-a-istruzione/22511-educalia-la-prima-piattaforma-didattica-on-line-accessibile-agli-allievi-sordi>

- ένα παράθυρο "περιέργειας"

Για τα τυφλά και/ή άτομα με προβλήματα όρασης, υπάρχουν διαφορετικοί τύποι εργαλείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν, όπως αναγνώριση ομιλίας, σύνθεση ομιλίας, λογισμικό μεγέθυνσης, πρόγραμμα ανάγνωσης οθόνης, εκπαιδευτικά προγράμματα έως και συστήματα γραφής και ανάγνωσης Braille (μπάρα Braille για τον υπολογιστή). Από την παιδική ηλικία, το απτικό διδακτικό υλικό αποτελεί ευκαιρία για την άσκηση και την ανάπτυξη του αισθητηριακού αντιληπτικού και γνωστικού δυναμικού των παιδιών και συμβάλλει σημαντικά στη διατήρηση της προσοχής και των κινήτρων. Ανταποκρίνεται επίσης στους στόχους των σχολικών προγραμμάτων σπουδών και των ειδικών γνωστικών αντικειμένων και μπορεί να συμπεριληφθεί στις κοινές διδακτικές δραστηριότητες που προτείνονται στα σχολεία και επομένως να ευνοήσει την αποτελεσματική ενσωμάτωση.³¹

Η ιταλική βιβλιοθήκη για τυφλούς "Regina Margherita" - που βρίσκεται στη Monza και ιδρύθηκε το 1928, ήταν πάντα η κύρια βιβλιοθήκη στην υπηρεσία των τυφλών. Από την ημερομηνία ίδρυσής της μέχρι σήμερα, ο οργανισμός προσπαθεί να συμβαδίζει με την εποχή, εξελίσσοντας τις διαδικασίες, τις υπηρεσίες και τα εργαλεία του για να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των χρηστών του, των οικογενειών τους και γενικότερα όλων των ανθρώπων που είναι φορείς των ατόμων με προβλήματα όρασης ή ενδιαφέρονται για το θέμα αυτό.

Αυτή τη στιγμή είναι μια από τις πληρέστερες βιβλιοθήκες στην Ιταλία για τη διάδοση του πολιτισμού στα άτομα με προβλήματα όρασης.³²

Στην Ιταλία, κάθε πανεπιστήμιο διαθέτει γραφείο βοήθειας για φοιτητές με αναπηρία. Αυτό είναι διαθέσιμο για κάθε ανάγκη, όπως ενέργειες υποστήριξης για την ολοκλήρωση των εισαγωγικών εξετάσεων και των επόμενων εξετάσεων (επιπλέον χρόνος, χρήση βοηθημάτων κ.λπ.), ψηφιοποίηση βιβλίων, παροχή βοηθημάτων ή ανάθεση καθηγητή.

Για τα κρατικά πανεπιστήμια στην Ιταλία, υπάρχει απαλλαγή από τα πανεπιστημιακά διδάκτρα για άτομα με αναπηρία ίση ή μεγαλύτερη από 66%. Σε περίπτωση μικρότερης αναπηρίας, τα πανεπιστήμια μπορούν

να χορηγεί απαλλαγές σε προαιρετική βάση.³³

Η αποζημίωση των εξόδων μεταφοράς, των εξόδων ψηφιοποίησης βιβλίων, των εξόδων των συνοδών, κ.λπ. μπορεί να ζητηθεί από το Επαρχιακό Γραφείο για το Δικαίωμα στις Σπουδές, το Πανεπιστήμιο και την Επιστημονική Έρευνα.

ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Βέλτιστη πρακτική 1: "Abilmente - Un ponte tra scuola e lavoro"

Θέμα	Απασχολησιμότητα για νέους με αναπηρία
------	--

³¹ <https://www.istciechmilano.it/index.php/tiflogico/centro-materiale-didattico>

³² <https://www.bibliotecaciechi.it/>

³³ <https://www.unioneciechi.bz.it/216>

Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	"Abilmente - Un ponte tra scuola e lavoro"
Λέξεις κλειδιά	<i>Φοιτητές με αναπηρίες Κοινωνική ένταξη Απασχολησιμότητα Κοινωνικοί χώροι</i>
Βέλτιστη πρακτική	
<p>Το "Abilmente" είναι ένα πρόγραμμα επαγγελματικού προσανατολισμού που δημιουργήθηκε από την Engim Veneto, ένα περιφερειακό ίδρυμα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που περιλαμβάνει διάφορα σχολεία σε όλη την περιοχή του Βένετο (Ιταλία), παρέχοντας σε νέους, ενήλικες και εργαζόμενους μαθήματα και προγράμματα επαγγελματικού προσανατολισμού. Το έργο "Abilmente" θεωρείται ότι θα δημιουργήσει μια γέφυρα προς την αγορά εργασίας για τα άτομα με αναπηρία στην πόλη Thiene (περιφέρεια της Vicenza). Το έργο αποσκοπεί στη δημιουργία ενός χώρου που θα δώσει στους μαθητές με αναπηρία την ευκαιρία να συναναστραφούν με άλλους νέους και να συμμετέχουν σε κοινωνικές, εκπαιδευτικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, αξιοποιώντας τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους για να βελτιώσουν την προσωπική και κοινωνική τους αυτονομία. Οι στόχοι του έργου είναι οι ακόλουθοι: Βελτίωση της προσωπικής αυτονομίας, βελτίωση των δεξιοτήτων των μαθητών με αναπηρία, υποστήριξη της απασχολησιμότητάς τους και διευκόλυνση μιας κουλτούρας χωρίς αποκλεισμούς στο κοινωνικό τους πλαίσιο. Το έργο, μέχρι στιγμής, έχει δημιουργήσει ένα μπαρ όπου οι μαθητές με αναπηρίες απασχολούνται ως μάγειρες και σερβιτόροι/ σερβιτόρες και υποστηρίζονται από τους εκπαιδευτικούς τους. Στο ίδιο μπαρ υπάρχει ένας χώρος αφιερωμένος στην πώληση μπλουζών, βιβλίων, ειδών χειροτεχνίας, αφισών κ.λπ. που σχεδιάζουν ή/και δημιουργούν οι ίδιοι. Το πρόγραμμα διοργανώνει επίσης εργαστήρια ζωγραφικής, χειροτεχνίας και θεάτρου για μαθητές με αναπηρίες. Το θεατρικό πρόγραμμα παρέχει στα άτομα με αναπηρία τη δυνατότητα να δημιουργήσουν μια ημιεπαγγελματική παραγωγή που έχει μάλιστα περιοδεύσει στην Ιταλία.</p>	
Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	Attività Integrativa: Engim - Thiene (engimveneto.org)
Παρέχεται από	Engim Veneto - Thiene
Τύπος υλικού	Βέλτιστη πρακτική
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ

Βέλτιστη πρακτική 2: "PizzAut - Nutriamo l'inclusione"

Θέμα	Απασχολησιμότητα για νέους με αναπηρίες
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	"PizzAut - Nutriamo l'inclusione"
Λέξεις κλειδιά	<i>Άτομα με αναπηρίες Κοινωνική ένταξη Απασχολησιμότητα Κοινωνικοί χώροι</i>
Βέλτιστη πρακτική	
<p>Το έργο αποσκοπεί στη δημιουργία ενός εργαστηρίου κοινωνικής ένταξης μέσω της δημιουργίας ενός χώρου εστίασης που διαχειρίζονται νέοι με αυτισμό με την υποστήριξη επαγγελματιών του χώρου της εστίασης και εκπαιδευτικών/ιατρών. Το έργο τοποθετείται σε μια πιτσαρία στην Cassina De' Pecchi (περιοχή του Μιλάνου), όπου νέοι με αναπηρία μαθαίνουν και εργάζονται με την υποστήριξη των εκπαιδευτικών τους. Το έργο έχει επίσης υλοποιήσει ένα φορτηγό τροφίμων για την επιβίβαση των δραστηριοτήτων του έργου και τη διάδοσή του. Το έργο χωρίζεται σε δύο μέρη: Πρώτον, οι νέοι εκπαιδεύονται στη δουλειά του pizzaiolo, του μπάρμαν και του σερβιτόρου με την υποστήριξη ψυχολόγων και εκπαιδευτικών που θα καταλάβουν ποια δουλειά θα δώσουν σε κάθε νέο. Το δεύτερο μέρος, αντίθετα, είναι η ουσιαστική απασχολησιμότητα στο προσωπικό της πιτσαρίας "PizzAut".</p>	
Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	Il sito Ufficiale dell'Associazione PizzaAut Onlus - PizzAut
Παρέχεται από	Associazione PizzAut Onlus
Τύπος υλικού	Βέλτιστη πρακτική
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ

Βέλτιστη πρακτική 3: "L'Altro Giardino"

Θέμα	Κοινωνική κηπουρική με νέους με αναπηρίες
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	"L' Altro Giardino"
Λέξεις-κλειδιά	<i>Νέοι με αναπηρίες Κοινωνική ένταξη Απασχολησιμότητα Περιβάλλον</i>
Βέλτιστη πρακτική	
<p>Το έργο είναι ένα κοινωνικο-επαγγελματικό εργαστήριο που στοχεύει στην ανάπτυξη των εργασιακών δεξιοτήτων των νέων με αναπηρία μέσω της καλλιέργειας και μεταποίησης φαρμακευτικών βοτάνων και ξεχασμένων φρούτων. Τα βιολογικά προϊόντα διατίθενται στην αγορά υπό την αλληλέγγυα μάρκα L'Altro Giardino. Χάρη στη φάση της εμπορίας, παράγεται οικονομικό κέρδος που όχι μόνο εγγυάται πόρους που επενδύονται στο ίδιο έργο, αλλά δημιουργεί υψηλά επίπεδα ικανοποίησης στους ανθρώπους που συμμετέχουν στο ίδιο το έργο. Το έργο βρίσκεται στο Forlì και κατέχεται από την Cooperativa sociale Cavareì. Οι νέοι εργάζονται καθημερινά σε ένα χωράφι που είναι αφιερωμένο στην καλλιέργεια ιδιαίτερων και αρωματικών σπόρων. Η τοποθεσία στην ύπαιθρο επιτρέπει την πρόταση ενός ιδιαίτερα ειρηνικού και ξεκούραστου πλαισίου. Οι επαγγελματικές και παραγωγικές δραστηριότητες αποτελούν το ουσιαστικό μέρος της πρότασης. Για να καταστεί αυτό δυνατό, οι χρήστες της υπηρεσίας</p>	

συμμετέχουν σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τη συντήρηση/φροντίδα του πρασίνου και του χώρου που χρησιμοποιείται για την καλλιέργεια αρωματικών φυτών. Το εργαστήριο είναι προσαρμοσμένο σε νέους με μεσαία-υψηλή αναπηρία, οι οποίοι μπορούν να εργαστούν ανάλογα με τις ικανότητες και τις ανάγκες τους με την υποστήριξη των εκπαιδευτικών. Το έργο θέλει οι συμμετέχοντες να είναι πιο αυτόνομοι και κοινωνικά ενταγμένοι δίνοντάς τους τα εργαλεία για να είναι ανεξάρτητοι και ικανοποιημένοι από την εργασία τους.	
Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	https://cavarei.it/laboratorio-socio-occupazionale-altro-giardino/
Παρέχεται από	"Cooperativa sociale Cavarei"
Τύπος υλικού	Βέλτιστη πρακτική
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ

Βέλτιστη πρακτική 4: "In viaggio come a casa"

Θέμα	Απασχολησιμότητα για φοιτητές με αναπηρίες
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	"In viaggio come a casa"
Λέξεις-κλειδιά	Άτομα με αναπηρίες Κοινωνική ένταξη Απασχολησιμότητα Τουρισμός
Βέλτιστη πρακτική	
<p>Το πρόγραμμα "In Viaggio come a casa" (2018-2019) είχε ως στόχο να συμπεριλάβει τυφλούς, άτομα με γνωστικές αναπηρίες και άτομα με σκλήρυνση κατά πλάκας στην τουριστική βιομηχανία της περιοχής της Λιγουρίας. Το έργο επέβλεψε τη συνεργασία μεταξύ σχολείων, κοινωνικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων στον τομέα του τουρισμού για την κατάρτιση στον τομέα των ατόμων με διάφορες αναπηρίες. Στόχος του έργου ήταν να συμπεριληφθούν τα νέα άτομα με αναπηρία στην τοπική αγορά εργασίας- να συμμετέχουν σε εργασίες που παραδοσιακά δεν θεωρούνταν για τις αναπηρίες τους και να βελτιώσουν την κοινωνική τους ένταξη. Το έργο χωρίστηκε σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος ήταν ένα πρόγραμμα κατάρτισης 200 ωρών για νέους NEETs με τις προαναφερθείσες αναπηρίες, προσαρμοσμένο στις ανάγκες τους και πραγματοποιήθηκε από επαγγελματίες του τουριστικού τομέα και εκπαιδευτικούς. Το δεύτερο μέρος ήταν μια πρακτική άσκηση μερικής απασχόλησης διάρκειας έξι μηνών σε τουριστικές επιχειρήσεις για κάθε συμμετέχοντα, ώστε να μάθουν μέσα από την πράξη και να ευαισθητοποιήσουν τους επιχειρηματίες σχετικά με τους εργαζόμενους με αναπηρία. Ειδικότερα, οι συμμετέχοντες χρησιμοποίησαν το υπόβαθρό τους για να βοηθήσουν τουρίστες με αναπηρία και οικογένειες με ειδικές ανάγκες, δημιουργώντας μια τουριστική βιομηχανία χωρίς αποκλεισμούς. Μετά από ένα χρόνο από τη λήξη του προγράμματος, το 20% των μαθητευόμενων έχουν προσληφθεί από τις επιχειρήσεις που τους φιλοξένησαν.</p>	
Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	In viaggio come a casa: un progetto per l'inserimento lavorativo dei giovani con disabilità AISM Associazione Italiana Sclerosi Multipla
Παρέχεται από	Περιφέρεια Λιγουρίας
Τύπος υλικού	Βέλτιστη πρακτική

Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ
--------	---------

Βέλτιστη πρακτική 5:

"ATTIVI" - Azioni Trasversali di Inserimento per la Valorizzazione Individuale

Θέμα	Απασχολησιμότητα για ενήλικες με αναπηρίες
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	"ATTIVI" - Azioni Trasversali di Inserimento per la Valorizzazione Individuale
Λέξεις-κλειδιά	<i>Άτομα με αναπηρίες Κοινωνική ένταξη Απασχολησιμότητα Καταπολέμηση της φτώχειας</i>
Βέλτιστη πρακτική	
<p>Ο στόχος του έργου (2016-2018) ήταν να δημιουργηθούν διαδρομές τοποθέτησης σε θέσεις εργασίας για άτομα με αναπηρία μέσω της συμμετοχής επιχειρήσεων και επαγγελματικών ενώσεων. Το ATTIVI προώθησε τη δημιουργία ενός ευρέως διαδεδομένου και αρθρωμένου συστήματος υπηρεσιών για τη συνοδεία της εργασίας των ατόμων με αναπηρία στους δήμους της περιφέρειας της Φλωρεντίας. Η COOP.21 λειτούργησε ως γέφυρα για τις επιχειρήσεις σε ανάγκες εργαζομένων και ανέργων αναπήρων. Το έργο τους έφερε σε επαφή με εταιρείες που θα μπορούσαν να ενδιαφερθούν για το υπόβαθρο και τις δεξιότητές τους. Τα επιλεγμένα άτομα είχαν στη συνέχεια τη δυνατότητα να ξεκινήσουν 6μηνη πρακτική άσκηση στις επιλεγμένες εταιρείες. Κατά τη διάρκεια της ένταξης του νέου εργαζομένου και καθ' όλη τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, οι εργαζόμενοι με αναπηρία παρακολουθούνταν από εκπαιδευτές που αποτελούσαν επίσης σημείο αναφοράς για τους εργοδότες.</p>	
Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	Progetto ATTIVI - inserimento lavorativo Coop21
Παρέχεται από	Περιοχή Toscana
Τύπος υλικού	Βέλτιστη πρακτική
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ

Βέλτιστη πρακτική 6: "PROGETTO IN RETE - esperienza di cittadinanza attiva per la salute mentale e il benessere"

Θέμα	Απασχολησιμότητα για νέους με αναπηρία
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	"PROGETTO IN RETE - esperienza di cittadinanza attiva per la salute mentale e il benessere"
Λέξεις-κλειδιά	<i>Άτομα με αναπηρίες Κοινωνική ένταξη Απασχολησιμότητα θεματικά μαθήματα και εργαστήρια</i>
Βέλτιστη πρακτική	
<p>Η Nuova Idea είναι ένας κοινωνικός συνεταιρισμός που δραστηριοποιείται στο Abano Terme από το 1993. Ο συνεταιρισμός διαχειρίζεται υπηρεσίες αποκατάστασης για άτομα με αναπηρία και για άτομα με ψυχιατρικά προβλήματα, σε συνεργασία με τη Δημόσια Υπηρεσία Υγείας της Πάντοβα και με τον δήμο του Abano Terme. Οι στόχοι αυτών των υπηρεσιών είναι: αποκατάσταση, προσωπική φροντίδα και εκπαίδευση. Αυτό είναι εφικτό χάρη στα εξατομικευμένα προγράμματα στα κοινοτικά κέντρα και στα κέντρα διαμονής- υπάρχουν τρεις εγκαταστάσεις υποστηριζόμενης διαβίωσης, δύο προστατευμένα διαμερίσματα, τρία ανεξάρτητα διαμερίσματα και δύο κοινοτικά κέντρα. Η υποστήριξη της κοινωνικής ένταξης των μειονεκτούντων ατόμων είναι ο στόχος του Συνεταιρισμού. Για την επίτευξη αυτού του στόχου η Nuova Idea συνεργάζεται σε ένα δίκτυο με τις τοπικές εθελοντικές οργανώσεις.</p> <p>Ο κοινωνικός συνεταιρισμός Nuova Idea προσφέρει στους πολίτες ορισμένα θεματικά μαθήματα και εργαστήρια με στόχο την προώθηση της κοινωνικής ένταξης των χρηστών του ημερήσιου κέντρου ψυχικής υγείας στον κοινωνικό ιστό.</p> <p>Ένα διαφοροποιημένο πρόγραμμα δραστηριοτήτων κατέστη δυνατό χάρη σε ένα σχέδιο για την ανάπτυξη της προσφοράς αποκατάστασης της υπηρεσίας ημέρας, το οποίο ονομάζεται "InRete", ακρωνύμιο των λέξεων "σχέσεις και εμπειρίες στην περιοχή για την ενδυνάμωση της ψυχικής υγείας".</p> <p>Το InRete γεννήθηκε από τη συνεργασία μεταξύ του ημερήσιου κέντρου ψυχικής υγείας του συνεταιρισμού και της Διεύθυνσης Κοινωνικών Υπηρεσιών του Ulss 6 Euganea (τοπικό παράρτημα του εθνικού ιταλικού συστήματος υγείας), χάρη στην οποία σχεδιάστηκε ένα σχέδιο δραστηριοτήτων με στόχο τη σταδιακή συνοδεία των ατόμων από το κύκλωμα "υγειονομικής περίθαλψης" σε ένα κοινωνικό και κοινοτικό δίκτυο υποστήριξης.</p> <p>Ειδικότερα, από την ανάγνωση των αναγκών των χρηστών που παρακολουθούν το κέντρο ημέρας, προέκυψε η ανάγκη να διευρυνθούν οι δυνατότητες σχέσεων και ανταλλαγών με την κοινότητα. Παράλληλα με αυτά τα δεδομένα, ο συνεταιρισμός μπόρεσε να διαπιστώσει ότι ένας</p>	

<p>ορισμένος αριθμός χρηστών, στο τέλος της διαδικασίας αποκατάστασης στην υπηρεσία, λόγω των χαρακτηριστικών ή του ιστορικού της νόσου, δυσκολεύεται να διαχειριστεί το χρόνο του με πλήρη αυτονομία και να διατηρήσει μια κατάσταση ευημερίας- αποτυγχάνουν να έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας, κινδυνεύουν με απομόνωση και αποκλεισμό από τη ζωή της κοινότητας.</p> <p>Οι εκτιμήσεις αυτές οδήγησαν στο σχεδιασμό των δραστηριοτήτων του InRete, ο οποίος, για τον προτεινόμενο στόχο, προβλέπει μια ιδιαίτερη συμμετοχή των ενώσεων και των εθελοντών στις δραστηριότητες του έργου.</p> <p>Σήμερα το πρόγραμμα InRete προσφέρει συνεχείς και συγκεκριμένες δραστηριότητες καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, εξασφαλίζοντας στους χρήστες του οικονομική προσβασιμότητα και επαγγελματική ποιότητα.</p>	
Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	http://www.cooperativanuovaidea.it/index.html
Παρέχεται από	Cooperativa sociale Nuova Idea
Τύπος υλικού	Βέλτιστη πρακτική
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ

Βέλτιστη πρακτική 7: "Γίνομαι μεγάλος στο CasaOz"

Θέμα	Απασχολησιμότητα για νέους με αναπηρία
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	"Εγίνα μεγάλος στο CasaOz"
Λέξεις-κλειδιά	<i>νέοι με αναπηρία Απασχολησιμότητα επαγγελματικός προσανατολισμός</i>
Βέλτιστη πρακτική	<p>Το πρόγραμμα "Γίνομαι μεγάλος στο CasaOz", το οποίο υποστηρίχθηκε από το Ίδρυμα Umana-Mente, επέτρεψε σε 24 νέους που πάσχουν από συγγενείς διανοητικές και σωματικές αναπηρίες, οι οποίοι ήδη φοιτούσαν στο CasaOz, να πραγματοποιήσουν διαδρομές στέγασης και επαγγελματικής αυτονομίας. Το έργο προσέφερε ένα μόνιμο εργαστήριο δραστηριοτήτων που περιελάμβανε τη βίωση της κοινής ζωής και την ενίσχυση των κοινωνικών δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για την καθημερινή ζωή, όπως οι γνώσεις σχετικά με την κοινή χρήση ενός σπιτιού, τη φροντίδα του σώματός του, τη γνώση της μετακίνησης και του προσανατολισμού στην πόλη, τη γνώση της αποταμίευσης και των δαπανών και την προετοιμασία του φαγητού. Ο Συνεταιρισμός Orso συνεργάστηκε στο έργο εγγυώμενος τις ακόλουθες υπηρεσίες:</p> <p>εξερχόμενες δραστηριότητες επαγγελματικού προσανατολισμού, μέσω μιας διαδρομής που αποσκοπεί στην προετοιμασία των νέων (και των οικογενειών τους) να αντιμετωπίσουν τον κόσμο της εργασίας,</p> <p>θεωρητική κατάρτιση για την ανάπτυξη βασικών, τεχνικών και εγκάρσιων ατομικών δεξιοτήτων, χρήσιμων σε διαφοροποιημένες φιλοδοξίες και καθήκοντα.</p>
Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	Divento grande a CasaOz
Παρέχεται από	Κοινωνικός συνεταιρισμός Orso
Τύπος υλικού	Βέλτιστη πρακτική

Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ
--------	---------

Βέλτιστη πρακτική 8: "LIFE IN FLOWER"

Θέμα	Απασχολησιμότητα για ενήλικες με αναπηρίες
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	PROJECT "LIFE IN FLOWER"
Λέξεις-κλειδιά	<i>Νεαρά κορίτσια με αναπηρίες Αλληλεπίδραση Απασχολησιμότητα Λουλούδια</i>
Βέλτιστη πρακτική	<p>Το πρόγραμμα "ΖΩΗ ΣΤΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ" - μέσω του ανθοπωλείου-εργαστηρίου για την απασχόληση νεαρών κοριτσιών με γνωστική καθυστέρηση - θέλει να δημιουργήσει στιγμές υποδοχής και συνάντησης, κοινωνικές και πολιτιστικές, που συνδέονται με τη φύση, το περιβάλλον και τα αναπτυγμένα εργαστήρια σε ένα κατάλληλο πλαίσιο. Πιστεύουν ότι η φροντίδα των λουλουδιών και των φυτών και η συσκευασία και η σχετική πώλησή τους μπορούν να αποτελέσουν στρατηγικούς παράγοντες, έτσι ώστε η εργασία να είναι "αληθινή, πραγματική και συγκεκριμένη" και ικανή να δώσει νόημα στη ζωή των κοριτσιών, που γίνονται μέρος της κοινωνίας με καθημερινή αλληλεπίδραση με την κοινότητα. Το σχέδιο έχει ως προτεραιότητα την εμπλοκή ατόμων με γνωστική καθυστέρηση και με κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού από τη λειτουργική επανεκπαίδευση και την εργασιακή εμπειρία μέσα σε μια δομή που μπορεί να αποτελέσει κινητήρια δύναμη για την απασχόληση καθώς και τόπο κατάρτισης. Το έργο εντάσσεται στην πολιτιστική τάση που προσδιορίζει τα χρήσιμα εργαλεία για τις κοινωνικές επιχειρήσεις που αποκαθιστούν τις ατομικές και κοινωνικές ισορροπίες στο άτομο που συχνά έχουν σπάσει λόγω επισφαλών συνθηκών δυσφορίας ή/και μειονεξίας. Η εργασία επομένως πρώτα ως εργαλείο και στη συνέχεια ως τέλος που λαμβάνει χώρα με την υποστήριξη των φορέων που συνεργάζονται στη δομή.</p>

Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	https://www.auser.veneto.it/uploads/news/2686/Progetto_VIT_A_in_Fiore.pdf
Παρέχεται από	Associazione Auser POLARIS APS Associazione Auser POLARIS APS
Τύπος υλικού	Βέλτιστη πρακτική
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ

Βέλτιστη πρακτική 9: "OPEN"

Θέμα	Απασχολησιμότητα για ενήλικες με αναπηρίες
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	"OPEN"
Λέξεις κλειδιά	<i>Άτομα με αναπηρίες Προσανατολισμός, κατάρτιση και εργασιακή εμπειρία Απασχολησιμότητα Commis</i>
Βέλτιστη πρακτική	
<p>Οι αποδέκτες των δραστηριοτήτων είναι 10 νέοι (με σύνδρομο down, διανοητική αναπηρία). Οι φάσεις στις οποίες θα χωριστεί το έργο είναι οι εξής:</p> <p>I-προσανατολισμός: Η φάση προσανατολισμού, η διάρκεια της οποίας ορίζεται σε 20 ώρες, χρησιμεύει για να σκιαγραφήσει στους συμμετέχοντες τις πτυχές που σχετίζονται με την τάση για εργασία, τις δεξιότητες και τις στάσεις, να συνειδητοποιήσει την ισορροπία των δεξιοτήτων τους και να κατευθύνει τους συμμετέχοντες προς την πορεία κατάρτισης.</p> <p>II-Κατάρτιση: Η εκπαίδευση διαρθρώνεται σε ένα κοινό μέρος και δύο εξειδικευμένα μαθήματα που επιλέγουν οι υποψήφιοι: <i>COMMIS DI SALA</i> και <i>COMMIS DI CUCINA</i>, το τελευταίο χωρίζεται σε εργαστηριακές δραστηριότητες για την παραγωγή και πώληση προϊόντων ζαχαροπλαστικής και αλμυρών.</p> <p>III-εργασιακή εμπειρία: Πρόκειται για ένα μέτρο συνοδείας στην εργασία διάρκειας 6 μηνών και συνολικής διάρκειας 406 ωρών. Ο στόχος είναι να δημιουργηθεί μια σύνδεση μεταξύ της</p>	

κατάρτισης και του εστιατορίου, παρέχοντας στον σπουδαστή άμεση επαφή με τον χώρο εργασίας.	
Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	https://www.lalocandadeigirasoli.it/progetto-open/
Παρέχεται από	La Locanda dei Girasoli - Soc Coop ETS
Τύπος υλικού	Βέλτιστη πρακτική
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ

Βέλτιστη πρακτική 10: "ReciprocaMENTE"

Θέμα	Απασχολησιμότητα για ενήλικες με αναπηρίες
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	"ReciprocaMENTE"
Λέξεις κλειδιά	<i>Άτομα με αναπηρίες Απασχολησιμότητα Ίσες ευκαιρίες</i>
Βέλτιστη πρακτική	<p>Πειραματισμός 68 εμπειριών κοινωνικο-εργασιακής ένταξης ατόμων με αναπηρία με διαφορετικά χαρακτηριστικά. Παράλληλα με την εργασία για το άτομο, ο τομέας Plus προβλέπει επίσης την ενεργοποίηση και την ενδυνάμωση της τοπικής κοινότητας, ώστε να προωθηθεί μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς και με μεγαλύτερη ευαισθησία σε θέματα αναπηρίας. Οι στόχοι του έργου περιλαμβάνουν την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής και η απασχολησιμότητα των ατόμων με αναπηρία.</p>
Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	https://includisreciprocamente.it/home-page/il-progetto/

Παρέχεται από	Περιφέρεια Σαρδηνίας
Τύπος υλικού	Βέλτιστη πρακτική
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ

ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

Στο πλαίσιο της έρευνας για το έργο Dis-Employability, η ΜΚΟ Mine Vaganti και η Eduforma Srl διεξήγαγαν ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ μεταξύ ατόμων με αναπηρία. Η έρευνα διεξήχθη μέσω ερωτηματολογίων Google Form που διανεμήθηκαν μέσω διάφορων διαδικτυακών καναλιών. Η έρευνα απευθυνόταν σε δύο διαφορετικές ομάδες ατόμων με αναπηρία: η μία με σωματική αναπηρία και η άλλη με **ελαφρά γνωστική** αναπηρία.

Στην ανάλυση των ερωτηματολογίων που ακολουθεί, επισημάναμε τις απαντήσεις που αναδεικνύουν τις απόψεις των ερωτηθέντων σχετικά με το ποια πιστεύουν ότι είναι τα σημαντικότερα εμπόδια όσον αφορά την απασχολησιμότητα των νέων με αναπηρία. Επιπλέον, στόχος μας ήταν να διερευνήσουμε τις δεξιότητες και τις γνώσεις που τα άτομα με διαφορετικούς τύπους αναπηρίας έχουν καταφέρει να απομοιώσουν και στις οποίες, από την άλλη πλευρά, εξακολουθούν να έχουν πρόσβαση. Τέλος, ζητήσαμε από τους ερωτηθέντες να μας δώσουν την άποψή τους, από την άποψη των δεξιοτήτων, σχετικά με το ποιες είναι οι ικανότητες που απαιτούνται για την είσοδο στην αγορά εργασίας του 21ου αιώνα.

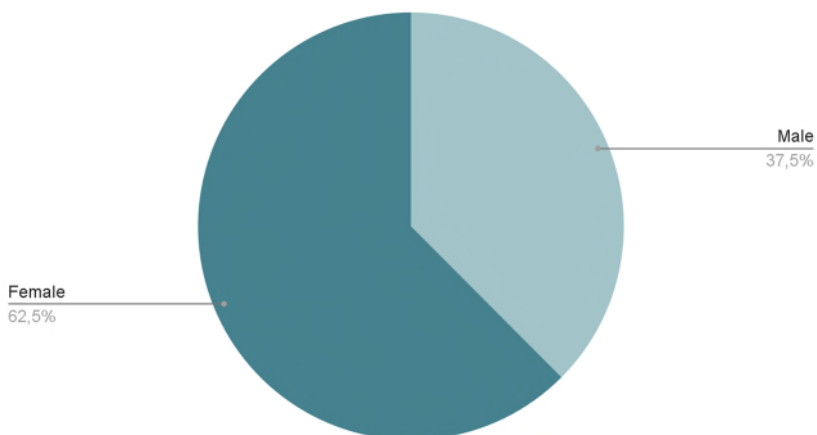
Συλλέξαμε 20 απαντήσεις για κάθε ένα από τα δύο είδη αναπηρίας σε εθνική βάση. Στις επόμενες παραγράφους θα παρουσιάσουμε και θα σχολιάσουμε τα στοιχεία που συγκεντρώσαμε.

Ανάλυση ερωτηματολογίου

Ο στόχος της έρευνας αυτής ήταν νέοι με αναπηρία, οπότε όλοι οι ερωτηθέντες είναι μεταξύ 18 και 30 ετών.

Πρώτα απ' όλα, θεωρούμε θεμελιώδη την κατανόηση της κατανομής των ερωτηθέντων ως προς το φύλο, προκειμένου να εκτιμήσουμε αν θα μπορούσαν να υπάρχουν διακρίσεις λόγω φύλου ή όχι.

Graph 1 - Gender

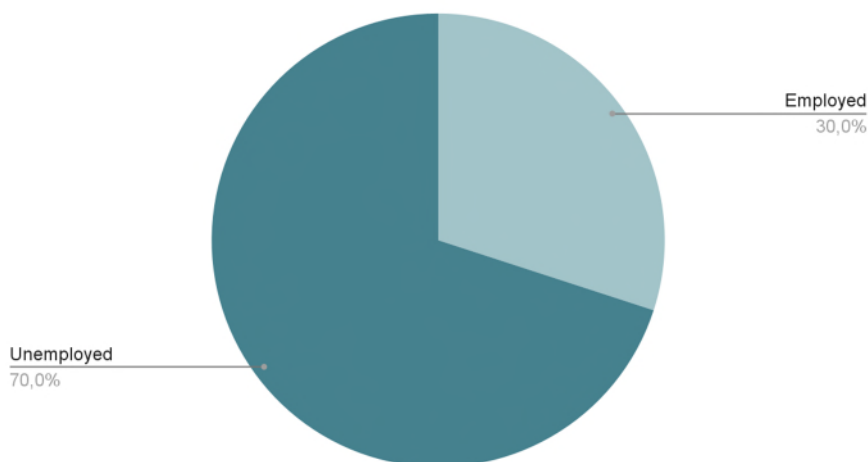

Από το γράφημα 1 βλέπουμε ότι το στατιστικό μας δείγμα αντιπροσωπεύει αρκετά δίκαια και τα δύο φύλα, με πλειοψηφία γυναικών 62,5% και 37,5% ανδρών.

Μια δεύτερη σχετική πληροφορία για τον σκοπό μας είναι η επαγγελματική κατάσταση των ερωτηθέντων. Οι πληροφορίες αυτές είναι σημαντικές για την καλύτερη κατανόηση της ένταξής τους

στην αγορά εργασίας και ίσως για τον εντοπισμό πιθανών εμποδίων για την είσοδο ή την επανένταξή τους σε αυτήν.

Graph 2 - Occupational status

Τα αποτελέσματα του γραφήματος 2 δείχνουν ότι η πλειονότητα των ερωτηθέντων είναι άνεργοι. Αυτό αποτελεί ένα ενδιαφέρον σημείο εκκίνησης για τη διερεύνηση της ανάγκης για αναβάθμιση των δεξιοτήτων και απόκτηση νέων δεξιοτήτων μεταξύ των νέων με αναπηρία.

Σημείωση σχετικά με τη μεθοδολογία

Προκειμένου να γίνει ευκολότερη η κατανόηση των πληροφοριών, ο αναγνώστης πρέπει να λάβει υπόψη του ότι τα δεδομένα έχουν συγκεντρωθεί με το διαχωρισμό ατόμων με σωματικές αναπηρίες και ατόμων με ελαφρές γνωστικές αναπηρίες. Ως εκ τούτου, οι απαντήσεις και των δύο ομάδων παρουσιάζονται χωριστά, οπότε ο αναγνώστης θα βρει διαφορετικές καρτέλες και γραφήματα για κάθε τύπο αναπηρίας. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, για λόγους σύγκρισης, ο αναγνώστης μπορεί να βρει γραφήματα με συγκεντρωτικά στοιχεία, στα οποία οι σωματικές και οι γνωστικές αναπηρίες είναι μαζί. Οι περιπτώσεις αυτές επισημαίνονται.

Αξιολόγηση του σχολικού/πανεπιστημιακού συστήματος

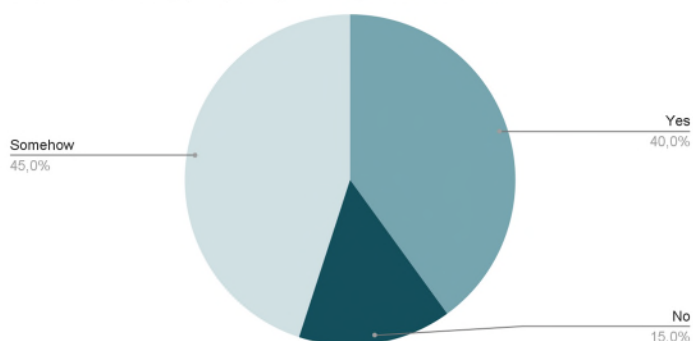
Προκειμένου να αξιολογηθεί καλύτερα η διαπιστωμένη ανάγκη για αναβάθμιση και νέες δεξιότητες που προαναφέρθηκε, οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν κατά πόσον πιστεύουν ότι η εκπαίδευση που έλαβαν στο σχολείο/πανεπιστήμιο τους έχει εφοδιάσει επαρκώς για την επαγγελματική ζωή. Αυτό που προκύπτει είναι ότι τόσο η ομάδα των ερωτηθέντων με σωματική αναπηρία όσο και η ομάδα με

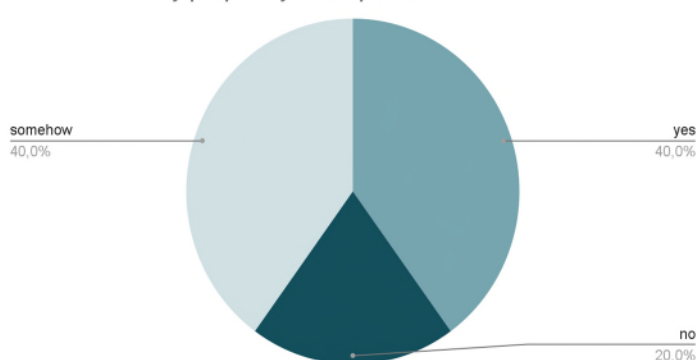
ελαφρά γνωστική αναπηρία θεωρούν θεμελιώδη τη δια βίου κατάρτιση και την αυτοβελτίωση, αλλά έχουν διαφορετικές απόψεις σχετικά με την ικανότητα του σχολείου και των πανεπιστημίων να τους παρέχουν ικανότητες και δεξιότητες για τη μελλοντική επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

Το γράφημα 3 παρουσιάζει τα αποτελέσματα των απαντήσεων των ατόμων με σωματικές αναπηρίες, ενώ το γράφημα 4 παρουσιάζει τα αποτελέσματα των ατόμων με γνωστικές αναπηρίες.

Graph 3 - "Do you think the knowledge and skills you acquired at school/university prepare you for professional life?"

Graph 4 - "Do you think the knowledge and skills you acquired at school/university prepare you for professional life?"

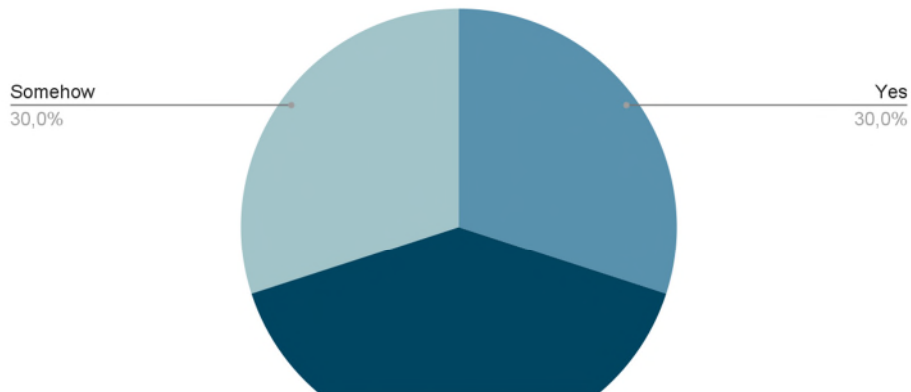

Αυτό που προκύπτει είναι ότι και οι δύο ομάδες αναγνωρίζουν ότι το εκπαιδευτικό σύστημα έχει τη δυνατότητα να τους εφοδιάσει με τις απαραίτητες δεξιότητες και ικανότητες για την επαγγελματική ζωή σε αρκετά ικανοποιητικό βαθμό. Είναι επίσης σημαντικό να τονιστεί ότι το 20% των ατόμων με σωματικές αναπηρίες και το 15% των ατόμων με ελαφρές γνωστικές αναπηρίες απάντησαν ότι κατά την εμπειρία τους το σχολείο/πανεπιστήμιο δεν τους έχει εφοδιάσει επαρκώς για την επαγγελματική ζωή.

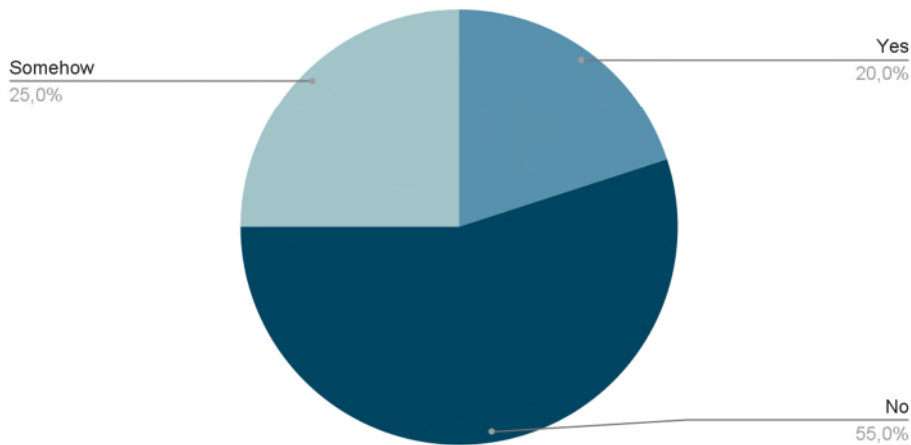
Όσον αφορά την παροχή αποτελεσματικής καθοδήγησης από το σχολικό και ακαδημαϊκό σύστημα, οι συμμετέχοντες εκφράζουν μια γενική δυσαρέσκεια.

Το γράφημα 5 δείχνει τις απαντήσεις της ομάδας των ατόμων με σωματικές αναπηρίες, το γράφημα 6 δείχνει τις απαντήσεις της ομάδας των ατόμων με ελαφρές γνωστικές αναπηρίες.

Graph 5 - "Do you think school/university provided effective guidance in choosing a profession/career?"

Graph 6 - "Do you think school/university provided effective guidance in choosing a profession/career?"

Αυτοαξιολόγηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων

Στους συμμετέχοντες δόθηκε ένας κατάλογος των απαραίτητων δεξιοτήτων και ικανοτήτων που έχουν προσδιοριστεί από εμπειρογνώμονες του τομέα Ανθρώπινου Δυναμικού. Από αυτόν τον κατάλογο δεξιοτήτων, οι συμμετέχοντες επέλεξαν αρχικά όλες εκείνες που θεωρούν ότι έχουν αποκτήσει, στη συνέχεια εκείνες στις οποίες αισθάνονται ότι υστερούν και τέλος εκείνες που αισθάνονται ότι πρέπει να αναπτύξουν για να έχουν ευκολότερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Ο Πίνακας 1 και ο Πίνακας 2 αναφέρουν τις απαντήσεις, αντίστοιχα, των ατόμων με σωματική αναπηρία και με γνωστική αναπηρία. Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να επιλέξουν περισσότερες από μία επιλογές, επομένως το ποσοστό για κάθε στήλη δεν είναι απαραίτητα 100%.

Πίνακας 1

Ικανότητες & δεξιότητες	Αποκτήθηκε	Έλλειψη	Σε ανάγκη ανάπτυξης
Κριτική σκέψη	65%	25%	30%
Ομαδική εργασία	40%	40%	40%
Επίλυση προβλημάτων	55%	10%	50%
Δημιουργικότητα	50%	30%	25%
Πρωτοβουλία	65%	20%	40%
Λήψη αποφάσεων	35%	35%	25%
Οργανισμός	30%	25%	55%
Διαχείριση χρόνου	35%	25%	60%
Αποτελεσματική επικοινωνία	30%	20%	50%
Προσαρμοστικότητα	50%	15%	30%
Ηγεσία	5%	35%	35%
Τεχνολογική και ψηφιακή παιδεία	25%	15%	40%
Παιδεία στα μέσα ενημέρωσης	0%	30%	20%
Άλλα	0%	5%	5%

Πίνακας 2

Ικανότητες & δεξιότητες	αποκτήθηκε	έλλειψη	σε ανάγκη ανάπτυξης
Κριτική σκέψη	45%	15%	25%
Ομαδική εργασία	40%	45%	45%
Επίλυση προβλημάτων	20%	25%	65%
Δημιουργικότητα	50%	30%	35%
Πρωτοβουλία	65%	10%	45%
Λήψη αποφάσεων	25%	45%	40%
Οργανισμός	15%	30%	55%
Διαχείριση χρόνου	35%	30%	45%
Αποτελεσματική επικοινωνία	25%	20%	50%
Προσαρμοστικότητα	35%	5%	10%
Ηγεσία	10%	45%	30%
Τεχνολογική και ψηφιακή παιδεία	20%	25%	15%
Παιδεία στα μέσα ενημέρωσης	5%	15%	20%

Οι δεξιότητες που φαίνεται να χρειάζονται τη μεγαλύτερη ανάπτυξη - όπως ανέφεραν οι συμμετέχοντες - είναι πολύ πρακτικές, αυτές της οργάνωσης, της διαχείρισης του χρόνου, της

επίλυσης προβλημάτων και της αποτελεσματικής επικοινωνίας. Οι δεξιότητες αυτές δεν είναι απαραίτητα αυτές στις οποίες αισθάνονται ότι υστερούν περισσότερο, αλλά αυτό δεν αναιρεί το γεγονός ότι εξακολουθούν να απαιτούν ανάπτυξη και τελειοποίηση. Οι επιλογές που επιλέχθηκαν περισσότερο, όταν σας ζητήθηκε να αναφέρετε σε ποια δεξιότητα αισθάνεστε ότι σας λείπει περισσότερο, ήταν η ηγεσία, η λήψη αποφάσεων και η ομαδική εργασία, τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι τα άτομα με αναπηρία αισθάνονται ότι ελάχιστα προετοιμάζονται και διδάσκονται να είναι αυτόνομοι, υπεύθυνοι και συνεργάσιμοι.

Όσον αφορά τις ψηφιακές και τεχνολογικές δεξιότητες, τα άτομα με ελαφρά νοητική αναπηρία φαίνεται να ενδιαφέρονται ελάχιστα για την ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων- τόσο ο "τεχνολογικός και ψηφιακός αλφαριθμητισμός" όσο και ο "αλφαριθμητισμός στα μέσα ενημέρωσης" επιλέχθηκαν ελάχιστα στην ερώτηση σχετικά με τις αποκτηθείσες δεξιότητες, στην ερώτηση σχετικά με τις ελλείπουσες δεξιότητες, καθώς και στην ερώτηση σχετικά με τις δεξιότητες που πρέπει να αναπτυχθούν. Αυτό μπορεί να υποδηλώνει ότι δεν εκτίθενται επαρκώς στα ψηφιακά και τεχνολογικά εργαλεία και δεν καθίστανται σε θέση να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες αυτών των εργαλείων- η πρόταση αυτή βασίζεται επίσης στην ανατροφοδότηση που έδωσαν τα άτομα με σωματικές αναπηρίες, τα οποία δηλώνουν ότι θεωρούν ότι απέκτησαν 0% δεξιότητα γραμματισμού στα μέσα ενημέρωσης.

Όταν ρωτήθηκαν πού είχαν αποκτήσει τις δεξιότητες που θεωρούσαν ότι είχαν αποκτήσει, οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν από αυτές τις πολλαπλές επιλογές: σχολείο, πανεπιστήμιο, προηγούμενες θέσεις εργασίας, εργαστήρια/κατάρτιση/μαθήματα, φίλοι, οικογένεια, άλλο.

Ο Πίνακας 3 και ο Πίνακας 4 αναφέρουν τις απαντήσεις, αντίστοιχα, των ατόμων με σωματική αναπηρία και με γνωστική αναπηρία. Το γράφημα 7 παρέχει μια σύγκριση των δύο ομάδων.

Πίνακας 3

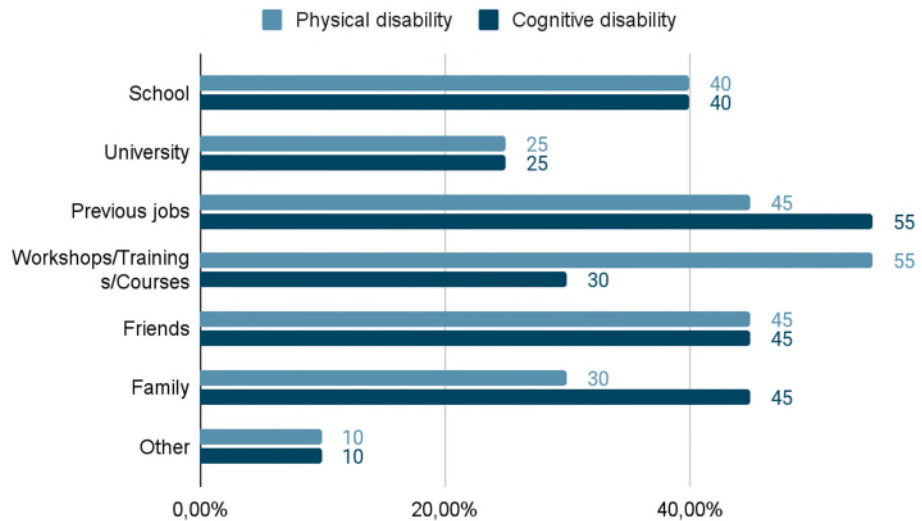
Σχολείο	40%
Πανεπιστήμιο	25%
Προηγούμενες θέσεις εργασίας	45%

Εργαστήρια/Εκπαιδεύσεις/Μαθήματα	55%
Φίλοι	45%
Οικογένεια	30%
Άλλα	10%

Πίνακας 4

Σχολείο	40%
Πανεπιστήμιο	25%
Προηγούμενες θέσεις εργασίας	55%
Εργαστήρια/Εκπαιδεύσεις/Μαθήματα	30%
Φίλοι	45%
Οικογένεια	45%
Άλλα	10%

Graph 7 - "Where did you acquire these skills/competences?"

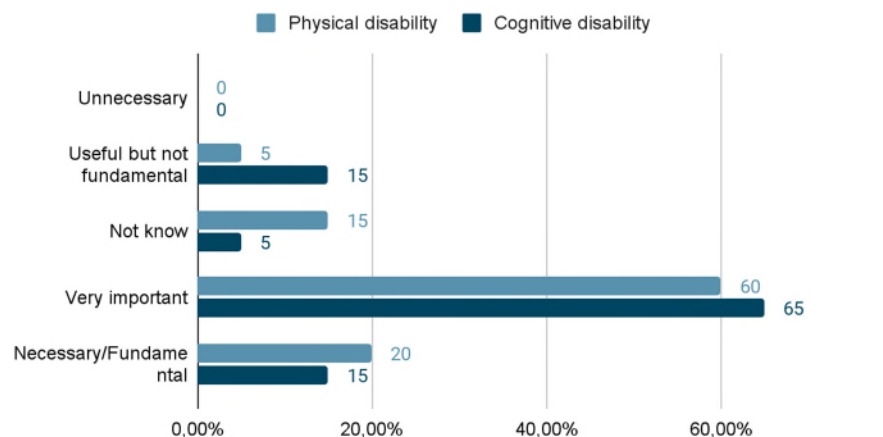

Όπως βλέπουμε, η κατηγορία των εργαστηρίων/εκπαιδεύσεων/μαθημάτων έλαβε ένα καλό ποσοστό ψήφων, με αξιοσημείωτη διαφορά μεταξύ των απαντήσεων των ατόμων με σωματικές και ελαφρές γνωστικές αναπηρίες (55% έναντι 30%). Αυτό δείχνει ότι υπάρχουν δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης σε αυτόν τον τομέα και ότι υπάρχουν πολλά που πρέπει να γίνουν για να βελτιωθεί η διαθεσιμότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρία.

Όσον αφορά τον κατάλογο των προτεινόμενων δεξιοτήτων, το 70% (και στις δύο ομάδες) των συμμετεχόντων δήλωσε ότι η ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων είναι σημαντική, αναγκαία ή θεμελιώδης για την πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Επιπλέον, πιστεύουν ακράδαντα ότι η συγκεκριμένη δεξιότητα της κριτικής σκέψης είναι απαραίτητη, με το 80% κάθε ομάδας να δηλώνει ότι είναι πολύ σημαντική, απαραίτητη ή θεμελιώδης, όπως φαίνεται στο γράφημα 8 παρακάτω.

Graph 8 - "To what extent do you consider that Critical Thinking is important for accessing the job market?"

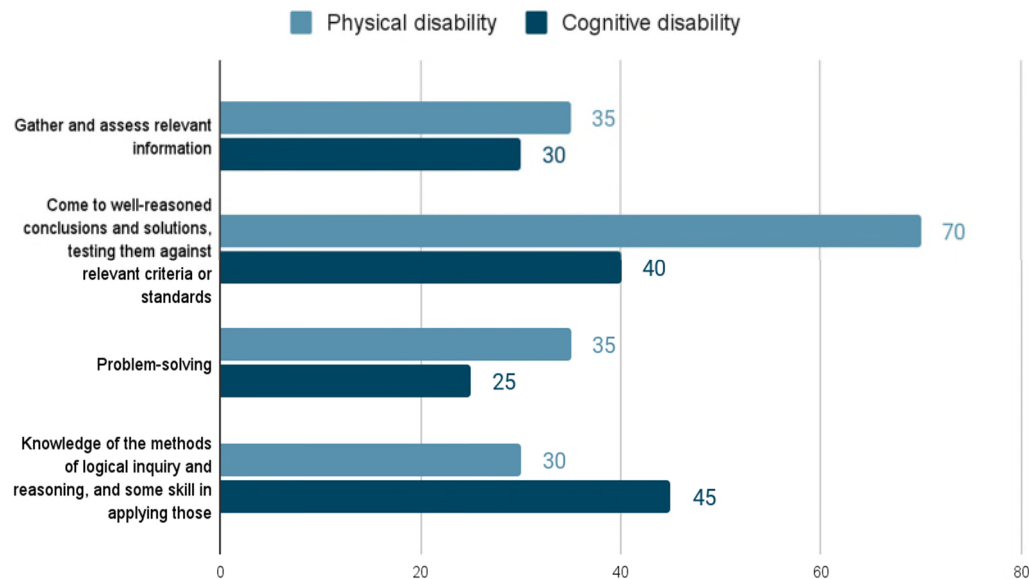

Όταν ρωτήθηκαν σχετικά με την έννοια και τη σημασία της κριτικής σκέψης στον εργασιακό χώρο, οι συμμετέχοντες απάντησαν όπως φαίνεται στο γράφημα 9.

Κάθε συμμετέχων μπορούσε να επιλέξει πολλαπλές επιλογές. Οι ιδέες της Κριτικής Σκέψης είναι, όπως υπογραμμίζεται από το γράφημα, διαφορετικές μεταξύ των δύο ομάδων: η ομάδα των ατόμων με σωματική αναπηρία τείνει περισσότερο να εντοπίσει τη χρησιμότητα της κριτικής σκέψης στην κατάληξη σε καλά αιτιολογημένα συμπεράσματα και λύσεις, ενώ η ομάδα των ατόμων με ελαφρά γνωστική αναπηρία στην εκμάθηση μιας μεθόδου. Η επιλογή που συγκέντρωσε τη μεγαλύτερη αποδοχή είναι "Να καταλήγεις σε καλά αιτιολογημένα συμπεράσματα και λύσεις, δοκιμάζοντάς τα με βάση τα σχετικά κριτήρια ή πρότυπα", ενώ η λιγότερο σημαντική διάσταση της Κριτικής Σκέψης που εντοπίστηκε είναι αυτή της "Επίλυσης προβλημάτων".

Graph 9 - "What does critical thinking mean in the workplace?"

Επαγγελματικά ενδιαφέροντα και προοπτικές

Οι απαντήσεις σχετικά με τα κύρια επαγγελματικά ενδιαφέροντα ήταν αρκετά διαφορετικές. Ακόμα κι έτσι, θα μπορούσαμε να τονίσουμε κάποιες ομοιότητες: πρώτα απ' όλα, ένα σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων δείχνει αβεβαιότητα για το μέλλον του ή έχει απλώς μια γενική ιδέα για την πορεία της καριέρας του ή τον επαγγελματικό του στόχο. Δεύτερον, ένα υψηλότερο ποσοστό των ερωτηθέντων με ελαφρές γνωστικές αναπηρίες φαίνεται να προτιμά την επιχειρηματικότητα ή την αυτοαπασχόληση.

Στη συνέχεια, οι λεπτομέρειες των επαγγελματικών επιλογών ή των ενδιαφερόντων συγκεντρώνονται σε κατηγορίες. Ο Πίνακας 5 αναφέρεται στις απαντήσεις που έδωσαν τα άτομα με σωματικές αναπηρίες και ο Πίνακας 6 στις απαντήσεις που έδωσαν τα άτομα με ελαφρές γνωστικές αναπηρίες.

Πίνακας 5

Δεν ξέρω	25%
Εκπαίδευση, ανάπτυξη, αποτελέσματα	5%
Μάρκετινγκ και επικοινωνία	5%
Εξειδίκευση και εξειδίκευση	15%

Μόδα	5%
Διαχειριστής εκδηλώσεων	5%
Ψυχική ευεξία και ομαδική εργασία	5%
Ξενοδοχειακός τομέας	5%
Ψυχολογία	5%
Ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής	5%
Διαπροσωπικές σχέσεις, δημόσιες σχέσεις	5%
Διαδίκτυο, διαδίκτυο, κοινωνική δικτύωση	5%
Ξένες γλώσσες	5%
Διοικητικές εργασίες	5%

Πίνακας 6

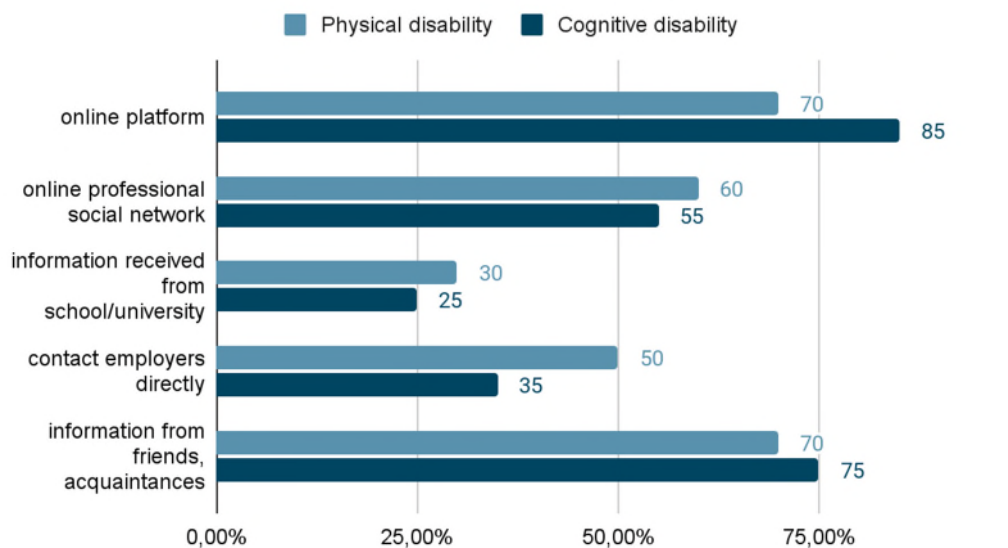
Δεν ξέρω	15%
Αυτοαπασχόληση	5%
Επιχειρήσεις, μάρκετινγκ και ανθρώπινο δυναμικό	5%
Ανθρωπιστικές επιστήμες	5%
Αυτοπραγμάτωση	20%
Μόδα	5%
Επικοινωνία	5%

Κινηματογράφος	5%
Ξένες γλώσσες και πολυπολιτισμική ένταξη	5%
Ευημερία στην εργασία	5%
Διοικητικές εργασίες	5%
Ακαδημαϊκή σταδιοδρομία	5%
Οικοδόμηση διαπροσωπικών σχέσεων	5%
Εξυπηρέτηση πελατών	5%
Συμμετοχικότητα και αυτονομία	5%

Προσέγγιση της αναζήτησης εργασίας

Όταν οι συμμετέχοντες ερωτώνται ποια κανάλια προτιμούν για την αναζήτηση θέσεων εργασίας (ως ερώτηση με πολλαπλές επιλογές), αυτό που προκύπτει είναι ότι η προτιμώμενη προσέγγιση είναι μέσω διαδικτυακών πλατφορμών, η οποία λαμβάνει την πλειοψηφία των ψήφων: 85% των ατόμων με ελαφρά γνωστική αναπηρία και 70% των ατόμων με σωματική αναπηρία. Στη συνέχεια, τα προσωπικά δίκτυα παίζουν καθοριστικό ρόλο, στην πραγματικότητα, το 70% των ατόμων με σωματική αναπηρία και το 75% των ατόμων με ελαφρά γνωστική αναπηρία επιλέγουν αυτή την επιλογή. Τέλος, τα σχολεία και τα πανεπιστήμια κατατάσσονται τελευταία και στις δύο ομάδες, καθώς επιλέγονται από το 25% και το 30% των συμμετεχόντων.

Graph 10 - "What approach do you use in your job search?"

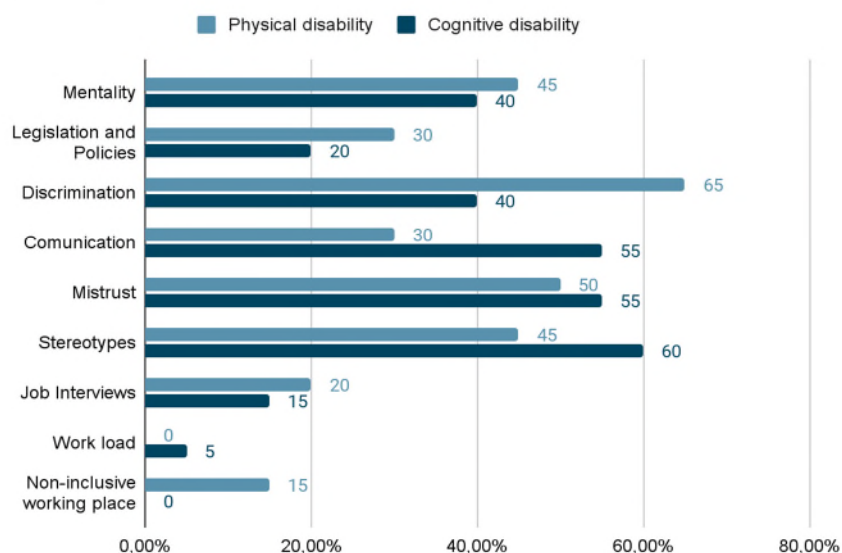
Προκλήσεις

Για να εντοπιστούν ορισμένα από τα εμπόδια στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας, οι συμμετέχοντες καλούνται να αναφέρουν, με βάση τις εμπειρίες και τις απόψεις τους, ποιες είναι οι σημαντικότερες προκλήσεις στην απασχόληση των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας. Οι απαντήσεις τους συγκεντρώνονται στο γράφημα 11.

Εκείνοι που απάντησαν στην ίδια ανοικτή ερώτηση, σε ανοικτή εκδοχή (δηλαδή χωρίς να είναι υποχρεωμένοι να επιλέξουν μεταξύ ενός προκαθορισμένου καταλόγου), ανέφεραν ορισμένους άλλους παράγοντες, οι οποίοι παρατίθενται στον Πίνακα 7 για τα άτομα με σωματικές αναπηρίες και στον Πίνακα 8 για τα άτομα με ελαφρές γνωστικές αναπηρίες.

Πίνακας 7

Graph 11 - "Which do you think is the biggest challenge in the employment of people with disabilities?"

Φόβος, έλλειψη γνώσεων (οι εργοδότες δεν γνωρίζουν τις διαφορές μεταξύ των διαφόρων γνωστικών αναπηριών)	25%
Αξιολόγηση των πραγματικών δεξιοτήτων που είναι χρήσιμες σε ένα συγκεκριμένο εργασιακό πλαίσιο	10%
Προκατάληψη χωρίς προηγούμενη γνώση	15%
Οι εργοδότες είναι επιφυλακτικοί	10%
Οι εργοδότες δεν έχουν προσδοκίες	5%

Δυσκολίες πρόσβασης σε συνεντεύξεις	5%
Ευελιξία ως προς τις καθημερινές ώρες εργασίας	5%
Οι εργοδότες πιστεύουν ότι η απασχόληση ενός ατόμου με αναπηρία έχει μεγαλύτερο κόστος από τα έσοδα.	5%
Προσβασιμότητα και αρχιτεκτονικά εμπόδια	5%
Εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης	5%
Χώρος εργασίας ακατάλληλος για άτομο με αναπηρία	5%
Αποδοχή από άλλους συναδέλφους	5%

Πίνακας 8 ³⁴

Οι εργοδότες είναι επιφυλακτικοί στην ανάθεση ευθυνών	10%
Χαμηλές προσδοκίες	10%
Αξιολόγηση των "υπολειπόμενων" δεξιοτήτων και ικανοτήτων	5%
Φόβος, έλλειψη γνώσης (γενίκευση όλων των αναπηριών, τάση να συγκεντρώνονται όλες οι γνωστικές αναπηρίες μαζί και να μην γίνεται διάκριση των επιπτώσεων των διαφόρων καταστάσεων)	10%
Περισσότερο κόστος παρά έσοδα από την απασχόληση ατόμου με αναπηρία	10%

³⁴ Δεν απάντησαν όλοι οι συμμετέχοντες με ανοικτή απάντηση.

Οι πιο συνηθισμένες προκλήσεις φαίνεται να είναι η έλλειψη κατανόησης του εργοδότη σχετικά με την αναπηρία, η αντίληψη μιας νοοτροπίας που δεν περιλαμβάνει όλους τους εργαζόμενους και η μαζική παρουσία στερεοτύπων, τα οποία οι ερωτηθέντες αναγνώρισαν ότι έχουν τις ρίζες τους στην έλλειψη γνώσης από τα νευροτυπικά άτομα. Επιπλέον, μεταξύ των προκλήσεων που αναφέρθηκαν ήταν και η ανησυχία ότι δεν θα γίνουν αποδεκτοί από τους συναδέλφους και τους προϊσταμένους και η έλλειψη ενός καλού μισθού και παροχών υγείας.

Η μεγαλύτερη πρόκληση που εντοπίστηκε από τα άτομα με ιατρικές αναπηρίες ήταν οι διακρίσεις, ενώ αυτή που εντοπίστηκε από τα άτομα με ελαφρές γνωστικές αναπηρίες είναι τα στερεότυπα- οι επιλογές αυτές συνοψίζουν και περιλαμβάνουν διάφορα άλλα προβλήματα και προκλήσεις που έχουν ήδη αναφερθεί και αποτελούν τα μεγαλύτερα εμπόδια για την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρίες στην αγορά εργασίας. Ως πολιτισμικοί παράγοντες, οι διακρίσεις και τα στερεότυπα αποτελούν ένα δύσκολο έδαφος για να δουλέψει κανείς και στο οποίο οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα (σχολεία και πανεπιστήμια) μπορούν και πρέπει να διαδραματίσουν μεγάλο ρόλο στην αντιστροφή της τάσης.

Οι συμμετέχοντες καλούνται να απαντήσουν στην ακόλουθη ερώτηση ανοικτού τύπου: "Τι πιστεύετε ότι περιμένουν οι εργοδότες από ένα άτομο με αναπηρία;"

Οι απαντήσεις σχετικά με τις προσδοκίες των εργοδοτών για τους εργαζόμενους με αναπηρία ήταν συνεπείς με τα παραπάνω δεδομένα που συγκεντρώθηκαν και συμβάλλουν στην αποκάλυψη της πραγματικότητας που συνήθως αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία και στην αυτογνωσία τους σχετικά με αυτήν. Στην πραγματικότητα, η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων δηλώνει ότι οι προσδοκίες είναι αρκετά χαμηλές ή, ωστόσο, χαμηλότερες από έναν εργαζόμενο χωρίς αναπηρία.

Ο Πίνακας 9 συγκεντρώνει τις απαντήσεις που έδωσαν τα άτομα με σωματικές αναπηρίες και ο Πίνακας 10 τις απαντήσεις που έδωσαν τα άτομα με ελαφρές γνωστικές αναπηρίες.

Πίνακας 9

Κανένα	25%
Χαμηλή	20%
Χαμηλότερα από ένα άτομο χωρίς αναπηρία	25%
Προσδοκίες για την επίτευξη των διαφόρων στόχων	10%
Εκτέλεση της εργασίας σε σχέση με την αναπηρία που έχει το άτομο	15%

Πίνακας 10

Χαμηλή	30%
Χαμηλότερο από ένα άτομο χωρίς αναπηρία	25%
Επίτευξη καθημερινών καθηκόντων εργασίας	15%
Για να κάνετε την εργασία αυτόματα	10%
Εκτελεί τα ίδια με ένα άτομο χωρίς αναπηρία	5%
Δεν γνωρίζω	5%

Αξιολόγηση της υφιστάμενης νομοθεσίας

Τέλος, και οι δύο ομάδες συμφωνούν ότι οι υφιστάμενοι νόμοι και κανονισμοί δεν επαρκούν για να επιτρέψουν στους νέους με αναπηρία να εισέλθουν στην αγορά εργασίας (πάνω από το 60% του συνόλου των συμμετεχόντων). Αυτό επιβεβαιώνει ότι οι διακρίσεις, η δυσπιστία και η προκατάληψη εξακολουθούν να παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαχείριση της αγοράς εργασίας και στην προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία σε αυτήν.

Αυτό οδηγεί στην αναγνώριση ότι υπάρχει ανάγκη για επικαιροποίηση των νόμων και των πολιτικών ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες των εργαζομένων με αναπηρία, καθώς και μια αυξανόμενη ανάγκη για τους δημόσιους φορείς να προωθήσουν αλλαγές στα πολιτισμικά πρότυπα απέναντι στις αναπηρίες που βρίσκονται έξω από τη λογική της κουλτούρας της εξάρτησης, επενδύοντας παράλληλα περισσότερο σε μια νοοτροπία ενδυνάμωσης, ώστε να δοθεί στα άτομα με αναπηρία η ευκαιρία να αποδείξουν την αξία τους, διασφαλίζοντας το συνταγματικό δικαίωμα να έχουν χώρο εργασίας.

Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Ορισμένες από τις συμπερασματικές παρατηρήσεις αυτής της έρευνας πεδίου είναι οι ακόλουθες:

Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το μορφωτικό επίπεδο των συμμετεχόντων παίζει σημαντικό ρόλο στην ικανότητά τους να ενταχθούν στο εργατικό δυναμικό. Αυτό μπορεί επίσης να συνδέεται με το οικονομικό τους υπόβαθρο. Η εξέταση αυτή θα μπορούσε να αποτελέσει στοιχείο περαιτέρω έρευνας.

Οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι η βελτίωση και η δια βίου μάθηση είναι σημαντικές για την προσωπική εξέλιξη και για την ευκολότερη ένταξη στο εργατικό δυναμικό.

Οι διακρίσεις σε βάρος των ατόμων με αναπηρία και η άγνοια των πραγματικών διαφορών μεταξύ των αναπηριών είναι μερικοί από τους παράγοντες που πιστεύουν ότι επηρεάζουν την ικανότητά τους να εισέλθουν στην αγορά εργασίας.

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων δεν πιστεύει ότι τα σχολεία και τα πανεπιστήμια τους παρέχουν ικανότητες και δεξιότητες για τη μελλοντική επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

Οι ερωτηθέντες συμφωνούν ότι τα σχολεία και τα πανεπιστήμια πρέπει να παρέχουν αποτελεσματική καθοδήγηση για τις μελλοντικές επιλογές σταδιοδρομίας.

Οι ερωτηθέντες στην πλειονότητά τους δεν πιστεύουν ότι η ισχύουσα νομοθεσία είναι αρκετή για την απασχόληση των νέων με αναπηρία.

Οι τομείς των εργαστηρίων/κατάρτισης/μαθημάτων, της άτυπης εκπαίδευσης και της απόκτησης δεξιοτήτων αξιολογήθηκαν με ενδιαφέροντα στοιχεία. Τα στοιχεία αυτά παρουσιάζουν έναν θετικό δείκτη που επισημαίνει την ανάγκη ανάπτυξης τέτοιων εργαλείων και αναδεικνύει την ανεπάρκεια των υφιστάμενων σχολικών και ακαδημαϊκών συστημάτων για την υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία. Ενώ οι φίλοι και η οικογένεια μπορούν να αποτελέσουν σημαντική πηγή υποστήριξης, απαιτείται ένα παράλληλο εκπαιδευτικό σύστημα, προσαρμοσμένο στις ειδικές ανάγκες των ατόμων με αναπηρία και το οποίο χρησιμοποιεί προσαρμοστικές προσεγγίσεις για την προετοιμασία τους για την απόκτηση και διατήρηση της απασχόλησης. Η πλειονότητα αυτών των προσεγγίσεων θα είναι πιθανότατα άτυπης φύσης- όταν ρωτήθηκαν αν έχουν γνώση της άτυπης εκπαίδευσης, το 67,5% των συμμετεχόντων απάντησε καταφατικά δηλώνοντας ότι αναζητούν εναλλακτικές λύσεις προκειμένου να αναβαθμίσουν ή να επανεκπαιδεύσουν τον εαυτό τους για να εισέλθουν/επανεισέλθουν στην αγορά εργασίας και συνεπώς να καλύψουν το κενό που αφήνει η παραδοσιακή θεσμική μορφή των εκπαιδευτικών διαδρομών.

ΕΚΘΕΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ: Βερολίνο. Γερμανία

Έρευνα γραφείου

Ως φορέας προώθησης της απασχόλησης στη Γερμανία, ο ομοσπονδιακός οργανισμός απασχόλησης προσφέρει υπηρεσίες τοποθέτησης σε θέσεις εργασίας και προώθησης της απασχόλησης, όπως τοποθέτηση σε κατάρτιση και θέσεις εργασίας, επαγγελματικό προσανατολισμό και καθοδήγηση των εργοδοτών, καθώς και προώθηση της επαγγελματικής κατάρτισης και της μετεκπαίδευσης. Τα γραφεία απασχόλησης διαθέτουν ειδικά καταρτισμένο προσωπικό για άτομα με αναπηρία στον τομέα της τοποθέτησης και του επαγγελματικού προσανατολισμού.

Έχουν υιοθετηθεί ορισμένα μέτρα για την ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία στον τομέα της εργασίας και τα μέτρα αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν υπηρεσίες που τους βοηθούν να διατηρήσουν ή να βρουν εργασία, επαγγελματική κατάρτιση και ιδίως βασική κατάρτιση, επαγγελματική προσαρμογή και περαιτέρω κατάρτιση, καθώς και άλλες μορφές βοήθειας για την υποστήριξη της συμμετοχής στην επαγγελματική ζωή και την εξεύρεση επαρκών και κατάλληλων θέσεων εργασίας τις οποίες είναι σε θέση να διατηρήσουν. Επιπλέον, για να ξεπεραστούν τα εμπόδια και να παρασχεθεί σωματική και ψυχολογική δύναμη, έχουν αναπτυχθεί πολλές πρωτοβουλίες και σχέδια για την προώθηση και την εφαρμογή της ιδέας της κοινωνικής ευημερίας για τα άτομα με αναπηρία.

Η κατάσταση των νέων με αναπηρία σε εθνικό επίπεδο:

Ένα σημαντικό μέρος του πληθυσμού πλήττεται από βλάβες και αναπηρίες. Περίπου το 13% των ανθρώπων στη Γερμανία έχουν μια επίσημα αναγνωρισμένη αναπηρία και περίπου το 15,6% έχουν κάποια βλάβη.³⁵ Στους Νέους με αναπηρία στη Γερμανία αναγνωρίζεται εκπαιδευτική υποστήριξη.

Υπάρχει, στην πραγματικότητα, πρόωρη ειδική σχολική εκπαίδευση για παιδιά με οπτική αναπηρία, κωφά και σωματικά ανάπηρα- ορισμένα παιδιά φοιτούν από την ηλικία των τριών ετών. Κατά τη διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, ενθαρρύνεται η ενσωμάτωση με τους υγιείς μαθητές, αλλά σε περιπτώσεις πιο σοβαρής αναπηρίας, κάθε ομοσπονδιακό κρατίδιο διαθέτει μια σειρά από ειδικά σχολεία που καλύπτουν ποικίλες ειδικές ανάγκες, από ψυχικές και κοινωνικές έως σωματικές διαταραχές, σε πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ως εκ τούτου, όπου είναι δυνατόν, μπορούν να φοιτήσουν σε ένα κέντρο με παιδιά χωρίς αναπηρία. Υπάρχουν επίσης ειδικές ομάδες για παιδιά με υψηλότερο βαθμό αναπηρίας. Επιπλέον, το Τμήμα Νεολαίας του Περιφερειακού

---

³⁵ Prütz, Franziska; Krause, Laura - Υγεία των ατόμων με αναπηρίες και μειονεξίες στη Γερμανία - Επιλεγμένοι δείκτες από το GEDA 2014/2015-EHIS - <https://edoc.rki.de/handle/176904/9566>

Γραφείου στον τόπο κατοικίας του ατόμου με αναπηρία προσφέρει συμβουλές καθώς και θεραπευτική και εκπαιδευτική υποστήριξη σε ανήλικους με αναπηρία.

Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθούν διάφορα ζητήματα στο γερμανικό πλαίσιο.

Ακόμα και το 2021, η ισότιμη συμμετοχή των παιδιών με σωματικές και νοητικές αναπηρίες στα προγράμματα που προσφέρονται από τις υπηρεσίες για παιδιά και νέους -όπως απαιτεί η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες- δεν είναι ακόμα πραγματικότητα.

Η Γερμανία έχει αργήσει να αναπτύξει σχολεία που περιλαμβάνουν παιδιά με ειδικές ανάγκες, παρά την υπογραφή διεθνούς συμφωνίας για τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού συστήματος χωρίς αποκλεισμούς. Για πολλά παιδιά είτε με σωματικές είτε με νοητικές αναπηρίες η ευκαιρία να κοινωνικοποιηθούν με τους συνομηλικούς τους τελειώνει με το νηπιαγωγείο, επειδή δεν υπάρχουν αρκετές κατάλληλες θέσεις για αυτά στα σχολεία. Περίπου το 60% των παιδιών με ειδικές ανάγκες προσχολικής ηλικίας φοιτούν σε ολοκληρωμένες δομές, αλλά ο αριθμός αυτός πέφτει στο 34% όταν φτάσουν στην ηλικία του δημοτικού σχολείου, και ακόμη και στο 15% για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες που βρίσκονται στην ηλικία του γυμνασίου. Το αποτέλεσμα είναι ότι η πλειοψηφία αναγκάζεται να αναζητήσει ξεχωριστά ειδικά σχολεία.³⁶ Το γερμανικό σχολικό σύστημα απέχει ακόμη πολύ από το να είναι χωρίς αποκλεισμούς. Ειδικά σχολεία εξακολουθούν να υπάρχουν ευρέως. Λόγω της μακράς παράδοσης του χωριστού σχολικού συστήματος στη Γερμανία, το κανονικό σχολικό σύστημα δεν είναι εξίσου επαρκώς εξοπλισμένο.

Οι διακρίσεις παίζουν επίσης ρόλο: για παράδειγμα, παρά το γεγονός ότι τα παιδιά με σωματικές ή διανοητικές αναπηρίες εκτίθενται βασικά σε πολύ μεγαλύτερους κινδύνους για την ευημερία τους, συχνά παραβλέπονται στο πλαίσιο της υποχρέωσης προστασίας του κράτους (άρθρο 8α SGB VIII), η οποία ισχύει για όλα τα παιδιά και τους εφήβους εξίσου. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι επαγγελματίες που ασχολούνται με τη νεολαία συχνά δεν διαθέτουν επαρκή κατάρτιση για την αναγνώριση και την αντιμετώπιση κάθε κινδύνου για την ευημερία του παιδιού. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η σχολική φοίτηση των παιδιών και των νέων με αναπηρία, η σχολική βοήθεια είναι το κύριο εργαλείο που χρησιμοποιείται. Αυτό ισχύει τόσο για το κανονικό σχολείο όσο και για το σχολείο ειδικών αναγκών, το οποίο επίσης δεν διαθέτει επαρκείς προσωπικές και κατασκευαστικές προσβάσιμες υποδομές. Το ίδιο ισχύει και για τον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η Γερμανία έχει αυξήσει τις δυνατότητες κατάρτισης των εκπαιδευτικών ειδικών αναγκών και έχει δημιουργήσει αντίστοιχες θέσεις στα σχολεία, αλλά αναφέρεται στην παροχή βοήθειας για την ένταξη όσον αφορά τις ειδικές ανάγκες των ατόμων με αναπηρία

Ως αποτέλεσμα, οι νέοι με αναπηρία (ηλικίας 18-24 ετών) τείνουν να εγκαταλείπουν το σχολείο σημαντικά περισσότερο από τους συνομηλικούς τους χωρίς αναπηρία των ίδιων ηλικιακών ομάδων (και αυτό ενισχύεται με τη διεύρυνση του μεγέθους του δείγματος στις ηλικίες 18-29 ετών).³⁷

Το εργατικό δυναμικό και η εργασία των νέων με αναπηρία:

---

³⁶ Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2020-2021, δελτίο χώρας για την ισότητα των ατόμων με αναπηρία- σελ.34-
<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=23937&langId=en>

³⁷ Ivi, σ. 37.

Τα στοιχεία από το EU-SILC δείχνουν ότι τα άτομα με αναπηρία πλήττονται περισσότερο από την ανεργία σε σχέση με τα άτομα χωρίς αναπηρία: Ενώ το 2018 το ποσοστό ανεργίας των ατόμων χωρίς αναπηρία ήταν μόλις 3,7 %, το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία ήταν εξαπλάσιο, 22,8 % (χωρίς σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων). Εξετάζοντας το ποσοστό απασχόλησης, λαμβάνει κανείς παρόμοια αποτελέσματα: ενώ το 81,4 % των ατόμων χωρίς αναπηρία απασχολούνταν το 2018, μόνο κάθε δεύτερο άτομο με αναπηρία απασχολούνταν.

Δέκα χρόνια μετά την έναρξη ισχύος της CRPD (Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία) στη Γερμανία το 2009, η αγορά εργασίας στη Γερμανία δεν είναι χωρίς αποκλεισμούς. Υπάρχουν ακόμη διαχωρισμένες περιοχές όπου μόνο άτομα με αναπηρία εργάζονται σε προστατευμένα εργαστήρια. Η επιτροπή της CRPD συνέστησε τη σταδιακή κατάργηση των προστατευόμενων εργαστηρίων και την προώθηση της απασχόλησης στην ανοικτή αγορά εργασίας χωρίς μείωση της κοινωνικής προστασίας και της συνταξιοδοτικής ασφάλισης που σήμερα συνδέονται με προστατευόμενα εργαστήρια. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της BAG WfbM (Bundesarbeitsgemeinschaft Werkstätten für behinderte Menschen e.V., Γερμανική Ομοσπονδιακή Ένωση Προστατευμένων Εργαστηρίων), το 2019 πάνω από 700 προστατευμένα εργαστήρια αποτελούσαν μέρος αυτής της ένωσης, 6 93% όλων των προστατευμένων εργαστηρίων στη Γερμανία. Σχεδόν 270.000 άτομα με αναπηρία εργάζονταν εκεί σε περισσότερες από 3.000 τοποθεσίες. Τα εργαστήρια δεν κατάφεραν να ανοίξουν δρόμους προς τη γενική αγορά εργασίας.

Τα άτομα με αναπηρία στη WfbM δεν λαμβάνουν τον κατώτατο μισθό και λαμβάνουν κατά μέσο όρο λιγότερα από 200 ευρώ μηνιαίως ως αμοιβή. Ως συνέπεια των διακρίσεων, τα άτομα με αναπηρία πλήττονται πολύ περισσότερο από τον κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού σε σχέση με τα άτομα χωρίς αναπηρία. Αυτό ισχύει για τα άτομα με αναπηρία με χαμηλή ένταση εργασίας, χαμηλό εισόδημα και τα οποία στερούνται υλικών πόρων. Επιπλέον, οι γυναίκες με αναπηρία αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού από ό,τι οι άνδρες με αναπηρία. Το άτομο με αναπηρία που δεν μπορεί να εργαστεί δικαιούται σύνταξη αναπηρίας. Ανάλογα με τη σοβαρότητα της ανικανότητας προς εργασία, οι αιτούντες δικαιούνται είτε πλήρη σύνταξη (ανικανότητα εργασίας άνω των τριών ωρών ημερησίως) είτε μισή σύνταξη (ικανότητα εργασίας τριών έως έξι ωρών ημερησίως).

Στρατηγικές/προγράμματα ένταξης, εκπαιδευτικά προγράμματα ή προγράμματα αγοράς εργασίας σε τοπικό/εθνικό επίπεδο:

Στη Γερμανία, το 42% των ατόμων με αναπηρία απασχολούνται (Έκθεση του ΟΟΣΑ, 2019)⁴.

Συμβολή στην προώθηση της εργασίας και των ευκαιριών απασχόλησης για τα άτομα με αναπηρία έχει το διακρατικό πρόγραμμα "IdA - Ένταξη μέσω ανταλλαγών" του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ).

Το πρόγραμμα επικεντρώνεται στην ενίσχυση των ευκαιριών απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία στη γενική αγορά εργασίας. Με την προώθηση των διακρατικών ανταλλαγών και της διακρατικής κινητικότητας, το πρόγραμμα προσφέρει την ευκαιρία να ενισχύσουν την πρακτική επαγγελματική τους εμπειρία και τις ικανότητές τους σε άλλες χώρες της ΕΕ.

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε νέους που βρίσκονται στη διαδικασία μετάβασης από το σχολείο στην εργασία κατάρτισης, σε άνεργους ενήλικες και σε μαθητές που εγκαταλείπουν το σχολείο, προκειμένου να αυξήσουν τις πιθανότητές τους να βρουν μια θέση κατάρτισης.

Τα έργα υλοποιούνται μέσω τοπικών ή περιφερειακών ενώσεων έργων που λειτουργούν από παρόχους αποκατάστασης, οργανώσεις αυτοβοήθειας ατόμων με αναπηρία και εξειδικευμένες υπηρεσίες ένταξης, κέντρα επαγγελματικής επανακατάρτισης, εργοδότες και δήμους με τη συμμετοχή των περιφερειακών κέντρων εργασίας ή των οργανισμών απασχόλησης.

Για να έρθουν σε επαφή με πιθανούς συμμετέχοντες, οι πάροχοι του έργου συνεργάζονται με σχολεία και κέντρα εργασίας/φορείς απασχόλησης.

Με αυτόν τον τρόπο, το πρόγραμμα στοχεύει στη βελτίωση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας των ατόμων που δυσκολεύονται να ενταχθούν στην κοινωνία. Ειδικότερα, το πρόγραμμα συμβάλλει στην ένταξη των ατόμων με αναπηρία ως μέτρο πολιτικής απασχόλησης στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ.

Η μελέτη σχετικά με τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις των διεθνών ανταλλαγών που διεξήχθη από τον καθηγητή Thomas - Πανεπιστήμιο του Ρέγκενσμπουργκ, Γερμανία - το 2006, υποδηλώνει ότι οι διεθνείς δραστηριότητες εργασίας για τη νεολαία δεν είναι ακόμη προσιτές σε όλους.

Για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων, η Διεθνής Υπηρεσία Νεολαίας της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας (IJAB) συνεργάστηκε με εκπροσώπους κοινοτικών οργανώσεων, οργανώσεων ατόμων με αναπηρία, ερευνητές και κυβερνητικούς εκπροσώπους για τη δημιουργία μιας στρατηγικής ένταξης για τον τομέα της διεθνούς εργασίας για τη νεολαία.

Το έργο VISION: INKLUSION, το οποίο ξεκίνησε το 2015, είναι μια στρατηγική ένταξης για τη διεθνή εργασία για τη νεολαία που επικεντρώνεται σε νέους με αναπηρίες ή μειονεξίες.

Στόχος της διεθνούς εργασίας για τη νεολαία είναι να δοθεί η δυνατότητα σε όλους τους νέους να έχουν ισότιμη πρόσβαση στις δραστηριότητες της διεθνούς εργασίας για τη νεολαία, ανεξάρτητα από την καταγωγή τους, το εθνικό και πολιτισμικό τους υπόβαθρο, το φύλο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την αναπηρία τους.

Ως τέτοια εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, η διεθνής εργασία νέων ευθυγραμμίζεται με τον διακηρυγμένο στόχο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας να είναι ένα δημοκρατικό και κοινωνικό κράτος που εξασφαλίζει ίσες ευκαιρίες και συμμετοχή σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών ανταλλαγών και δραστηριοτήτων στο εξωτερικό.

Η προτεινόμενη στρατηγική έχει ως στόχο να βοηθήσει τις επιμέρους οργανώσεις και τη διεθνή εργασία για τη νεολαία στο σύνολό της να γίνουν πιο περιεκτικές.

Οι στόχοι μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

1. Δημιουργία κουλτούρας χωρίς αποκλεισμούς στη διεθνή εργασία για τη νεολαία: ενίσχυση της κατανόησης της διεθνούς εργασίας για τη νεολαία χωρίς αποκλεισμούς μεταξύ των εμπλεκόμενων οργανώσεων και προώθηση μιας προσέγγισης χωρίς αποκλεισμούς.
2. Παραγωγή πολιτικών χωρίς αποκλεισμούς: δημιουργία πλαισίων και δημιουργία συμπράξεων και δομών υποστήριξης που επιτρέπουν τη διεθνή εργασία για τη νεολαία χωρίς αποκλεισμούς,
3. Εξέλιξη πρακτικών χωρίς αποκλεισμούς: έρευνα και δημιουργία των παραγόντων επιτυχίας, των συμβουλών και των μεθόδων που απαιτούνται για την επιτυχή διεθνή εργασία για τη νεολαία χωρίς αποκλεισμούς και εφαρμογή τους στην πράξη,

4. Έκθεση του ΟΟΣΑ "Αναπηρία, ένταξη και εργασία: <https://www.oecd.org/social/disability-work-and-inclusion-1eaa5e9c-en.htm>.

Αρκετές εταιρείες υποστηρίζουν την αποστολή της ενσωμάτωσης και σε εθνικό επίπεδο.

Η KOPF, HAND + FUSS είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που ιδρύθηκε το 2010. Κύριος στόχος είναι η προώθηση της συμμετοχής των ανθρώπων όλων των απαιτήσεων στην εργασία και την καθημερινή ζωή.

Για την επίτευξη των στόχων του, ο οργανισμός βασίζεται σε ένα μικρό οικοσύστημα που χωρίζεται σε τέσσερις τομείς ευθύνης:

a. Ψηφιακά έργα

Η έννοια της ποικιλομορφίας εκφράζεται στο θέμα των έργων. Για παράδειγμα, η πλατφόρμα γνώσης Gebärdengrips χρησιμοποιείται για την ανάπτυξη ψηφιακών λύσεων για κωφά παιδιά. Η εφαρμογή IRMGARD βοηθά ενήλικες με χαμηλές δεξιότητες αλφαριθμητισμού να μάθουν να διαβάζουν και να γράφουν. Η χωρίς αποκλεισμούς πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης LAYA επιτρέπει σε άτομα με διαφορετικό υπόβαθρο να συμμετέχουν στη δια βίου μάθηση.

b. Coworking στην TUECHTIG

Το TUECHTIG είναι ένας δημιουργικός χώρος χωρίς εμπόδια, άνω των 700 τετραγωνικών μέτρων, ο οποίος στοχεύει να είναι ένας χώρος coworking και εκδηλώσεων χωρίς αποκλεισμούς. Υπάρχουν επίσης προσαρμοσμένα έπιπλα, όπως το τραπέζι KonFAIRenz, το οποίο έχει τρία διαφορετικά επίπεδα ύψους για να φιλοξενεί χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων.

c. Ακαδημία

Στο Βερολίνο, ο οργανισμός προσφέρει μια ποικιλία μαθημάτων κατάρτισης για την ευαισθητοποίηση των πολιτών. "Από σήμερα και μετά ανάπηροι", "Νεολαία + καρκίνος - θεραπευμένοι αλλά όχι υγιείς" ή "ΗΧΟΣ + ΑΝΑΓΚΗ - αντιμετώπιση κωφών και βαρήκων" είναι μερικά παραδείγματα.

Επιπλέον, ορισμένα μαθήματα αποσκοπούν στην κατάρτιση ατόμων με αναπηρία για να γίνουν σύμβουλοι ένταξης ή να τους βοηθήσουν να επανέλθουν στο εργατικό δυναμικό μετά την απόκτηση αναπηρίας.

d. Συμβουλευτική ένταξης

Ο οργανισμός συμβουλεύει δημόσιους φορείς και μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς σχετικά με το θέμα της ένταξης: Πώς μπορεί ένας ιστότοπος να γίνει προσβάσιμος και χωρίς αποκλεισμούς; Πώς μπορεί να τροποποιηθεί μια εφαρμογή ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από άτομα που ξεκινούν από διαφορετικά σημεία;

4. Ισχύουσα νομοθεσία: (Emma)

Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, την οποία επικύρωσε η Γερμανία το 2009, υιοθετεί την οπτική των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προβλέποντας ότι όλα τα άτομα έχουν δικαίωμα πλήρους και αποτελεσματικής συμμετοχής στην κοινωνία.

Για παράδειγμα:

- Το άρθρο 24 καλεί για ένα εκπαιδευτικό σύστημα χωρίς αποκλεισμούς σε όλα τα επίπεδα καθώς και για δια βίου μάθηση,
- Το άρθρο 29 προτρέπει τα άτομα με αναπηρία να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στην πολιτική και δημόσια ζωή,
- Το άρθρο 32 απαιτεί η διεθνής συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της διεθνούς ανάπτυξης, να περιλαμβάνει και να είναι προσβάσιμη στα άτομα με αναπηρία.

Η Σύμβαση σηματοδοτεί μια αλλαγή παραδείγματος στη στάση απέναντι στα άτομα με αναπηρίες, τα οποία δεν θεωρούνται πλέον παθητικά αντικείμενα που χρειάζονται κοινωνική πρόνοια, αλλά υποκείμενα με σαφώς καθορισμένα δικαιώματα, τα οποία λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τη ζωή τους ως ενεργά μέλη της κοινωνίας.

Στη Γερμανία, ο γενικός νόμος περί ίσης μεταχείρισης προστατεύει τα άτομα με αναπηρία από τις διακρίσεις στην επαγγελματική ζωή λόγω αναπηρίας.

Σήμερα εφαρμόζονται ήδη προστατευτικά μέτρα στην προκήρυξη θέσεων εργασίας και στην επιλογή των υποψηφίων.

Οι εργοδότες υποχρεούνται να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία από τις διακρίσεις. Σε περίπτωση παραβίασης της απαγόρευσης των διακρίσεων, οι εργοδότες αποζημιώνουν κάθε ζημία που προκύπτει.

Οι ιδιωτικοί και δημόσιοι εργοδότες με 20 ή περισσότερους εργαζόμενους υποχρεούνται να καλύπτουν το 5% των θέσεων εργασίας τους με άτομα με σοβαρές αναπηρίες. Εάν δεν συμμορφωθούν με την υποχρέωση αυτή, πρέπει να καταβάλουν εισφορά αποζημίωσης, το ύψος της οποίας εξαρτάται από τον βαθμό συμμόρφωσης.

Τα έσοδα από την εισφορά αποζημίωσης δαπανώνται κυρίως για μέτρα προώθησης της συμμετοχής στην επαγγελματική ζωή. Χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων για τη μείωση της ανεργίας των ατόμων με σοβαρές αναπηρίες και για την προώθηση των ευκαιριών κατάρτισης για άτομα με σοβαρές αναπηρίες.

Από την άποψη αυτή, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης της γερμανικής κυβέρνησης περιλαμβάνει συνολικά 32 μέτρα που αποσκοπούν στη βελτίωση της κατάστασης της απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία και η "Πρωτοβουλία Inklusion" είναι τα κεντρικά στοιχεία όσον αφορά την πολιτική απασχόλησης.

Η "Πρωτοβουλία Inklusion" είναι ένα από τα σημαντικότερα μέτρα του Εθνικού Σχεδίου Δράσης της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης για την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

Στο πλαίσιο του προγράμματος "Πρωτοβουλία Inklusion" παρέχεται υποστήριξη για τον καλύτερο επαγγελματικό προσανατολισμό των παιδιών με σοβαρές αναπηρίες, τη δημιουργία πρόσθετων θέσεων ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης για νέους με σοβαρές αναπηρίες και πρόσθετες θέσεις εργασίας για ηλικιωμένα άτομα με σοβαρές αναπηρίες.

Εκτός από τις τρέχουσες βασικές παροχές για τη συμμετοχή των ατόμων με βαριά αναπηρία στην επαγγελματική ζωή, η πρωτοβουλία δίνει συνολικά 100 εκατομμύρια ευρώ από το ταμείο

εξισορρόπησης για την ενθάρρυνση της συμμετοχής των ατόμων με βαριά αναπηρία στην επαγγελματική ζωή στην ευρύτερη αγορά εργασίας. Οι ομάδες-στόχοι που λαμβάνουν πρόσθετη βοήθεια στο πλαίσιο των τεσσάρων τομέων δράσης περιλαμβάνουν

- Μαθητές με σοβαρές αναπηρίες που λαμβάνουν επαγγελματική κατάρτιση σε προ-επαγγελματικές τάξεις,

- Επιχειρήσεις και υπηρεσίες που προσθέτουν νέες ευκαιρίες για νέους με αναπηρία να εκπαιδευτούν για τη γενική αγορά εργασίας,

Επιπλέον, η δήλωση αποστολής του σχεδίου της ομοσπονδιακής κυβέρνησης για τα παιδιά και τη νεολαία αναφέρει τη μη τυπική/ανεπίσημη εκπαίδευση και τα περιβάλλοντα εργασίας για τη νεολαία.

Το Σχέδιο αναφέρει ρητά ότι η συμμετοχή των νέων με αναπηρία και βλάβες ενσωματώνεται σε όλο τον τομέα των υπηρεσιών για τα παιδιά και τους νέους. Κατά την εφαρμογή των μέτρων που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του Σχεδίου, πρέπει να διασφαλίζεται ότι η αναπηρία ή η βλάβη δεν οδηγεί σε αποκλεισμό και ότι η πρόσβαση και η συμμετοχή παραμένουν ανεπηρέαστες.

Διαθέσιμο εκπαιδευτικό υλικό/μαθήματα/μορφές/μονάδες για άτομα με αναπηρία στην εργασία και την κοινωνική ένταξη:

1. ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ: podcast με θέμα τη γλώσσα που λαμβάνει υπόψη το φύλο και περιλαμβάνει όλους τους πολίτες

Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ημέρας διαμαρτυρίας για την ισότητα των ατόμων με αναπηρία, μια διαφορετική ομάδα ανθρώπων έθεσε το ερώτημα κατά πόσο μια γλώσσα που θα λαμβάνει υπόψη της τα δύο φύλα και θα είναι χωρίς αποκλεισμούς είναι εφικτή ή θα παραμείνει ενδεχομένως μια ουτοπία. Η συμμετοχή στην κοινωνία είναι επίσης συμμετοχή στη γλώσσα και κάθε φωνή πρέπει να ακούγεται. Αλλά τι είναι απλά πολιτικά λόγια ; Ποιο ρόλο παίζουν τα MME στην κοινωνική αποδοχή μιας γλώσσας χωρίς αποκλεισμούς; Αστερίσκος φύλου ή άνω και κάτω τελεία - πού αρχίζει και πού τελειώνει η προσβασιμότητα των διαφόρων γλωσσικών μοντέλων χωρίς αποκλεισμούς; Και τι μπορούν να μάθουν οι κανονικοί ομιλητές από τη Γερμανική Νοηματική Γλώσσα ;

Παρ' όλη την ποικιλομορφία, αυτή η πολύ διαφορετική ομάδα δεν αντικατοπτρίζει όλα τα εμπόδια, τις προκλήσεις και τις ανάγκες όσον αφορά την κατάλληλη για το φύλο, χωρίς εμπόδια χρήση της γλώσσας. Όμως οι προοπτικές τους - οι οποίες αναμφίβολα θα εκπλήξουν πολλούς από εμάς - μας δείχνουν πρακτικές επιλογές για πιθανές λύσεις στην πορεία προς μια μελλοντική χρήση της γλώσσας χωρίς αποκλεισμούς.

LINK: <https://kopfhandundfuss.de/projekte/podcast-gendergerechte-barrierefreie-sprache/>

2. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: εκπαιδευτικές ενότητες για εκπαιδευτικούς που υποστηρίζουν μαθητές με αναπηρίες

Η ακόλουθη σειρά εκπαιδευτικών ενότητων ανοικτής πρόσβασης, που αναπτύχθηκε από τους Hussman & Holman (2018) σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας της Πολιτείας του Maryland, έχει αναπτυχθεί για να προσφέρει συστηματική κατάρτιση και υποστήριξη σε επαγγελματίες που εργάζονται στο σχολείο με μαθητές με αναπηρίες. Περιλαμβάνουν βασικό περιεχόμενο και δεξιότητες που αποσκοπούν στην προώθηση της επαγγελματικής ανάπτυξης του σχολικού προσωπικού και στη βελτίωση των εκπαιδευτικών εμπειριών και αποτελεσμάτων των μαθητών με αναπηρίες.

Αυτές οι ολοκληρωμένες, φιλικές προς το χρήστη ενότητες καλύπτουν θέματα όπως η ευαισθητοποίηση σχετικά με την αναπηρία, βασικές διατάξεις όπως το τεκμήριο της ικανότητας, τα εξατομικευμένα εκπαιδευτικά σχέδια, το λιγότερο περιοριστικό περιβάλλον και άλλες κεντρικές έννοιες στην ειδική αγωγή, βασικοί ρόλοι και ευθύνες, η εμπλοκή των μαθητών, στρατηγικές επικοινωνίας, θετική υποστήριξη της συμπεριφοράς, διδακτικές προσαρμογές, αισθητηριακές προσαρμογές, στρατηγικές για την υποστήριξη της ουσιαστικής ένταξης και των σχέσεων και πολλά άλλα.

LINK: <https://www.scaffolds.org/learn/special-educator-training-modules/>

3. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ: Access e-Learning

Το Access eLearning είναι ένα δωρεάν, διαδικτυακό σεμινάριο δέκα ενότητων που προσφέρει πληροφορίες, διδακτικές τεχνικές και εργαστήρια πρακτικής εξάσκησης σχετικά με το πώς να καταστήσετε τις πιο κοινές ανάγκες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης προσβάσιμες για άτομα με αναπηρίες και να βελτιώσετε τη χρηστικότητα του διαδικτυακού υλικού για όλους τους μαθητές. Αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αναπτύχθηκε από το Georgia Tech Research on Accessible Distance Education Project (GRADE) σε συνεργασία με την IDET Communication Inc.(IDET).

Οι 10 ενότητες είναι:

- α) Θέματα προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση
- β) Σχεδιασμός για την προσβασιμότητα στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση
- γ) Προσβασιμότητα των διαφανειών του PowerPoint
- δ) Κάνοντας το βίντεο προσβάσιμο
- ε) Προσβασιμότητα του Flash
- στ) Κάνοντας τα έγγραφα του Word προσβάσιμα
- ζ) Κάνοντας τα έγγραφα του Excel προσβάσιμα
- η) Κάνοντας τα έγγραφα PDF προσβάσιμα
- ι) Προσβασιμότητα των ιστοσελίδων
- ι) Προσβασιμότητα των σεναρίων και της Java

LINK: <https://web.archive.org/web/20130906054306/http://www.accesslearning.net/>

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ: για τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία

Το ΟΗCHR έχει αναπτύξει ένα πακέτο κατάρτισης σχετικά με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο αυτής. Το πακέτο αποτελείται από έναν οδηγό κατάρτισης και οκτώ εκπαιδευτικές ενότητες.

Τόσο ο οδηγός κατάρτισης όσο και οι ενότητες βοηθούν στην ανάπτυξη της ικανότητας των εθνικών ενδιαφερόμενων φορέων να εφαρμόζουν τη Σύμβαση και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο και να παρακολουθούν την εφαρμογή της. Αποτελούν πόρο για οποιονδήποτε εμπλέκεται στην ενίσχυση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και στην απόδοση ευθυνών στα κράτη από την άποψη αυτή, συμπεριλαμβανομένων των υπεύθυνων χάραξης πολιτικής, των νομοθετών και άλλων κρατικών φορέων (σε εθνικό και τοπικό επίπεδο), των εθνικών θεσμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ανεξάρτητων πλαισίων παρακολούθησης, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων ατόμων με αναπηρία, των οργανισμών του ΟΗΕ, των αναπτυξιακών φορέων και των δωρητών.

Ο οδηγός κατάρτισης και οι ενότητες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από κοινού για την ανάπτυξη μαθημάτων κατάρτισης σχετικά με τη Σύμβαση και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο. Χρησιμεύουν επίσης ως χρήσιμες πηγές για την καλύτερη κατανόηση των μέσων και του τρόπου με τον οποίο μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

LINK: <https://www.ohchr.org/en/disabilities/ohchr-training-package-convention-rights-persons-disabilities>

ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Βέλτιστη πρακτική 1: ΚΕΝΤΡΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ

Θέμα	Στήριξη των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	Επιχειρηματικότητα για όλους
Λέξεις κλειδιά	<i>ΤΠΕ - Νέες τεχνολογίες - Ψηφιακές ικανότητες Κοινωνική επιχειρηματικότητα / Κοινωνική καινοτομία Αναπηρίες - Ειδικές ανάγκες</i>
Βέλτιστη πρακτική	
<p>Στόχοι Οι επιχειρηματίες με αναπηρία είναι πιθανό να αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα εμπόδια στην είσοδο και τη διατήρηση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Ορισμένα από αυτά τα εμπόδια, αναμφισβήτητα, είναι πολύ βαθιά ριζωμένοι κοινωνικοί-δομικοί περιορισμοί που θέτουν σοβαρά όρια στις ευκαιρίες ζωής ορισμένων ομάδων ατόμων με αναπηρία. Τα εμπόδια αυτά περιλαμβάνουν: -</p> <ul style="list-style-type: none"> - Έλλειψη αυτοπεποίθησης και περιορισμένες φιλοδοξίες - Έλλειψη σχετικών επιχειρηματικών γνώσεων και δεξιοτήτων - Πρόσβαση σε κεφάλαια εκκίνησης - Διακρίσεις από τους καταναλωτές - Αυξημένο κόστος εργασίας - Έλλειψη κατάλληλων υπηρεσιών επιχειρηματικής υποστήριξης <p>Στο πλαίσιο του έργου, θέλαμε να παρέχουμε σε νέους ενήλικες με αναπηρία ένα πρόγραμμα αναβάθμισης των δεξιοτήτων τους για να αποκτήσουν, να αναπτύξουν, να αξιολογήσουν και να επικυρώσουν ένα σύνολο βασικών ικανοτήτων (ψηφιακών και επιχειρηματικών), ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις ανάγκες ίδρυσης και λειτουργίας μιας κοινωνικής επιχείρησης. Η ανάπτυξη του προγράμματος βασίζεται σε: έλεγχο της απόκτησης των δεξιοτήτων με έλεγχο των υφιστάμενων δεξιοτήτων, παρέμβαση μέσω ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων για τη ΛΑΕ (κατάρτιση F2F, ηλεκτρονική μάθηση, εργαστήρια) και εξωτερική αξιολόγηση-επιβεβαίωση των νεοαποκτηθέντων ικανοτήτων σε ένα περιβάλλον μη τυπικής μάθησης. Θέλαμε να δοκιμάσουμε πιλοτικά τη δημιουργία κοινοτικών κέντρων κοινωνικής επιχειρηματικότητας και τον αντίκτυπό της στις συμμετέχουσες χώρες της ΕΕ.</p> <p>Εφαρμογή Τα κύρια αποτελέσματα του έργου είναι: - Το πλαίσιο ικανοτήτων με ενσωματωμένα κριτήρια αναφοράς και δείκτες για την παρακολούθηση της απόκτησης από τους ενήλικες κοινωνικών επιχειρηματικών και συναφών ψηφιακών ικανοτήτων</p> <ul style="list-style-type: none"> - Εκπαιδευτικό εκπαιδευτικό υλικό ENTRE4ALL - Κοινωνικά εγχειρίδια επιχειρηματικότητας: (4 γενικές, 7 προαιρετικές) - ENTRE4ALL WEB PORTAL/APP ΓΙΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ: THE OPEN BADGES ECO-SYSTEM (πλατφόρμα που συνοδεύεται από την e-LEARNING ACADEMY, την e-COMMUNITY και την e- DATA BANK - https://academy.entre4all.eu/) - ENTRE4ALL TOOL KIT (εκπαιδευτικό πακέτο όλων των αποτελεσμάτων του έργου για τη δημιουργία των κοινοτικών κέντρων Entre4all για κοινωνικές δραστηριότητες) - ENTRE4ALL GRASSROOT INITIATIVE FROM THE LOCAL TO THE NATIONAL LEVEL: (Η στρατηγική για τη βιωσιμότητα των προϊόντων, την αξιοποίηση και την επέκτασή τους στο πλαίσιο της ατζέντας δεξιοτήτων της ΕΕ για την Ευρώπη και της στρατηγικής της ΕΕ για την 	

αναπηρία)

- 15 εκπαιδευμένοι μέντορες για την προώθηση του ENTRE4ALL

Αποτελέσματα

Τα κύρια αποτελέσματα του έργου είναι: -

(Μεθοδολογία Entre4all για τη χαρτογράφηση, το φιλτράρισμα, την ταξινόμηση και την κατηγοριοποίηση των πρωτοβουλιών, των καλών πρακτικών και των προγραμμάτων κοινωνικής επιχειρηματικότητας σε κάθε χώρα εταίρο- Η εθνική έκθεση κάθε χώρας που περιλαμβάνει την τρέχουσα κατάσταση σε σχέση με τις πρακτικές κοινωνικής επιχειρηματικότητας- Το πλαίσιο ικανοτήτων με ενσωματωμένα σημεία αναφοράς και δείκτες για την παρακολούθηση της απόκτησης από τους ενήλικες κοινωνικών επιχειρηματικών και συναφών ψηφιακών ικανοτήτων

- ENTRE4ALL ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ: (4 γενικές ενότητες: 7 προαιρετικές ενότητες που αναφέρονται σε διάφορους επιχειρηματικούς τομείς)

- ENTRE4ALL WEB PORTAL FOR COMMUNITY CENTRES: THE OB ECO-SYSTEM

(πλατφόρμα που συνοδεύεται από την e-LEARNING ACADEMY, την e-COMMUNITY και την e-DATA BANK - <https://academy.entre4all.eu/>)

- ENTRE4ALL TOOL KIT (εκπαιδευτικό πακέτο όλων των αποτελεσμάτων του έργου για τη δημιουργία των κοινοτικών κέντρων

Entre4all για κοινωνικές δραστηριότητες)

- ENTRE4ALL GRASSROOT INITIATIVE FROM THE LOCAL TO THE NATIONAL LEVEL:

ΣΥΣΤΑΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (Στρατηγική για τη βιωσιμότητα των προϊόντων, την εκμετάλλευση και την επέκτασή τους)

- 15 εκπαιδευμένοι μέντορες για την προώθηση του ENTRE4ALL

Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	http://entre4all.eu/en/ https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2019-1-SI01-KA204-060426
Παρέχεται από	Κ'ΕΝΤΡΟ ΠΟΝΟΒΝΕ UPORABE
Τύπος υλικού	Ιδέα έργου, εκπαιδευτικά εγχειρίδια, εργαλειοθήκες
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ

Βέλτιστη πρακτική 2: Ευρωπαϊκός διαγωνισμός δεξιοτήτων για άτομα με εργασιακή αναπηρία:

Θέμα	<i>Διεθνής Συνεργασία, Διεθνείς Σχέσεις, Αναπτυξιακή Συνεργασία Πρόσβαση για μειονεκτούντες Ένταξη - Ισότητα</i>
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	<i>Ευρωπαϊκή στήριξη για τα άτομα με αναπηρία</i>
Λέξεις κλειδιά	<i>Επιχειρηματικότητα, Αναπηρία, NFE</i>
Βέλτιστη πρακτική	
<p>Στόχος Ο ΣΤΟΧΟΣ του έργου είναι η ανταλλαγή καλών πρακτικών μεταξύ (νέων) εταίρων για τη δημιουργία βιώσιμων και αμοιβαία επωφελών σχέσεων μεταξύ ατόμων με εργασιακή αναπηρία και μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ). Αυτό περιλαμβάνει την εμπειρία των συμμετεχόντων στο χώρο εργασίας, όπως για παράδειγμα η κατάρτιση σε σκληρές δεξιότητες, όπως οι γνώσεις για την εργασία, καθώς και σε κοινωνικές δεξιότητες, όπως η ομαδική εργασία, η ευελιξία, η αντιμετώπιση του άγχους, η δημιουργικότητα κ.λπ. Το έργο αυτό θα αυξήσει την εμπειρία των ατόμων με εργασιακή αναπηρία σχετικά με τη ζήτηση στην αγορά εργασίας. Το έργο θα εκτελεστεί σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους ως προμηθευτές των συμμετεχόντων και ως τοπικούς φορείς που συμμετέχουν στο έργο. Έτσι, τα άτομα με εργασιακή αναπηρία δεν θα κρίνονται πλέον για την αναπηρία τους αλλά για τις ικανότητές τους. Ο κύριος σκοπός είναι να αυξηθεί η απασχολησιμότητα αυτής της ομάδας στόχου μέσω μιας ομαλότερης και αποτελεσματικότερης μετάβασης στην εργασία. Μια σύμπραξη διεξήγαγε ένα επιτυχημένο έργο στο πλαίσιο του Erasmus+ με την ονομασία "Para-Skills-Competition" με 6 χώρες της ΕΕ σε 5 επαγγέλματα (τύποι θέσεων εργασίας: Electro, ΤΠΕ και Υγεία και φροντίδα).</p> <p>Διάδοση Οι εταίροι του έργου διέδωσαν τα αποτελέσματα στους ενδιαφερόμενους φορείς στην Ευρώπη. Τώρα οι ενδιαφερόμενοι αυτοί ενδιαφέρονται τόσο πολύ που θέλουν να μοιραστούν τις καλές πρακτικές μέσω της εκπαίδευσης μεταξύ των μεθοδολογιών και των πιλοτικών εφαρμογών. Αυτό θα έχει μεγάλο αντίκτυπο σε όλη την Ευρώπη. Η ιδέα είναι να ζευγαρώσουν οι εταίροι από το πρώτο έργο σε μια "φίλη" χώρα (νέα που εισήχθη στο έργο) και να μεταφέρουν τη γνώση (μεθοδολογία) και να επαναλάβουν (εν μέρει) ό,τι έχει πραγματοποιηθεί (εθνικός και ευρωπαϊκός διαγωνισμός δεξιοτήτων), το οποίο θα περιγραφεί στην αίτηση. Το έργο αυτό συνδέεται με την ευρύτερη αποστολή της ΕΕ ότι η ένταξη και η πολυμορφία αποτελούν ορόσημα μιας προηγμένης και δίκαιης κοινωνίας.</p> <p>Σε πολλές χώρες, οι οργανισμοί πρέπει να συμμορφώνονται με τις καθιερωμένες ποσοτώσεις και να απασχολούν άτομα με αναπηρία. Στις Κάτω Χώρες, για παράδειγμα, ο νόμος για τη συμμετοχή εισάγεται το 2015, αλλά φαίνεται ότι είναι δύσκολο να επιτευχθούν οι στόχοι που αναφέρονται στον εν λόγω νόμο (Rijksoverheid (2017) Beantwoording kamervragen over problemen participatiewet). Δίπλα σε αυτό, το Συμβούλιο της Ευρώπης δημιούργησε ένα σχέδιο δράσης (2006-2015) για την προώθηση των δικαιωμάτων και της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία. Η ΕΕ έχει υιοθετήσει την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αναπηρία 2010-2020. Ωστόσο, τα άτομα με αναπηρία εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες στην εξεύρεση εργασίας, λόγω αρνητικών στερεοτύπων, τα οποία κάνουν την αγορά εργασίας να διστάζει να προσλάβει τα άτομα αυτά. Τα προστατευμένα εργαστήρια (SW) απασχολούν άτομα με αναπηρία και είναι υπεύθυνα για την ανάπτυξη και την καθοδήγηση των ατόμων με αναπηρία στη γενική αγορά εργασίας. Τα SW χρειάζονται πρόσθετη υποστήριξη από την κοινωνία σε αυτό το έργο. Το έργο SKILLS+ υποστηρίζει τους στόχους αυτών των πολιτικών προτεραιοτήτων και αντιμετωπίζει ορισμένα από τα βασικά ζητήματα που οδηγούν σε αυτό που στην πραγματικότητα αποτελεί μια ανοιχτή διάκριση.</p>	

Για να το υλοποιήσουμε αυτό, θέλουμε, και πάλι, να υποστηρίξουμε τη ΝΔ, τους εργοδότες και τους ομότιμους εργαζόμενους στην πρόκλησή τους να δημιουργήσουν μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς και γι' αυτό είναι απαραίτητο:

1. να βελτιωθούν οι γνώσεις και η κατάρτιση βασικών δεξιοτήτων των ατόμων με αναπηρία και να τους δοθούν οι δεξιότητες για να εισέλθουν στην ανοικτή αγορά εργασίας- η αξιολόγηση των δεξιοτήτων πρέπει να γίνει πλήρως διαφανής με τη χρήση ενός πιστοποιητικού INGOTS, το οποίο απονέμεται από το ECVET για να επιτρέπει την ευελιξία στην εργασία. Τα άτομα με εργασιακή αναπηρία διαθέτουν πολλές δεξιότητες, αλλά συχνά είναι ανεπαρκώς πιστοποιημένα ή καθόλου πιστοποιημένα, λόγω πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου ή άλλων κοινωνικών και ιατρικών λόγων. Αυτό διευρύνει το χάσμα με την αγορά εργασίας, ενώ η πιστοποίηση σύμφωνα με το ECVET και με αναφορά στο EQF αυξάνει τις πιθανότητες στην αγορά εργασίας.
2. να αυξηθεί ο αριθμός των εργαζομένων με εργασιακή αναπηρία στην προστατευμένη αγορά εργασίας με την ανταλλαγή και την ανταλλαγή γνώσεων σχετικά με τις μεθόδους και τις στρατηγικές σε μεγαλύτερη κλίμακα στην ΕΕ, προετοιμάζοντας τα άτομα αυτά για την ανοικτή αγορά εργασίας. Αυτό αφορά την κατάρτιση δεξιοτήτων, καθώς και τη σύνδεση και την παρακίνηση των εργοδοτών.

Αυτό σημαίνει, ότι σε όλες τις νέες χώρες που συμμετέχουν σε αυτό το έργο, με τη βοήθεια των έμπειρων εταίρων (1ο επίπεδο), θα υπάρξει ένας Εθνικός Διαγωνισμός σε κάθε συμμετέχουσα χώρα (έμπειρη- ως 1ο επίπεδο και φίλη χώρα ως 2ο επίπεδο) και 1 Ευρωπαϊκός Διαγωνισμός σε μία από τις συμμετέχουσες χώρες εταίρους. Και οι δύο περιλαμβάνουν τουλάχιστον 150 συμμετέχοντες συνολικά, 1 ομάδα αποτελούμενη από 4 άτομα- 3 συμμετέχοντες και 1 φίλο. Οι νέες συμμετέχουσες χώρες θα εμπλακούν άμεσα στη δημιουργία της διάταξης 2-5 υφιστάμενων διαγωνισμών τύπων εργασίας, πράσινες θέσεις εργασίας, φιλοξενία και εστίαση, ηλεκτρολογία, ΤΠΕ και υγεία και περίθαλψη- τουλάχιστον 40 προπονητές/συνοδοί εργασίας (ανά επάγγελμα/ανά χώρα) θα εμπλακούν άμεσα στην παροχή παιδαγωγικών συμβουλών για τη διαδικασία μάθησης/διαγωνισμού με βάση την εργασία και την αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων των συμμετεχόντων- και 20-40 ΜΜΕ/εργαστήρια με υποστήριξη θα εμπλακούν για να καταστεί δυνατή η δημιουργία και η υλοποίηση της μάθησης/διαγωνισμού με βάση την εργασία (συμπεριλαμβανομένης της κρίσης).

Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2018-1-NL01-KA204-038899 https://www.skillsplus.eu/
Παρέχεται από	Stichting Kenniscentrum Pro Work
Τύπος υλικού	Ιδέα έργου, εκπαιδευτικά εγχειρίδια, εργαλειοθήκες
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ

Βέλτιστη πρακτική 3: eHealth Eurocampus

Θέματα	<i>Υγεία και ευεξία Επιχειρηματική Μάθηση - Εκπαίδευση στην Επιχειρηματικότητα ΤΠΕ - Νέες τεχνολογίες - Ψηφιακές ικανότητες</i>
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	<i>eHealth Eurocampus</i>
Λέξεις-κλειδιά	<i>Επιχειρηματικές δεξιότητες, ΤΠΕ, Υποστήριξη ατόμων με αναπηρία.</i>
Βέλτιστη πρακτική	
<p>Το έργο eHealth Eurocampus περιλαμβάνει τις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές της ευρωπεριφέρειας Πυρηναίων-Μεσογείου, οι οποίες τοποθετούν τις ΤΠΕ-Υγεία στο επίκεντρο της δράσης της με την ευρωπεριφερειακή στρατηγική καινοτομίας. Η στρατηγική αυτή καθορίζει κοινές και ουσιαστικές δράσεις για τις περιφέρειες-μέλη για την τόνωση της ολοκληρωμένης ανάπτυξης της επικράτειας- προσδιορίζει τις ΤΠΕ στην υγεία ως στρατηγικό τομέα ανάπτυξης στην Ευρωπεριφέρεια, ο οποίος ανταποκρίνεται σε ουσιαστικές οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις. Το eHealth Eurocampus υποστηρίζει την ανάπτυξη καινοτόμου διδακτικού υλικού και δραστηριοτήτων που θα βελτιώσουν τη συνάφεια και την ποιότητα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον τομέα της ηλεκτρονικής υγείας, προσαρμόζοντας τα προγράμματα σπουδών στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, παρέχοντας παράλληλα στους φοιτητές δεξιότητες επιχειρηματικότητας μέσω καινοτόμων και μαθητοκεντρικών μεθόδων.</p> <p>Οι κύριοι στόχοι του eHealth Eurocampus είναι:</p> <p>Βελτίωση της ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον τομέα των εφαρμογών των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών για την υγεία (ηλεκτρονική υγεία).</p> <p>Βελτίωση της ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον τομέα της ηλεκτρονικής υγείας μέσω της κινητικότητας και της διακρατικής συνεργασίας. Προώθηση της ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΙΜΟΤΗΤΑΣ μέσω της προσαρμογής των προγραμμάτων σπουδών στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλομορφία των ευρωπαϊκών συστημάτων υγείας.</p> <p>Παροχή δεξιοτήτων ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ στους φοιτητές, ιδίως εκείνων που είναι προσαρμοσμένες στον τομέα της ηλεκτρονικής υγείας. Στο eHealth Eurocampus οι ΤΠΕ στην υγειονομική περίθαλψη αντιμετωπίζονται από πολύ διαφορετικές προοπτικές και κλάδους: εκπαίδευση, επιχειρηματικότητα, ιατρική με βοηθητικά μέσα υγειονομικής περίθαλψης, ιατρική ρομποτική, ιατρική απεικόνιση, προστασία της ιδιωτικής ζωής και ασφάλεια δεδομένων, ηθική και δίκαιο, κ.λπ.</p> <p>Επιπλέον, ένας από τους κύριους στόχους του έργου είναι η δημιουργία ενός πρωτότυπου χώρου διδασκαλίας-μάθησης της ηλεκτρονικής υγείας όπου καθηγητές πανεπιστημίων, φοιτητές, ερευνητές και κλινικοί γιατροί θα μπορούν να μοιράζονται τις εμπειρίες και τις γνώσεις τους με στόχο τη βελτίωση των δεξιοτήτων των αποφοίτων με σκοπό τη βελτίωση της απασχολησιμότητάς τους.</p> <p>Συνεργάτες: FUNDACIÓ BALEAR D'INNOVACIO I TECNOLOGIA Ισπανία FUNDACIO SANT JOAN DE DEU Ισπανία GLYNDWR UNIVERSITY/PRIFYSGOL GLYNDWR Ηνωμένο Βασίλειο</p>	

INSTITUT NATIONAL UNIVERSITAIRE JEAN-FRANCOIS CHAMPOLLION Γαλλία Technische Hochschule Ulm Γερμανία	
Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	http://ehealtheurocampus.eu/the-project https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2016-1-FR01-KA203-023932
Παρέχεται από	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΜΑΔΑ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΥΡΗΝΑΪΩΝ-ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ
Τύπος υλικού	Ιδέα έργου, εκπαιδευτικά εγχειρίδια, εργαλειοθήκες
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ

Βέλτιστη πρακτική 4: SEC4VET - Αξιολόγηση και προώθηση των κοινωνικοσυναισθηματικών ικανοτήτων των νέων με γνωστικές διαταραχές στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Θέμα	<i>Αναπηρίες - Ειδικές ανάγκες Πρόσβαση για μειονεκτούντες Ένταξη - Ισότητα</i>
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	Κοινωνικές συναισθηματικές ικανότητες για τους νέους στην ΕΕΚ
Λέξεις-κλειδιά	
Βέλτιστη πρακτική	
Στόχοι του SEC4VET Ανάπτυξη και παροχή ψυχολογικών διαγνωστικών διαδικασιών για την αξιολόγηση της κοινωνικο-συναισθηματικής ικανότητας Σχεδιασμός προγραμμάτων υποστήριξης - σε συνεργασία με τις ομάδες-στόχους Υποστήριξη για την ενίσχυση των κοινωνικο-συναισθηματικών ικανοτήτων στο επαγγελματικό πλαίσιο Ομάδα-στόχος Αποτελείται από νέους με μαθησιακές δυσκολίες έως και ελαφρές νοητικές αναπηρίες που μπορούν να εμφανιστούν στην επαγγελματική/επαγγελματική προετοιμασία ή στην επαγγελματική κατάρτιση. Αυτοί οι νέοι μπορούν - εν μέρει μετά από εντατική επαγγελματική προετοιμασία - να αποκτήσουν επαγγέλματα με μειωμένες, θεωρητικές απαιτήσεις. Η δεύτερη ομάδα-στόχος αποτελείται από διδακτικό προσωπικό και επαγγελματίες με υπόβαθρο στην επαγγελματική αποκατάσταση και την επαγγελματική εκπαίδευση, εκπαιδευόμενους σε επιχειρήσεις καθώς και εκπαιδευτικούς και σχολικούς κοινωνικούς λειτουργούς σε επαγγελματικές σχολές. Οι επαγγελματίες (παιδαγωγοί, διδακτικό προσωπικό, εκπαιδευτές, κοινωνικοί λειτουργοί εκπαίδευσης, θεραπευτές) που συμμετέχουν στην εκπαίδευση θα πρέπει να γνωρίζουν περισσότερα για τη σημασία των κοινωνικοσυναισθηματικών ικανοτήτων και να διαθέτουν μέσα για τη διάγνυσή τους με ευαίσθητο τρόπο και την παροχή της κατάλληλης υποστήριξης.	

Καινοτόμος προσέγγιση

Δεν υπάρχουν επαρκή διαγνωστικά εργαλεία για τον προσδιορισμό των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων των νέων με γνωστικές διαταραχές που συμμετέχουν στην επαγγελματική κατάρτιση. Υπάρχει επίσης έλλειψη προγραμμάτων κατάρτισης και μεθόδων για την επαγγελματική κατάρτιση του προσωπικού σε αυτόν τον τομέα. Το έργο μας στοχεύει στην αντιμετώπιση αυτών των ανεπαρκειών και στη συνεργατική ανάπτυξη καινοτόμων μεθόδων και σχετικών εργαλείων.

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (CRPD) έχει ως στόχο να βοηθήσει κάθε άτομο να ευημερήσει και να του δώσει τη δυνατότητα να συμμετέχει στην κοινωνία. Το έργο αυτό εφαρμόζει βασικά χαρακτηριστικά ενός νέου, σύγχρονου μοντέλου, όπως η ένταξη, η συμμετοχή, η αυτοεκτίμηση, η ενδυνάμωση, οι ίσες ευκαιρίες, η προσβασιμότητα και η συνεργασία για την επαγγελματική κατάρτιση των ατόμων με αναπηρία.

Το έργο ενσωματώνει τη διαδικασία της Μπολόνια "μετάβαση από τη διδασκαλία στη μάθηση" και επικεντρώνεται σε μια προσέγγιση προσανατολισμένη στη μάθηση και όχι στη διδασκαλία. Το "SEC4VET" υποστηρίζει αυτή την αλλαγή στη διδακτική και μαθησιακή κουλτούρα και επικεντρώνεται στα μαθησιακά αποτελέσματα. Αυτή η στροφή προς τα μαθησιακά αποτελέσματα ωφελεί τόσο τους διδάσκοντες όσο και τους σπουδαστές.

Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	https://sec4vet.eu/impact/ https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2017-1-DE02-KA202-004136
Παρέχεται από	Josefsheim gGmbH
Τύπος υλικού	Ιδέα έργου, εκπαιδευτικά εγχειρίδια, εργαλειοθήκες
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ

Βέλτιστη πρακτική 5: DARE - Απενεργοποίηση των εμποδίων

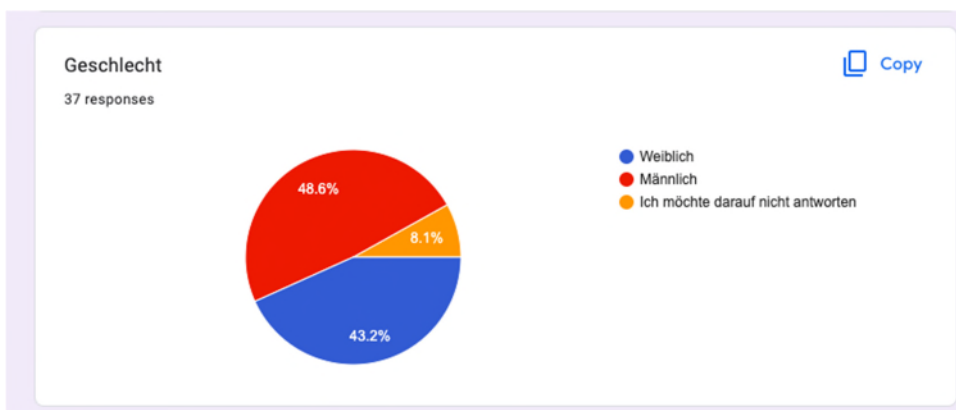
Θέμα	<i>Πρόσβαση για μειονεκτούντες Νεολαία (Συμμετοχή, Εργασία για τη νεολαία, Πολιτική για τη νεολαία) Αναπηρίες - Ειδικές ανάγκες</i>
Βέλτιστη πρακτική Τίτλος	DARE: DARE: Απενεργοποιήστε τα εμπόδια
Λέξεις-κλειδιά	<i>ΤΠΕ - Νέες τεχνολογίες - Ψηφιακές ικανότητες Κοινωνική επιχειρηματικότητα / Κοινωνική καινοτομία Αναπηρίες - Ειδικές ανάγκες</i>
Βέλτιστη πρακτική:	
Στόχοι του έργου Ανάπτυξη ικανοτήτων υποστήριξη της ανάπτυξης ικανοτήτων των εργαζομένων στον τομέα της νεολαίας και των οργανώσεων νεολαίας για την υλοποίηση υψηλής ποιότητας σχεδίων κινητικότητας των νέων χωρίς αποκλεισμούς, στα οποία συμμετέχουν νέοι ΑΜΕΑ η κοινωνική ένταξη να ανοίξει την εργασία για τη νεολαία σε διατομεακή συνεργασία, επιτρέποντας μεγαλύτερες συνέργειες σε όλους τους τομείς των δράσεων κοινωνικής ένταξης που αφορούν τους νέους ΑΜΕΑ	

<p>η υποστήριξη από ομότιμους να ενισχύσει τον εθελοντισμό μεταξύ των νέων και να αυξήσει την υποστήριξη από ομότιμους προς τους νέους AMEA</p> <p>να υλοποιήσουν τις κινητικότητες προωθώντας την κοινωνική ένταξη των νέων AMEA, λαμβάνοντας υπόψη τις βασικές ευρωπαϊκές αξίες, καθιστώντας τις οργανώσεις - ΜΚΟ για τη νεολαία που υλοποιούν τις κινητικότητες - πιο προσίτες σε αυτούς</p> <p>αύξηση της ευαισθητοποίησης αύξηση του επιπέδου της ενεργού συμμετοχής των νέων AMEA σε τοπικό και ευρωπαϊκό επίπεδο μέσω της ευαισθητοποίησης σχετικά με τα προγράμματα κινητικότητας νέων Erasmus+ και της αύξησης του αριθμού των συμμετοχών τους σε αυτά τα προγράμματα</p> <p>Ομάδες-στόχοι Εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας, οργανώσεις νεολαίας, μέλη, εκπαιδευτές, εκπαιδευτικοί, ηγέτες νεολαίας</p> <p>Ο σκοπός αυτής της τοπικής ομάδας εστίασης θα είναι να δώσουν τις απόψεις τους και να αξιολογήσουν τα IO1 και IO3 που απευθύνονται κυρίως στη συγκεκριμένη ομάδα-στόχο. Η τελική έκδοση των ΔΟ θα αποσταλεί στην ομάδα και θα πραγματοποιηθεί επίσης μια συνάντηση ανά εταίρο για να γίνει μια συζήτηση για την αξιολόγηση κάθε ΔΟ μέσω ερωτήσεων που θα τεθούν σχετικά με την ικανοποίηση των συμμετεχόντων όσον αφορά το περιεχόμενο, την ποιότητα και την επάρκεια των πληροφοριών.</p> <p>Νέοι και νέες με προβλήματα όρασης, ακοής, σωματικής αναπηρίας (νέοι PwVHPI) Σκοπός αυτής της ομάδας εστίασης είναι να δοκιμάσουν και να αξιολογήσουν οι νέοι και οι νέες PwVHPI τα πνευματικά αποτελέσματα. Και πάλι, οι τελικές εκδόσεις των εκροών θα αποσταλούν στην ομάδα και στη συνέχεια θα διεξαχθεί μία συνάντηση ανά εκροή για να δώσουν τα σχόλιά τους σχετικά με το περιεχόμενο, την αποτελεσματικότητα, τα τεχνικά χαρακτηριστικά και την προσβασιμότητα (ειδικά για τους νέους με προβλήματα όρασης ή/και ακοής)</p>	
Σύνδεσμος αναφοράς (εάν υπάρχει)	https://dare-project.de/ https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2018-3-DE04-KA205-017203
Παρέχεται από	JUGEND-& KULTURPROJEKT EV
Τύπος υλικού	Ιδέα έργου, εκπαιδευτικά εγχειρίδια, εργαλειοθήκες
Γλώσσα	ΑΓΓΛΙΚΑ

ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

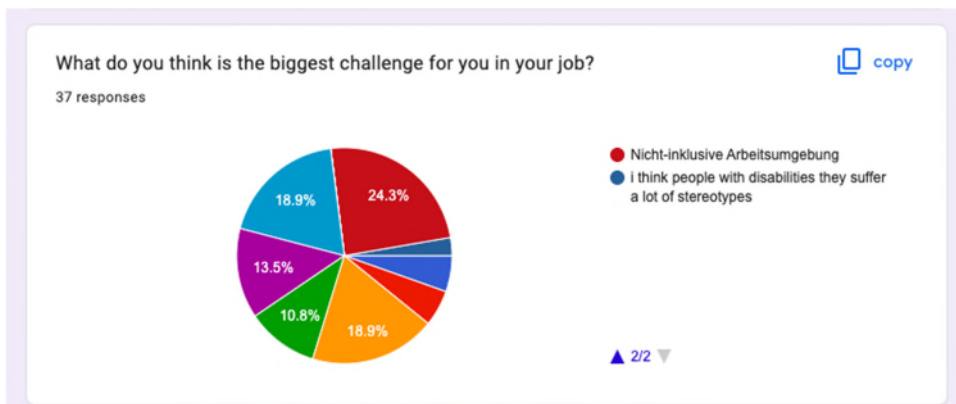
Η παρούσα ενότητα γράφεται με βάση τις πληροφορίες που συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίων Google Form που συμπληρώθηκαν από 40 ερωτηθέντες (20 με σωματική αναπηρία + 20 με ελαφρά γνωστική αναπηρία),

Η έρευνα σχετικά με τα άτομα με αναπηρία και την αγορά εργασίας διεξήχθη μέσω μιας σειράς συνεντεύξεων και ερευνών με άτομα με αναπηρία και μερικούς άλλους ενδιαφερόμενους φορείς που εμπλέκονται σε αυτόν τον τομέα (π.χ. εργοδότες και εκπρόσωποι οργανώσεων υπεράσπισης). Το συνολικό μέγεθος του δείγματος ανέρχεται σε 37 άτομα με αναπηρία που συμμετείχαν στην έρευνα.

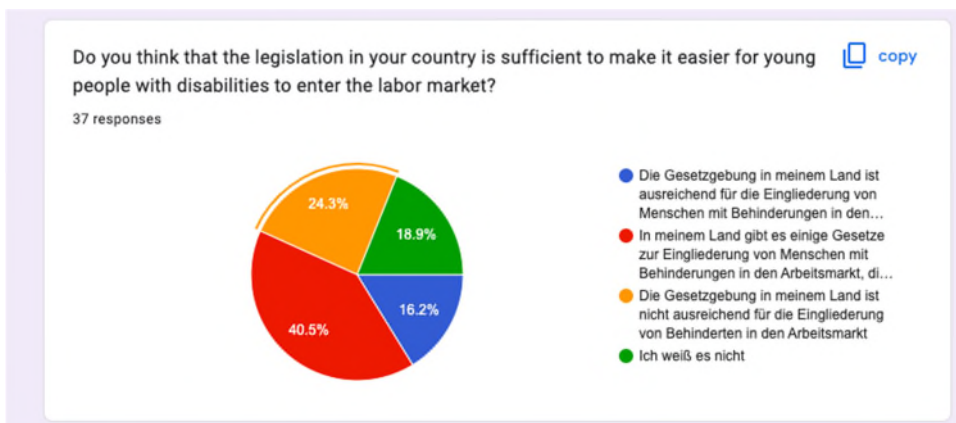
Στόχος μας ήταν να κατανοήσουμε τις εμπειρίες και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα νεαρά άτομα με αναπηρία κατά την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, καθώς και τις ανάγκες και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν κατά την εύρεση και διατήρηση της απασχόλησης.

Ένα από τα βασικά ευρήματα της έρευνάς μας ήταν το σημαντικό χάσμα στα ποσοστά απασχόλησης μεταξύ ατόμων με και χωρίς αναπηρία. Παρά τους νόμους και τις πολιτικές που εφαρμόζονται για την προώθηση της ένταξης και των ίσων ευκαιριών, τα νεαρά άτομα με αναπηρία συχνά αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στην εξεύρεση και διατήρηση θέσεων εργασίας. Τα εμπόδια αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν ζητήματα φυσικής προσβασιμότητας, αρνητικές στάσεις και στερεότυπα, έλλειψη υποστηρικτικών πόρων και διευκολύνσεων και έλλειψη ευκαιριών για ανάπτυξη δεξιοτήτων και ανέλιξη.

Με αυτές τις προσπάθειες, μπορούμε να εργαστούμε για μια πιο περιεκτική και ποικιλόμορφη αγορά εργασίας που θα ωφελεί όλα τα άτομα, ανεξάρτητα από τις ικανότητές τους. Τέλος, σύμφωνα με το δείγμα, το 64,8% πιστεύει ότι η ισχύουσα νομοθεσία στη Γερμανία δεν επαρκεί για να διευκολύνει την είσοδο των νέων με αναπηρία στην αγορά εργασίας. Αυτό υποδηλώνει ότι μπορεί να υπάρχουν σημαντικά εμπόδια και προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι με αναπηρία καθώς προσπαθούν να εισέλθουν στο εργατικό δυναμικό.

Ενδέχεται η ισχύουσα νομοθεσία να μην αντιμετωπίζει επαρκώς ζητήματα όπως η φυσική προσβασιμότητα, η υποστήριξη για την εύρεση εργασίας ή η καταπολέμηση των αρνητικών στάσεων και στερεοτύπων. Ως αποτέλεσμα, οι νέοι με αναπηρία μπορεί να αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις στην προσπάθειά τους να εισέλθουν στην αγορά εργασίας και να μην έχουν τις ίδιες ευκαιρίες με τους συνομηλίκους τους χωρίς αναπηρία. Αυτό υπογραμμίζει τη σημασία της συνέχισης των εργασιών για τη δημιουργία μιας πιο περιεκτικής και υποστηρικτικής αγοράς εργασίας για τα άτομα με αναπηρία στη Γερμανία, προκειμένου να προωθηθούν οι ίσες ευκαιρίες και να υποστηριχθεί η επιτυχία όλων των μελών του εργατικού δυναμικού.

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι, ωστόσο, αυτές του/των συγγραφέα/ων και δεν αντανακλούν κατ' ανάγκη εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι γι' αυτές.